

Beregnet til
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Dokumenttype
Rapport

Dato
08.02.2024

Kartlegging av medvirkning på systemnivå

Rapport

Kartlegging av medvirkning på systemnivå

Rapport

Oppdragsnavn **Kartlegging av medvirkning på systemnivå**
Mottaker **Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet**
Dokumenttype **Rapport**
Versjon **2.0**
Dato **08.02.24**
Utført av **Rambøll Management Consulting AS**

Rambøll
Harbitzalléen 5
Postboks 427 Skøyen
0213 Oslo

T +47 22 51 80 00
<https://no.ramboll.com>

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	7
1.1 Formålet med undersøkelsen	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Leseveiledning	8
2. Rammer for ungdomsmedvirkning på systemnivå	10
2.1 Ungdomsmedvirkning på systemnivå – Krav og forventninger	10
2.2 Samarbeid som understøtter ungdomsmedvirkning	11
2.3 Organisering av ungdomsmedvirkningen på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå	12
2.4 Ungdomsmedvirkning i praksis – tidligere studier	13
3. Metode	16
3.1 Innledning	16
3.2 Spørreundersøkelse	16
3.2.1 Utforming av spørreskjema	16
3.2.2 Pilotering	16
3.2.3 Datainnsamling	16
3.2.4 Målgruppe og deltakelse	16
3.2.5 Analyse	17
3.3 Kvalitative intervjuer	18
3.3.1 Utforming av intervjuguide	18
3.3.2 Gjennomføring av intervjuer	18
3.3.3 Analyse av kvalitative data	19
4. Kommuner og fylkeskommuners arbeid med å følge opp kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven og forskrift om medvirkningsordninger	20
4.1 Respondentens stilling	21
4.2 Ungdomsrådets rettigheter	22
4.3 Praksis	27
4.4 Ungdomsrådskoordinator	33
4.4.1 Hva handler kontakten med ungdomsrådet som oftest om?	41
4.5 Rekruttering til ungdomsrådet	42
4.6 Opplæring	46
4.7 Rutiner	49
4.7.1 Budsjettprosess	54

4.8	Ungdomsrådenes påvirkning på politiske beslutninger	56
4.9	Plansaker	58
4.10	Betydningen av sentralitet og kommunestørrelse	62
4.10.1	Sentralitetsindeks	62
4.10.2	Kommunestørrelse	63
4.11	Oppsummering: Kommuners og fylkeskommuners arbeid med å følge opp forskrift om medvirkningsordninger og kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven	65
5.	Kartlegging av statlige og regionale medvirkningsorganer	70
5.1	Oversikt over identifiserte statlige og regionale medvirkningsorganer, tabellarisk, herunder ansvar, formål, organisering, rekruttering, type saker og tematikk	70
5.2	Kjennetegn ved ulike statlige og regionale medvirkningsorganer: samarbeidsstrukturer, organisering, rekruttering, type saker og utvikling over tid	76
5.2.1	Organisering og ressurser	76
5.2.2	Rekruttering	77
5.2.3	Type saker	77
5.2.4	Utvikling over tid	78
5.3	Barrierer og muligheter for å styrke arbeidet med ungdomsmedvirkning på systemnivå	79
5.3.1	Barrierer	79
5.3.2	Muligheter	80
6.	Avslutning	82
6.1	Strukturelle forskjeller på forvaltningsnivå har implikasjoner for ungdomsmedvirkning	82
6.2	På tvers av stat og kommune: Behovet for kompetanse og kapasitet	83
7.	Vedlegg	84
7.1	Spørreskjema	84
7.2	Intervjuguide	98

Sammendrag

Formål, problemstillinger og metode

Denne rapporten presenterer funn fra en kartlegging av ungdomsmedvirkning på systemnivå. Kartleggingen omfatter både kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå. Målet er å øke kunnskapen om hvordan kommuner, fylkeskommuner og statlige aktører (for eksempel departement og direktorater) arbeider med å innhente ungdommenes stemme på generell basis og i spesifikke saker.

Norske myndigheter har gjennom Norges tilslutning til FNs Barnekonvensjon forpliktet seg til å fremme barns og unges rettigheter og prinsipper om barns medvirkning. Dette kommer blant annet frem gjennom Barnekonvensjonens artikkel 12 som angir barns rett til å bli hørt. For kommuner og fylkeskommuner er medvirkning for barn og unge forankret i lov og forskrift, gjennom at disse har plikt til å opprette ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom, jf. kommunelovens § 5-2.

Med utgangspunkt i dette har rapporten undersøkt to hovedproblemstillinger:

- Hvordan følger kommuner og fylkeskommuner opp forskrift om medvirkningsorganer og kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven?
- Hvilke statlige og regionale medvirkningsorganer/strukturer finnes og hvordan er disse organisert?

Med utgangspunkt i de to hovedproblemstillingene er det utarbeidet flere delproblemstillinger. Når det gjelder kartleggingen av hvordan kommuner og fylkeskommuner arbeider med å følge opp forskrift om medvirkningsordninger og kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven, har de ulike delproblemstillingene til hensikt å etablere kunnskap om hvordan krav og intensjoner i lov og forskrift følges opp i praksis. Det er for eksempel knyttet til rutiner for å sikre mulighet til å påvirke utfall av saker, samt forhold knyttet til sammensetning og organisering av rådene. Kartleggingen av statlige og regionale strukturer har en mer eksplorativ karakter, hvor hensikten har vært å identifisere hva slags medvirkning som gjennomføres, og hvordan – gitt at dette er praksiser som ikke er forankret i lov- og forskriftskrav, men mer generelle forventninger jf. barnekonvensjonen.

Kartleggingen bygger på både kvantitative og kvalitative data. Kommunale og fylkeskommunale ungdomsråd er kartlagt med utgangspunkt i en spørreundersøkelse. Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner (per gjennomføring i 2023) ble invitert til å delta. For Oslo kommune ble alle bydelene invitert til å delta. 235 respondenter fullførte hele undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 66,5 prosent. De statlige og regionale medvirkningsstrukturene er kartlagt gjennom kvalitative intervjuer og desk mapping. Som grunnlag for begge datainnsamlingene lå en dokumentstudie med gjennomgang av tidligere forskning og utredninger til grunn. Dokumentstudien har fungert som utgangspunkt for utformingen av spørreskjema, intervjuguide og analyse.

Hovedfunn

Kommunale og fylkeskommunale ungdomsråd

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at **mange kommuner og fylkeskommuner har etablert et ungdomsråd** jf. Kommuneleien § 5-12. Kun én av kommunene som svarte på undersøkelsen, oppga at de ikke har opprettet et ungdomsråd. Resultatene tyder på at ungdomsrådet har gode betingelser «på papiret» i mange kommuner og fylkeskommuner, men kartleggingen viser videre at det i praksis er mer krevende å få til reell ungdomsmedvirkning. Vi ser for eksempel i våre resultater at **ungdomsrådskoordinatoren i kommunen/fylkeskommunen spiller en helt sentral rolle i å sikre reell medvirkning fra ungdomsrådet**. Rammevilkårene ungdomsrådskoordinatoren jobber under, er imidlertid i mindre grad på plass i mange kommuner/fylkeskommuner. Vi ser blant annet at omtrent halvparten av ungdomsrådskoordinatorene har hatt stillingen i mindre enn tre år og at hele 63 % av ungdomsrådskoordinatorene ikke har denne rollen som en definert stillingsprosent i sin jobbeskrivelse. Videre ser vi en signifikant sammenheng mellom den opplæringen som gis til ungdomsråds koordinatorene og hvorvidt ungdomsrådet har påvirket utfallet i saker de har vært involvert i. Dette tyder på at **betingelsene og rammevilkårene for ungdomsrådskoordinatoren har stor betydning** når det kommer til ungdomsrådets muligheter for reell medvirkning.

Resultatene viser at det er en interessant **sammenheng mellom kommunens størrelse og sentralitet og daglig praksis og rutiner for ungdomsrådet**. Funnene peker på en tendens der ungdomsrådene i små og mindre sentrale kommuner understøttes av færre støttestrukturer som kan bidra inn i saksprosessen. Samtidig er det antageligvis kortere vei fra ungdommene og inn til ungdomsrådet i mindre kommuner. Relatert til dette ser vi også at ungdomsrådene i små og mindre sentrale kommuner får mindre opplæring og støtte, mens ungdomsrådene i store og sentrale kommuner kan trekke på flere administrative og interne ressurser for å legge til rette for opplæring og innsikt. Utover dette, oppgir mange kommuner og fylkeskommuner at ungdomsrådet får forelagt saksinformasjon i god tid, men at informasjonen i mindre grad er alderstilpasset.

Rekrutteringen til ungdomsrådet foregår i stor grad via elevråd, åpen søknad og via fritids-/ungdomsklubb. Ungdomsrådet fremstår representativt for ungdomsbefolkningen på de fleste parametere, men ikke alle. Funnene tyder på at kommunene har et potensiale til å videreutvikle sin rekrutteringspraksis, og dermed kunne nå flere deler av ungdomsbefolkningen.

Samlet sett viser funnene fra spørreundersøkelsen en **moderat påvirkning fra ungdomsrådet** i kommunene og fylkeskommunene. I noen få kommuner og fylkeskommuner har ungdomsrådet påvirket utfallet i flere saker, men i de aller fleste kommuner har ungdomsrådet kun påvirket utfallet i noen få eller i ingen saker.

Ungdomsmedvirkning på statlig og regionalt nivå

Vi har identifisert rundt **10 medvirkningsorganer på statlig nivå**. Omfanget av ungdomsmedvirkning på statlig nivå synes å være av et mer begrenset omfang enn i kommunesektoren. Dette kan trolig forklares med forskjell i lovkrav, der kommuneleien angir helt spesifikke strukturer for hvordan ungdomsmedvirkning skal foregå i kommuner og fylkeskommuner. Informanter fra statlige virksomheter fremhever imidlertid at det blir **stadig større bevisstgjøring på verdien av ungdomsmedvirkning** og en større ansvarliggjøring blant de offentlige virksomhetene. Det er også igangsatt et arbeid med å styrke innsats for barn og unges rettigheter og øke grad av ungdomsmedvirkning på statlig nivå. Informantene

vektlegger gjennomgående at det arbeidet med ungdomsmedvirkning de kjenner til har styrket seg over tid.

De statlige og regionale organene for ungdomsmedvirkning er svært **ulikt organisert, både med tanke på møtehyppighet, format og deltakersammensetning**. I hovedsak er de knyttet til enkeltdirektorat eller –departement, men det finnes også eksempler på samarbeid mellom ulike direktorat. Flere av organene er relativt nye av dato. Mange ble opprettet kort tid før covid-19-pandemien. Med pandemien omstilte de fleste statlige og regionale medvirkningsorganer seg til permanente **digitale løsninger**. De statlige og regionale medvirkningsorganene har gode erfaringer med dette. Blant annet gir det rom for større geografisk spredning. De har også mottatt tilbakemeldinger fra ungdom på at de foretrekker en kombinasjon av fysiske og digitale møter. De fleste er tematisk fokusert på tjenesteutvikling, men enkelte involverer også ungdom i politikktutforming.

Informantene vektlegger at **koordinator/sekretærfunksjonen i medvirkningsorganene spiller en sentral rolle for forberedelse, gjennomføring og etterarbeidet** fra medvirkningsaktivitetene. Mange medvirkningsorganer har også stor utskiftning av deltakere fra år til år. Koordinatoren har derfor en viktig rolle i å ivareta kontinuiteten for medvirkningsorganet. Funn fra intervjuene tyder på at det er stor variasjon mellom statlige og regionale organer for ungdomsmedvirkning med tanke på tilgjengelige ressurser.

Kartleggingen viser at **rekruttering ikke er særlig utfordrende** for de statlige medvirkningsorganene. I de fleste tilfeller rekrutterer virksomhetene deltakere på egen hånd. Noen av virksomhetene har gode erfaringer med å rekruttere via kanaler ungdommene bruker, for eksempel sosiale medier og ung.no. Andre har fått bistand fra Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), fylkeskommuner og kommunale ungdomsråd til å rekruttere til de statlige og regionale medvirkningsorganene. En utfordring i rekrutteringen til statlige og regionale medvirkningsorganer for ungdom er å få tilstrekkelig bredde i erfaringene. En stor andel av søkere er ungdom med erfaring fra for eksempel elevråd og kommunale ungdomsråd.

Viktigheten av å etablere gode strukturer rundt ungdomsmedvirkningen er et viktig funn i kartleggingen. Å ha en koordinator knyttet til medvirkningsorganet fremheves særlig som viktig. Tid og ressurser trekkes frem som viktige barrierer for å sikre god ungdomsmedvirkning, sammen med holdningsendring. Flere trekker frem å gjøre ungdomsmedvirkning til en mer integrert del av virksomhetens aktivitet som noe som kan styrke arbeidet. DigiUngdomspanel trekkes frem som et eksempel hvor ungdom er sentral i design og forbedring av tjeneste og en premissetter for behovet tjenesten skal møte.

Det er stor variasjon når det kommer til hvorvidt informantene opplever behov for flere medvirkningsorganer for ungdom eller ikke. Noen mener at direktorater og etater bør opprette egne ungdomspanel eller råd, og det er spesielt gruppen som har egne medvirkningsorganer som uttrykker dette. Samtidig etterlyser andre mer bruk av de eksisterende organene, der også elevråd samt kommunale, fylkeskommunale og frivillige ungdomsråd i større grad kan inviteres inn i regionale eller statlige prosesser. Et gjentakende argument for dette er at det kreves strukturer og ressurser for å ha gode medvirkningsorgan, og at de eksisterende derfor bør benyttes i større grad.

Selv om det er forskjeller mellom medvirkningen på de ulike forvaltningsnivåene, kan det fra kartleggingen fremheves at **kompetanse og kapasitet i det administrative støtteapparatet rundt ungdomsmedvirkningen fremstår som et viktig forhold på tvers av forvaltningsnivå og type ungdomsmedvirkning**. Kartleggingen av medvirkning i kommuner

og fylkeskommuner har vist at ungdomsrådskoordinatoren spiller en sentral rolle for at medvirkningen i ungdomsrådene skal fungere i praksis, men vi ser samtidig at rammevilkårene i mange kommuner er krevende. En utfordring er at det er høy "turnover" i rollen, manglende opplæring og ikke definert/avsatt tid til rollen. Både kompetanse og kapasitet til å utføre rollen er vesentlig. Kartleggingen av den statlige medvirkningspraksisen indikerer at ressurs- og kompetansebehov anses som viktig, men krevende i praksis. Gjennom kartleggingen har vi vist at ungdomsrådene i større grad påvirker politiske saker dersom ungdomsrådskoordinatoren har tilstrekkelig opplæring og tilrettelegging, samt hyppig kontakt med medlemmene i ungdomsrådet. **Eventuelle praksisforbedringer på alle tre forvaltningsnivå bør derfor ta utgangspunkt i en situasjon med løpende kompetansebehov hos skiftende personell med begrenset kapasitet.**

1. Innledning

1.1 Formålet med undersøkelsen

Norske myndigheter både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå har gjennom Norges tilslutning til FNs Barnekonvensjon forpliktet seg til å fremme barns og unges rettigheter og prinsipper om barns medvirkning. Dette kommer bl.a. frem gjennom FNs konvensjon om barnets rettigheter (heretter barnekonvensjonen) artikkel 12 som angir barns rett til å bli hørt. Dette er også nedfelt i Grunnlovens § 104, første ledd, annet punktum. Offentlige myndigheter har dermed plikt til å lytte til barn og til å vektlegge det barn formidler når beslutninger som bærer dem skal fattes¹.

For kommuner og fylkeskommuner er medvirkning for barn og unge ytterligere forankret og konkretisert, ved at de har plikt til å opprette ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom, jf. kommunelovens § 5-2. Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger), angir at slike råd skal uttale seg i alle saker som gjelder ungdom, og det skal etableres rutiner som ivaretar muligheten for rådene til å påvirke utfallene av sakene, jf. forskriftens § 2, tredje ledd.

Kommuner er videre etter plan- og bygningslovens § 5-1 gitt et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Lovens § 3-3, tredje ledd forplikter også kommunene til å sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen. Sammen med at lovens formålsparagraf spesifikt fremhever hensynet til barn og unges oppvekstvilkår for byggetiltak, tilsier dette et særlig fokus på barn og unges medvirkning i plan- og byggesaker.

Denne rapporten presenterer en kartlegging av ungdomsmedvirkning på systemnivå for alle tre forvaltningsnivå. Målet er å øke kunnskapen om hvordan kommuner, fylkeskommuner og statlige aktører (for eksempel departementer og direktorater) arbeider med å innhente ungdommenes stemme på generell basis og i spesifikke saker. Mer konkret har formålet vært å øke kunnskapen om henholdsvis:

- Hvordan kommuner og fylkeskommuner følger opp forskrift om medvirkningsorganer og kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven
- Hvilke statlige og regionale medvirkningsorganer/strukturer som finnes og hvordan disse er organisert

Disse to kulepunktene utgjør de to overordnede problemstillingene for oppdraget. Tilnærmingen til kartleggingen har vært noe ulik. Kommunesektorens ungdomsråd er en lovpålagt oppgave for alle kommuner og fylkeskommuner, mens det ikke finnes like konkrete lovkrav for statlig ungdomsmedvirkning. Det var dermed å forvente en større variasjon i praksiser, rutiner og grad av medvirkningsaktiviteter for unge på statlig hold. Med dette som utgangspunkt ble det valgt å gjennomføre en spørreundersøkelse til alle kommuner og fylkeskommuner om deres arbeid med ungdomsråd, mens kartleggingen av statlige praksiser tok utgangspunkt i kvalitative intervjuer med en mer eksplorativ karakter.

1.2 Problemstillinger

Med utgangspunkt i de to hovedproblemstillingene er det utarbeidet flere delproblemstillinger. Når det gjelder kartleggingen av hvordan kommuner og fylkeskommuner arbeider med å følge opp forskrift om medvirkningsordninger og kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven, har de ulike delproblemstillingene til hensikt å etablere kunnskap om hvordan

¹ Bufdir: Prinsipper og råd: Barn og unges medvirkning på systemnivå

krav og intensjoner i lov og forskrift følges opp i praksis. Det kan for eksempel være knyttet til rutiner for å sikre mulighet til å påvirke utfall av saker, samt forhold knyttet til sammensetning og organisering av rådene. Følgende delproblemstillinger er søkt besvart:

- Hvilke ordninger har kommuner og fylkeskommuner for å imøtekomme kravet om medvirkning av ungdom, og hvilke rettigheter omfatter disse ordningene?
- Hvor ofte og i hvilke typer saker benyttes ungdomsråd/medvirkningsorganer/andre medvirkningsordninger?
  - *Er ungdomsråd/medvirkningsorganer spredt utover ulike tematikk, eller ser vi en samling av ungdomsråd/medvirkningsorganer innenfor noen få tematikker?*
- Hvordan rekrutteres deltakere til ungdomsråd/medvirkningsorganer/andre medvirkningsordninger?
  - *Hvordan selekteres deltakere?*
  - *Er det enkelt å få tak i nok deltakere?*
- Hvis kommunene har ungdomsråd, hvor mange av disse har møterett i kommunestyret?
  - *Hvilke rettigheter medfølger møteretten?*
- Hvis kommunene har ungdomsråd, hvor stor stillingsprosent har kommunene avsatt til sekretariatsfunksjonen til ungdomsrådet?
- Hvor stor andel av kommunene har en ordning for barn og unge i plansaker jf. Pbl. § 3-3?
- Hvordan ivaretas ordningene? Hvem har ansvar og hvordan gjøres det?

Kartleggingen av statlige og regionale strukturer har som beskrevet ovenfor en mer eksplorativ karakter, hvor hensikten har vært å identifisere hva slags medvirkning som gjennomføres, og hvordan – gitt at dette er praksiser som ikke er forankret i lov- og forskriftskrav, men mer generelle forventninger jf. barnekonvensjonen. Følgende delproblemstillinger er utgangspunkt denne delen av kartleggingen:

- Hvilke statlige og/eller regionale medvirkningsorganer/strukturer finnes?
- Hvordan er de organisert?
  - *Er de organisert i ulike samarbeidsstrukturer på regionalt nivå (mellom kommuner, fylkeskommuner, m.m.)?*
  - *Hvilke samarbeidsstrukturer finnes mellom statlige, regionale og kommunale medvirkningsorganer/strukturer?*
- Hvordan rekrutteres deltakere til statlige og regionale medvirkningsorganer/strukturer?
  - *Hvordan selekteres deltakere?*
  - *Er det enkelt å få tak i nok deltakere?*
- Hvor ofte og i hvilke typer saker benyttes statlige og regionale medvirkningsorganer/strukturer?
  - *Er statlige og regionale medvirkningsorganer/strukturer spredt utover ulike tematikk (ansvarlig departement), eller ser vi en samling av statlige og regionale medvirkningsorganer/strukturer innenfor noen få tematikker (ansvarlig departement)?*
- Hvordan har arbeidet med statlige og regionale medvirkningsorganer/strukturer utviklet seg over tid?

1.3 Leseveiledning

I kapittel 2 redegjør vi for tidligere forskning og utredninger knyttet til barn og unges medvirkning på lokalt, regionalt og statlig nivå. Rapporten bygger videre på denne kunnskapen, blant annet gjennom hvordan spørreskjemaer og intervjuguider er utarbeidet. I kapittel 3 redegjøres det for

metodene som ligger til grunn for kartleggingen. Kapittel 4 svarer ut den første hovedproblemstillingen, altså hvordan kommuner og fylkeskommuner følger opp lov- og forskriftskrav knyttet til ungdomsmedvirkning. Kapittel 5 har fokus på den andre hovedproblemstillingen og presenterer funn fra kartlegging av de statlige medvirkningsstrukturene. Funn og analyser oppsummeres og sammenstilles på tvers av hovedproblemstillingene i det sjettede og siste kapitlet.

2. Rammer for ungdomsmedvirkning på systemnivå

2.1 Ungdomsmedvirkning på systemnivå – Krav og forventninger

Gjennom å sikre medvirkning fra ungdom oppfylles deres rett til å delta i demokratiske prosesser og påvirke deres hverdag. Slik medvirkning kan bidra til kompetanseheving, styrkede beslutningsgrunnlag og et lokalsamfunn som ungdom føler eierskap til². Offentlige myndigheter har plikt til å lytte til barn og unge, og vektlegge deres synspunkter når det tas beslutninger som berører dem: Barn og ungdoms medvirkning er forankret i lov gjennom Grunnlovens § 104 første ledd annet punktum, og barnekonvensjonens artikkel 12. Det slås her fast at barn har rett til å si sin mening og bli hørt i spørsmål som angår dem³. Norsk institusjon for menneskerettigheter har bemerket at i politikktutvikling eller tiltak som omhandler barn, bør utredningsprosessen bygge på innspill fra barn og unge selv. Dette kan for eksempel skje gjennom konsultasjon med barn og unges organisasjoner, konsultasjoner med medvirkningsorgan for ungdom eller egne medvirkningsprosesser knyttet til aktuelle saker⁴.

På kommunalt nivå er medvirkning fra ungdom ytterligere konkretisert og formalisert gjennom kommuneloven § 5-2. Loven krever at alle kommuner og fylkeskommuner skal opprette et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. Samtidig eksisterer det ulike praksiser for hvordan dette kravet imøtekommes blant kommunene. Ungdomsrådet skal fungere som ungdommens talerør, ved at deltakerne kan innta en rådgivende rolle ovenfor politikerne, og slik representere interessene til ungdommen⁵. For å rettlede arbeidet rundt ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan, gir ulike forskrifter og veiledere føringer.

Forskriften om medvirkningsordninger redegjør for oppgavene til, samt sammensetningen og organiseringen av ungdomsrådet eller annet medvirkningsorgan som rådgivende organer i kommuner og fylkeskommuner⁶. Kommunestyret og fylkestinget har et særlig ansvar for å etablere politisk forankring og hensiktsmessige rammevilkår for ungdomsrådet, samt sikre tidlig involvering av ungdomsrådet i relevante saker. Dermed skapes muligheten for å utvikle et vedvarende ungdomsråd som kan påvirke de politiske prosessene⁷. Utover dette, tydeliggjør Veileder om barn og unge i plan og byggesak kravene i plan- og bygningsloven (pbl) knyttet til aktiv medvirkning av barn og unge i plan- og byggesaker. Pbl pålegger alle som utarbeider planer om å legge til rette for medvirkning fra barn og unge som er eller kan bli berørt av planene jf. § 5-1. Kommuner, gitt deres særlige ansvar, anbefales å avklare hensiktsmessige arenaer og delegere ansvaret for gjennomføring av medvirkningsprosesser. Utover nevnte praksis, anbefales bruk av elevråd og kontaktutvalg mellom ungdom og politikere⁸.

² Kommunal- og distriktsdepartementet (2021). Veileder om barn og unge i plan og byggesak - Hvordan sikre og skape gode oppvekstvilkår for barn og unge gjennom planlegging og byggesaksbehandling. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-om-barn-og-unge-i-plan-og-byggesak2/id2884442/>

³ Norsk institusjon for menneskerettigheter (2023): Veileder for utredning av menneskerettslige problemstillinger. Kilder, tolkning, metode. https://dfo.no/sites/default/files/2023-11/Veileder_for_utredning_av_menneskerettslige_problestillinger-NIM-V-2023-001.pdf

⁴ Ibid., s. 77f.

⁵ Barne-, ungdoms- og familiedepartementet (2021). Ungdomsråd - ein rettleiar. Hentet fra: <https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/ungdomsrad/>.

⁶ Forskrift om medvirkningsordninger (2019). Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom. Lovdata.

⁷ Barne-, ungdoms- og familiedepartementet (2021). Ungdomsråd - ein rettleiar. Hentet fra: <https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/ungdomsrad/>.

⁸ Kommunal- og distriktsdepartementet (2021). Veileder om barn og unge i plan og byggesak - Hvordan sikre og skape gode oppvekstvilkår for barn og unge gjennom planlegging og byggesaksbehandling. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-om-barn-og-unge-i-plan-og-byggesak2/id2884442/>

2.2 Samarbeid som understøtter ungdomsmedvirkning

Offentlige virksomheter på regionalt og statlig nivå arbeider nå for å opprette flere og varige strukturer for å styrke innsatsen for barn og unges rettigheter og øke graden av ungdomsmedvirkning. Et eksempel på et slikt initiativ er departementenes kjernegruppe for utsatte barn og unge (KUBU). Kjernegrupper er en ny arbeidsform for samarbeid på tvers av ledelsen i departementene. KUBU ble opprettet i 2021, og formålet er å samordne departementenes innsats for utsatte barn og unge, fra utredningsfasen til iverksettingsfasen. Samarbeidet ledes av departementsråden i Barne- og familiedepartementet, og har representanter fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. For å understøtte prioriteringene og implementere tiltakene fra KUBU, ble det i 2021 også opprettet et etatssamarbeid for utsatte barn og unge. Arbeidet i gruppen koordineres av Bufdir, og består av 13 representanter fra offentlige virksomheter⁹.

Det finnes også eksempler på andre initiativ hvor statlige aktører arbeider for å styrke ungdomsmedvirkning på systemnivå. Et eksempel er «Nettverk for unges fritid og medvirkning», som er et samarbeid mellom Bufdir, Frivillighet Norge og KS¹⁰. Nettverket ble opprettet i 2019, og har som formål å bidra til økt ungdomsmedvirkning og deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter. Den primære målgruppen for samlingene er ansatte i kommunen og frivillige organisasjoner, for å styrke kompetanse og utveksle erfaringer om hvordan inkludere barn og unge i fritid. Medvirkning er tema på noen av samlingene, og ungdomsrådrepresentanter har anledning til å delta på noen av samlingene. Et annet eksempel på en struktur som understøtter ungdomsmedvirkning er Statsforvalternes nasjonale arbeidsgruppe for barnekonvensjonen¹¹. Vi har fått kjennskap til dette initiativet gjennom kartleggingen. Arbeidsgruppen arbeider med å gjøre barnekonvensjonen bedre kjent i norske kommuner. Gruppen skal bidra til samordning og erfaringsutveksling, og lager blant annet materiell til opplæring og veiledning for kommunene. Statsforvaltere for alle fylker er representert i samarbeidet. Arbeidet ledes av Statsforvalteren i Troms og Finnmark, som koordinerer innsatsen med Bufdir.

Det finnes også eksempler på offentlige virksomheter som ønsker å dele gode erfaringer fra eksisterende medvirkningsstrukturer med tilsvarende tjenester i andre landsdeler¹². Bufdir og KS har gjennomført flere nettverkssamlinger for kommuner og ungdomsråd siden kommunale råd for medvirkning ble lovfestet i 2019. Statsforvalteren i Troms og Finnmark arbeider med å skape et nettverk mellom ungdomsrådskoordinatorer i fylket, for å gjøre medvirkningsorganet mindre sårbart og personavhengig. De har også opprettet et initiativ å være Fyrtårn for barn og unge. De har fått ekstra ressurser til å koordinere regionale samlinger for ungdomsrådene i Nordland, Troms og Finnmark. I tillegg har de fått et spesialoppdrag fra Bufdir å koordinere Statsforvalternes arbeidsgruppe for barnekonvensjonen i praksis. Friomsorgen Vestfold har som første friomsorgskontor opprettet et ungdomsråd, og sier det er interesse for et tilsvarende ungdomsråd ved andre kontorer. De har derfor delt erfaringer fra det nyopprettede medvirkningsorganet på en nasjonal konferanse med andre friomsorgskontorer.

⁹ Arbeids- og velferdsdirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Direktoratet for e-helse, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet, Husbanken, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Kriminalomsorgsdirektoratet, Medietilsynet, Politidirektoratet, Sekretariatet for konfliktrådene, Statped og Utdanningsdirektoratet

¹⁰ KS (2024). *Nettverk for unges fritid og medvirkning*. Tilgjengelig fra: <https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/frivillighet/nettverk-for-unges-fritid-og-medvirkning/>

¹¹ Vi har fått kjennskap til dette initiativet gjennom kartleggingen. Vi ønsker å nevne det her, siden det bedre kan forstås som et initiativ for understøtter ungdomsmedvirkning og ikke et medvirkningsorgan i seg selv.

¹² Vi har fått kjennskap til disse initiativene gjennom kartleggingen. Vi ønsker å nevne det her, siden det bedre kan forstås som et initiativ for understøtter ungdomsmedvirkning og ikke et medvirkningsorgan i seg selv.

2.3 Organisering av ungdomsmedvirkningen på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå

KS har gjennomført en kartlegging av eksisterende organer for ungdomsmedvirkning, og kilder til innsikt i ungdommers meninger og holdninger¹³. Studien fant flere organer og kilder:

- Kommunale og fylkeskommunale ungdomsråd
- Ungdomspartiene
- Ungdataundersøkelser
- Ungdomsparlamentet
- LNU
- Distriktspanel – ungdommenes distriktspanel
- Toppmøte barn og unge

KS, Proba og Telemarksforskning gjennomførte i 2022 en spørreundersøkelse om ungdomsråd i norske kommuner, som viste at 95 prosent har opprettet ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan¹⁴. Blant disse hadde 83 prosent et fungerende ungdomsråd også i forrige valgperiode. 64 prosent av ungdomsrådene hadde møterett i kommunestyret, der 56 prosent hadde talerett og 53 prosent hadde stemmerett. Blant kommunene, hadde 37 prosent avsatt en sekretariatsfunksjon på 10-20 stillingsprosent til ungdområdet, mens 45 prosent av kommunene ikke hadde noen slik ordning. Vedrørende medvirkning fra barn og unge i plansaker, hadde 75 prosent av kommunene avsatt en ordning til dette.

Utover arbeidet i kommunene og fylkeskommunene, eksisterer det også ulike medvirkningsstrukturer på statlig og regionalt nivå. Eksempelvis har det blitt etablert ungdomspaneler knyttet til spesifikke temaer og prosesser. Panelene ble etablert som en del av Solbergregjeringens initiativ om å sette ned ungdomspanel for å gi råd til regjeringen i aktuelle saker¹⁵. Barne- og familiedepartementet etablerte to ungdomspaneler i 2020, som henholdsvis så nærmere på ungdom i lavinntektsfamilier, og utformingen av en nasjonal fritidskortordning¹⁶. IMDi etablerte sitt første ungdomspanel i 2022. Ungdomspanelet skal diskutere ulike temaer knyttet til integrering og mangfold, og er et aktivt tiltak for å sikre medvirkning og involvering av ungdommer inn i integreringspolitikken¹⁷. Også statsforvalterne i Innlandet og Rogaland har etablert egne ungdomspanel, og består av 10-12 ungdommer på tvers av fylket. Tanken er at panelene skal gi innspill til statsforvalterens arbeid, gjennom å bidra med sin egne råd og erfaringer¹⁸ ¹⁹. Organisasjonene har selv stått for rekruttering av ungdomspanelene, og fungerer som sekretær inn i deres aktiviteter.

Samlet sett tyder tidligere forskning på at det er tydelige juridiske rammer og strukturer for medvirkning av ungdommer på kommunalt nivå, mens ungdomsmedvirkning på regionalt og statlig nivå er noe fragmentert og av begrenset omfang. Noe av årsaken kan tilskrives at medvirkningsstrukturene ikke er lovpålagte på statlig og regionalt nivå.

¹³ KS (n.d.). Nasjonalt ungdomsråd? En kartlegging og vurdering av eksisterende organer for ungdomsmedvirkning – Problemnotat.

¹⁴ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning. Hentet fra:

<https://www.ks.no/contentassets/bc559dba28a542d5b1a523ee49ef011e/Rapport-2022-01-Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>

¹⁵ Jeløyaplattdormen (2018). Politisk plattform – for en regjering utgått av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Hentet fra:

<https://www.venstre.no/assets/v-h-frp-politisk-plattform-2018.pdf>

¹⁶ Barne-, ungdoms- og familiedepartementet (Bufdir) (2021). Ungdomsråd – ein rettleiar. Hentet fra:

<https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/ungdomsrad/>.

¹⁷ Barne-, ungdoms- og familiedepartementet (Bufdir) (2021). Ungdomsråd – ein rettleiar. Hentet fra:

<https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/ungdomsrad/>.

¹⁸ Statsforvalteren i Innlandet (n.d.). Barne- og ungdomspanelet. Hentet fra: <https://www.statsforvalteren.no/innlandet/barn-og-foreldre/barne-og-ungdomspanelet/>.

¹⁹ Statsforvalteren i Rogaland (2022). Statsforvalteren i Rogaland opprettar eige ungdomspanel. Hentet fra:

<https://www.statsforvalteren.no/nb/Rogaland/Nyheter/2022/11/statsforvalteren-i-rogaland-opprettar-eige-ungdomspanel/>

2.4 Ungdomsmedvirkning i praksis – tidligere studier

Tidligere forskning viser at ungdom gjennom ungdomsråd opplever at de har ganske god mulighet til å medvirke, men at det er variasjoner på tvers av kommuner og råd. Det er stor variasjon i hvor aktive rådene er og hvor mye de utnytter av muligheten til å medvirke²⁰. De fleste av de nylige studiene er knyttet til ungdomsmedvirkning i kommunal sektor.

Studier finner at ungdomsråd er den dominerende formen for medvirkning blant ungdom²¹. Utover dette fins det uformelle veier til innflytelse gjennom fritids- og kulturaktiviteter, debattmøter og innbyggerdialog, men også gjennom ungdomspolitiske dager hvor ungdom samles for å diskutere saker som de ønsker å gjøre noe med. Fritids- og kulturaktiviteter går igjen som den viktigste arenaen for uformell medvirkning i kommunene, gjennom å være sosiale arenaer der ungdom kan diskutere seg imellom. Her sitter flere ungdommer i styrer og bidrar direkte inn i lokalsamfunnet²².

På tross av at det formelt sett er kommunestyret som vedtar hvem som skal sitte i ungdomsrådene, er det variasjoner i rekrutteringspraksis på tvers av kommuner. Reelt sett vil rekrutteringen ofte drives av at ungdom fremmer sine kandidater gjennom skolene, frivillige organisasjoner, eller på ungdomspolitiske dager. Gjennom skolen kan rekrutteringen foregå via elevrådet eller at lærere eller andre ved skolen peker ut aktuelle kandidater²³. I Proba sin studie svarer 67 prosent at medlemmer blir foreslått via elevråd, etterfulgt av fritids-/ungdomsklubb (22 prosent), frivillige organisasjoner (15 prosent) og kommunestyret (14 prosent). 36 prosent svarer «Annet»²⁴. Samtidig representerer sosiale medier et uutnyttet potensial, da ungdomsrådenes kontoer brukes i begrenset grad som promoteringskanal. Attpåtil er det få ungdommer som kjenner til disse kontoene. Samlet sett fremstår det å være lite systematikk omkring hvordan ungdom blir informert om ungdomsrådsordningen og hvordan de kan gi innspill. Lite kjennskap til ungdomsrådene kan muligens bidra til det faktum at ikke alle grupper av ungdommer på tvers av ulike måleparametere er representert i ungdomsrådene²⁵. Eksempler på måleparametere er kjønn, alder og sosio-økonomisk bakgrunn. Relatert til dette er det uenighet om hvem sitt ansvar det er å styrke rekrutteringen – er det de unge selv, skolen eller kommunen sitt ansvar? Mens de unge er usikre på hvordan de skal gå frem for å komme i posisjon til å medvirke, uttrykker enkelte at skolen har et ansvar om å informere om ungdomsrådet. Samtidig kritiseres kommunen for å gjøre for lite for å nå ut til alle ungdommer.

Rutiner og saksprosesser som møter ungdomsrådernes kompetanse og behov fremstår som viktig for å sikre reell medvirkning. Flertallet av ungdomsråd virker å ha et skriftlig mandat, samt møte- og talerett. Det er imidlertid få som har forslagsrett i kommunestyret og i formannskapet. Ved behandling av politiske saker, driver flertallet påvirkning i form av merknader, i tillegg til bruk av media, saksforberedelser i administrasjonen, og kontakt med enkeltpolitikere/partier²⁶.

²⁰ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning. Hentet fra: <https://www.ks.no/contentassets/bc559dba28a542d5b1a523ee49ef011e/Rapport-2022-01-Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>.

²¹ Oslomet (2023). Unges mulighet til å medvirke – En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner. Arbeidsforskningsinstituttet AFI (3). Hentet fra: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3058172/r_03_2023_Unges%20mulighet%20til%20a%CC%8A%20medvirke_til%20Bufdir090123%5b34%5d.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning. Hentet fra: <https://www.ks.no/contentassets/bc559dba28a542d5b1a523ee49ef011e/Rapport-2022-01-Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>.

²⁵ Oslomet (2023). Unges mulighet til å medvirke – En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner. Arbeidsforskningsinstituttet AFI (3). Hentet fra: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3058172/r_03_2023_Unges%20mulighet%20til%20a%CC%8A%20medvirke_til%20Bufdir090123%5b34%5d.pdf?sequence=1&isAllowed=y

²⁶ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning.

Studier finner at ungdomsrådene mottar sakspapirer på lik måte som andre råd og politikere, men at prosessen kan hemmes av mye sakspapirer med tørt og tungt språk. Gjennom at materialet ikke tilpasses ungdomsrådenes medlemmer, kan man miste de yngre medlemmene. Det fremstår som viktig å komme tidlig inn i prosessen slik at medlemmer får innsikt og forståelse av saken. Dermed får man også tid til å gjøre seg opp en mening og gi innspill²⁷. Relatert til dette er det interessant at flere studier finner at ungdomsrådene har best muligheter for medvirkning og innflytelse på saker de initierer selv eller via innspill fra andre. Slike saker virker motiverende og engasjerende på medlemmene, hvilket gjelder særlig de sakene hvor man får gjennomslag. På den annen side virker ungdomsrådene å ha minst innflytelse på budsjettsaker²⁸.

Det eksisterer ulike tilnærminger til opplæring. Mens enkelte kommuner vektlegger opplæring i det politiske systemet, vektlegger andre erfaringslæring hvor erfarne medlemmer veileder og lærer opp de nye gjennom aktivitetene ungdomsrådet gjennomfører. En annen metode er arrangering av oppstartsseminar med innlagte elementer av teambuilding.

Hvor godt ungdomsrådet fungerer avhenger delvis av hvor selvgående de er og om de fronter egne saker, men også av den kommuneansatte koordinatoren som er bindeleddet til administrasjonen og politikerne i kommunen. Her må det nevnes at faglig og administrativ støtte fra kommunen ofte er avgjørende for hvor godt ungdomsrådet fungerer. Ungdomsrådets suksess betinges ofte av at det er et velfungerende apparat rundt rådet. Samtidig bør ungdomsrådet ha en hensiktsmessig struktur tilpasset dets forutsetninger²⁹. Selvorganiserte ungdomsråd krever ofte at kommunens administrasjon fungerer som en administrasjon for rådet³⁰. Det er også viktig med kontakt med andre i forvaltningen, og at rådsmedlemmene er engasjerte og representerer den relevante gruppen³¹.

Ungdomsrådskoordinatoren fremstår som avgjørende for hvor godt ungdomsrådet fungerer. Gjennom å ha kontakt og oppfølging av ungdomsrådet, skaper ungdomsrådskoordinatoren trygghet og motivasjon blant rådsmedlemmene. Dens arbeidsoppgaver er omfattende, der de mest fremtredende er informasjonsinnhenting om aktuelle saker, formidling av spørsmål til administrasjonen og innkalling til møter. Vedkommende sitt engasjement er avgjørende for kontakt og motivasjon av barna og ungdommene. Det er tydelig at de gode medvirkningsprosessene er sårbare dersom denne personen slutter. Samtidig er det delte meninger om hvorvidt det avsettes tilstrekkelig tid til denne rollen³².

I utviklingsprosessen av ungdomsmedvirkning, fremstår det viktig å bygge en «medvirkningskultur» der rådene er autonome og fungerer uavhengig av ildsjeler. Her er det viktig å skape eierskap blant ungdom og forståelse blant voksne, understøttet av forutsigbare og kjente rammer som reduserer avhengigheten til enkeltpersoner. Slike rammer kan oppnås gjennom skriftliggjøring av praksiser i form av formelle presiseringer av arbeidet. Bygging av medvirkningskultur kan også motvirke siloeffekter, hvor andre deler av kommunen/fylkeskommunen har overfladisk innsikt i ungdomsrådets arbeid. Dermed kan man også unngå skinnmedvirkning, der medvirkningen bærer preg av å være noe kommunen er pålagt

²⁷ Oslomet (2023). Unges mulighet til å medvirke – En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner. Arbeidsforskningsinstituttet AFI (3).

²⁸ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning.

²⁹ KS (n.d.). Nasjonalt ungdomsråd? En kartlegging og vurdering av eksisterende organer for ungdomsmedvirkning – Problemnotat.

³⁰ Oslomet (2023). Unges mulighet til å medvirke – En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner. Arbeidsforskningsinstituttet AFI (3).

³¹ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning.

³² Ibid.

å gjøre. Bygging av medvirkningskultur kan samlet sett bidra til at kommunen driver aktiv medvirkning ved å lytte og samhandle med ungdommen³³.

Kjennetegn for god praksis – at rådet skal fungere etter intensjonen³⁴:

- å ha en sekretær/koordinator med tilstrekkelig tid til å følge opp rådene
- at kommunens administrasjon har kunnskap om rådets rolle
- at rådene har tilgang på informasjon om aktuelle politiske saker
- at det rekrutteres engasjerte medlemmer til rådene
- at rådene får opplæring om kommunens administrasjon og politiske prosesser

³³ Oslomet (2023). Unges mulighet til å medvirke – En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner. Arbeidsforskningsinstituttet AFI (3).

³⁴ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning.

3. Metode

3.1 Innledning

Denne rapporten bygger på både kvantitative og kvalitative datainnsamlingsmetoder. I hovedsak er dette delt etter de to overordnede temaene: 1) Kartlegging av de kommunale og fylkeskommunale ungdomsrådene med utgangspunkt i spørreundersøkelse til alle landets kommuner og fylkeskommuner, og 2) Kartlegging av de statlige og regionale medvirkningsstrukturene gjennom kvalitative intervjuer. Som grunnlag for begge deler av undersøkelsen, ligger dokumentstudier med gjennomgang av tidligere forskning rundt ungdomsmedvirkning, som presentert i kapittel 2. Dette har informert både spørreskjema, intervjuguide og analyse.

3.2 Spørreundersøkelse

3.2.1 Utforming av spørreskjema

Det er gjennomført en elektronisk spørreundersøkelse som var rettet mot kommuner og fylkeskommuner. Formålet med spørreundersøkelsen var å få breddekunnskap om hvordan kommuner og fylkeskommuner jobber med å følge opp forskrift om medvirkningsordninger og kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven.

Spørreundersøkelsen ble utarbeidet av Rambølls konsulenter, etter innspill fra aktuelle representanter og Bufdir, samt etter dokumentgjennomgang og desk research. Innspillene fra aktuelle representanter (statsforvaltere, representanter fra kommuner og fylkeskommuner, ungdomsråd, og barne- og ungdomsorganisasjoner) ble innhentet gjennom et spørreskjemaverksted arrangert av Rambøll. Spørreskjema ble godkjent av Bufdir. For å se fullstendig spørreskjema, se vedlegg 7.1.

3.2.2 Pilotering

Etter godkjenning av spørreskjema og før utsendelse av undersøkelsen, ble skjema testet av seks representanter fra målgruppen. Pilotene ble gjennomført som Teams-møter der testrespondenten og konsulenter fra Rambøll gjennomførte undersøkelsen parallelt. På den måten fikk Rambølls konsulenter sikret at spørreskjemaet opplevdes logisk og dets spørsmål ble forstått. Underveis i piloteringen noterte Rambølls konsulenter ned kommentarer og forbedringsforslag fra pilotrespondentene. Spørreskjema ble justert i tråd med tilbakemeldinger fra pilotrespondentene, der Rambølls konsulenter vurderte dette som hensiktsmessig.

3.2.3 Datainnsamling

Spørreundersøkelsen ble distribuert gjennom Rambølls eget spørreskjemaverktøy, SurveyXact, og ble distribuert direkte til respondentenes e-postadresser. Undersøkelsen var i felt i tre og en halv uke i perioden 7. november til 1. desember 2023.

3.2.4 Målgruppe og deltakelse

Målgruppen for spørreundersøkelsen var ungdomsrådscoordinatorer eller oppvekstsjef, utdanningsdirektører eller andre ansatte i kommunen/fylkeskommunen som fulgte opp ungdomsrådet eller hadde kjennskap til strukturer for medvirkning i kommunen/fylkeskommunen. Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner ble invitert til å delta. For Oslo kommune ble alle bydelene invitert til å delta (på kommunalt nivå). 235 representanter fra ulike kommuner og fylkeskommuner fullførte hele undersøkelsen. Det gir en svarprosent på 66,5 %.

I forbindelse med undersøkelser som denne vil en gjerne kunne stole på resultatene. 66,5 prosent deltakelse er en svært god svarprosent i en undersøkelse til alle kommuner og fylkeskommuner, og gir en statistisk feilmargin på under 5 %. Feilmarginer er forholdet mellom populasjon, utvalg og deltakelse, som gir et svar på hvor sikre vi kan være på resultatene av undersøkelsen. Jo flere besvarelser, desto lavere feilmargin. I samfunnsvitenskapen er tommelfingerregelen at en feilmargin på 5 prosent er akseptabelt³⁵. I vår undersøkelse, oppnår vi en feilmargin på 3,96 %. Det vil si at vi med 95 prosent sikkerhet kan stole på våre resultater, og resultatene vil variere med $\pm 3,96\%$ ³⁶. Med andre ord kan vi med 95 prosent sikkerhet si at resultatene som vises i denne rapporten, er representative for hele populasjonen av kommuner og fylkeskommuner.

3.2.5 Analyse

En frafallsanalyse i etterkant av datainnsamlingen på kommunestørrelse, region og sentralitetsindeksen, viste ingen systematiske skjevheter i deltakelsen på tvers av disse variablene. Det var derfor ikke nødvendig med vektning av resultatet.

Undersøkelsens resultater er fremstilt som svarfordeling på de ulike spørsmålene i grafer og tabeller.

I tillegg til å vise resultater på nasjonalt nivå, vil vi i denne rapporten vise resultater delt opp på kommunestørrelse, sentralitetsindeksen og regionstilhørighet. Resultater splittet på disse variablene inneholder kun kommuner, og ikke fylkeskommuner.

Kommunestørrelse er delt opp etter antall innbyggere i følgende kategorier:

- Liten kommuner: Færre enn 5000 innbyggere
- Mellomstor kommune: 5000-20 000 innbyggere
- Stor kommune: Fler enn 20 0000 innbyggere

Sentralitetsindeksen er hentet fra SSB³⁷, og er delt inn i følgende kategorier:

- Nivå 1: Mest sentrale kommuner
- Nivå 2: Nest-mest sentrale kommuner
- Nivå 3: Mellomsentrale kommuner 1
- Nivå 4: Mellomsentrale kommuner 2
- Nivå 5: Nest-minst sentrale kommuner
- Nivå 6: Minst sentrale kommuner

I analysene har sentralitetsindeksen blitt slått sammen til tre kategorier: 1) Mindre sentrale kommuner (nivå 1 og 2), 2) Mellomsentrale kommuner (nivå 3 og 4) og 3) Sentrale kommuner (nivå 5 og 6). I oppsummeringskapitlene omtales mindre og mellomsentrale kommuner også som distriktskommuner.

Region tilsvarer følgende fordeling:

- Oslo: Bydeler i Oslo
- Øst: Viken, Innlandet
- Sør: Telemark og Vestfold, Agder

³⁵ Bartlett, James, Joe Kotrlik og Chadwik Higgins. "Organizational research: Determining appropriate sample size in survey research appropriate sample size in survey research." Information technology, learning, and performance journal 19, no. 1 (2001): 43, s. 45.

³⁶ Ibid.

³⁷ SSB (2020). Sentralitetsindeksen. Hentet fra:

https://www.ssb.no/befolkning/folketall/artikler/sentralitetsindeksen/_attachment/inline/aa8e00bb-5704-4b23-8ce3-1828cd6103f8:0fcdbdeb227f2ef11f95d3864a78c3efeab38640/NOT2020-04_web.pdf

- Vest: Rogaland, Vestland
- Midt: Møre og Romsdal, Trøndelag
- Nord: Nordland, Troms og Finnmark

Vi har benyttet slutningsstatistikk for å undersøke forskjellene blant disse bakgrunnsvariablene. På bakgrunn av brudd på forutsetningene som parametriske tester (som f.eks. ANOVA og t-test) bygger på har vi benyttet ikke-parametriske tester³⁸. Ved analyser av gruppeforskjeller har vi benyttet Kruskal-Wallis test. I forbindelse med korrelasjonsanalysene har vi benyttet Pearsons korrelasjonskoeffisient og Chi-kvadrat.

Signifikante forskjeller og sammenhenger kommenteres i tekst der hvor disse er relevante³⁹.

3.3 Kvalitative intervjuer

For å få nærmere innsikt i ungdomsmedvirkning på systemnivå i statlige og regionale organer, gjennomførte vi dybdeintervjuer med utvalgte aktører (se tabell under). Gjennom intervjuene la vi vekt på å innhente erfaringer fra ulike organer/strukturer for ungdomsmedvirkning på regionalt og statlig nivå. Under intervjuene reflekterte informantene, på bakgrunn av sin erfaring, over hvordan arbeidet med ungdomsmedvirkning kan styrkes på systemnivå for statlige og regionale aktører.

3.3.1 Utforming av intervjuguide

Vi utformet en intervjuguide med utgangspunkt i oppdragets problemstillinger og innsikt fra tidligere studier/utredninger. Intervjuguide ble oversendt oppdragsgiver for innspill. Formålet med intervjuene var å få innsikt i informantenes erfaringer, refleksjoner og vurderinger. Spørsmålsformuleringene handlet om hvilke statlige og regionale medvirkningsorganer og strukturer for ungdom informantene kjente til, og deres formål, organisering og tematikk. Vi ba også informantene reflektere rundt rekruttering, utvikling av medvirkningsorganene/-strukturene over tid og barrierer for arbeidet. Vi valgte å utarbeide en semistrukturert intervjuguide. Det betyr at vi utformet konkrete spørsmål og en fast struktur, men at spørsmålene og rekkefølgen ikke ble fulgt slavisk. I stedet valgte vi i intervjusituasjonen å fokusere på medvirkningsorganene/-strukturene informantene kjente best, og lot informantene reflektere rundt disse. Fremgangsmåten sikret at alle informantene ble stilt de samme spørsmålene, samtidig som det åpnet for å stille relevante oppfølgingsspørsmål. Det ga grunnlag for både sammenligning på tvers, samtidig som særegenheter og nyanser knyttet til informantenes erfaring og kunnskap kunne ivaretas. Se komplett intervjuguide i vedlegg 7.2.

3.3.2 Gjennomføring av intervjuer

Vi gjennomførte til sammen 13 dybdeintervjuer. Alle informantene hadde erfaring fra ungdomsmedvirkning på regionalt og/eller statlig nivå - enten gjennom operativt medvirkningsarbeid eller gjennom en mer strategisk tilnærming. I utvalget av informanter, vektla vi informanter med kjennskap til ulike medvirkningsorganer og strukturer for medvirkning på regionalt og statlig nivå. Vi la samtidig vekt på å dekke ulike sektorer og geografier. Mulige informanter ble identifisert gjennom dialog med Bufdir, gjennom «snøballmetoden» og desk mapping. Informantene ble rekruttert via e-post eller telefon. Intervjuene ble gjennomført digitalt (over Teams) for å sikre effektiv gjennomføring og geografisk representasjon i utvalget. Intervjuene hadde en gjennomsnittlig lengde på 50 minutter.

³⁸ Vurderingen bygger på en kombinasjon av lav n, formen på svarfordelingene og at flere av skalaene er på ordinalnivå.

³⁹ Alpha-nivået er satt til 0,05.

Intervju	Virksomhet	Rolle
1	Distriktssenteret	Rådgiver
2	Distriktssenteret	Rådgiver
3	Bufdir (to deltakere)	Seniorrådgiver
4	Arbeids- og velferdsdirektoratet	Rådgiver
5	Friomsorgen Vestfold	Ungdomsansvarlig
6	Bufdir	Rådgiver
7	Helsedirektoratet	Prosjektleder
8	Statsforvalteren i Agder	Rådgiver
9	Helsedirektoratet	Rådgiver
10	IMDi	Rådgiver
11	Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Seniorrådgiver
12	Barne-, ungdoms- og familiedepartementet	Utredningsleder
13	Helse- og omsorgsdepartementet	Fagdirektør

3.3.3 Analyse av kvalitative data

De kvalitative intervjudataene er analysert gjennom bruk av analysematriser hvor hvert enkelt kartlagt medvirkningsorgan vurderes på ulike dimensjoner som bygger på oppdragets problemstillinger. Deretter er det gjort utdypende analyser både innad for hvert organ og sammenligning av funn på tvers av informanter og organ. Den kvalitative datainnsamlingen og analysen gir ikke nødvendigvis et fullstendig bilde på all medvirkningsaktivitet på systemnivå gjennomført av statlige og regionale aktører. Utvalg av informanter og kvalitet på empirien tilsier imidlertid at det dekker en variasjon og bredde som etter vårt skjønn må antas å kunne være grunnlag for noen generaliserte vurderinger om status for medvirkning på systemnivå i statlig og regional sektor.

4. Kommuner og fylkeskommuners arbeid med å følge opp kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven og forskrift om medvirkningsordninger

I dette kapitlet skal vi presentere funn fra spørreundersøkelsen til kommuner og fylkeskommuner, og se nærmere på arbeidet kommuner og fylkeskommuner gjør for å følge opp kravet om medvirkningsorganer for ungdom jf. Kommuneloven § 5-12 og forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger). Analyser knyttet til kategorier som region, sentralitet, kommune/fylkeskommune og kommunestørrelse trekkes frem der det er relevant. Avslutningsvis gis en samlet oppsummering og vurdering av kommuners og fylkeskommuners arbeid med å følge opp lov og forskrift.

Kapitlet tar for seg følgende problemstillinger:

- Hvilke ordninger har kommuner og fylkeskommuner for å imøtekomme kravet om medvirkning av ungdom, og hvilke rettigheter omfatter disse ordningene?
- Hvis kommunen har ungdomsråd, hvor mange av disse har møterett i kommunestyret?
- Hvor ofte og i hvilke typer saker benyttes ungdomsråd/medvirkningsorganer/andre medvirkningsordninger?
- Hvis kommunene har ungdomsråd, hvor stor stillingsprosent har kommunene avsatt til sekretariatsfunksjonen til ungdomsrådet?
- Hvordan ivaretas ordningene? Hvem har ansvar og hvordan gjøres det?
- Hvordan rekrutteres deltakere til ungdomsråd/medvirkningsorganer, andre medvirkningsorganer?
- Hvor stor andel av kommunene har en ordning for barn og unge i plansaker jf. pbl § 3-3?

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at mange kommuner og fylkeskommuner har etablert et ungdomsråd jf. Kommuneloven § 5-12. Kun én av kommunene som svarte på undersøkelsen, oppga at de ikke har opprettet et ungdomsråd. Resultatene tyder på at ungdomsrådet har gode betingelser «på papiret» i mange kommuner og fylkeskommuner, men at det i praksis kan være mer krevende å få til reell ungdomsmedvirkning. Vi ser for eksempel i våre resultater at ungdomsrådskoordinatoren i kommunen/fylkeskommunen spiller en helt sentral rolle i å sikre reell medvirkning fra ungdomsrådet. Rammevilkårene ungdomsrådskoordinatoren jobber under, er imidlertid i mindre grad på plass i mange kommuner/fylkeskommuner. Vi ser blant annet at omtrent halvparten av ungdomsrådskoordinatorene har jobbet som ungdomsrådskordinator i mindre enn tre år og at hele 63 % av ungdomsrådskoordinatorene ikke har denne rollen som en definert stillingsprosent i sin jobbeskrivelse. Videre ser vi en signifikant sammenheng mellom den opplæringen som gis til ungdomsrådskoordinatorer og hvorvidt ungdomsrådet har påvirket utfallet i saker de har vært involvert i. Dette tyder på at betingelsene og rammevilkårene for ungdomsrådskoordinatoren, har stor betydning når det kommer til ungdomsrådets muligheter for reell medvirkning.

Vi ser samtidig at det er en interessant tendens rundt daglig praksis og rutiner på bakgrunn av kommunens størrelse og sentralitet. Funnene peker på en tendens der ungdomsrådene i små og mindre sentrale kommuner understøttes av færre støttestrukturer som kan bidra inn i saksprosessen. Relatert til dette ser vi også at ungdomsrådene i små og mindre sentrale kommuner får mindre opplæring og støtte, mens ungdomsrådene i store og sentrale kommuner kan trekke på flere administrative interne ressurser som kan legge til rette for opplæring og innsikt. Samtidig er det antageligvis kortere vei fra ungdommene og inn til ungdomsrådet i

mindre kommuner. Utover dette, oppgir mange kommuner og fylkeskommuner at ungdomsrådet får forelagt saksinformasjon i god tid, men at informasjonen i mindre grad er alderstilpasset.

Samlet sett viser funnene en moderat påvirkning fra ungdomsrådet i kommunene og fylkeskommunene. I noen få kommuner og fylkeskommuner har ungdomsrådet påvirket utfallet i flere saker, men i de aller fleste kommuner har ungdomsrådet kun påvirket utfallet i noen få saker, eller i ingen saker⁴⁰.

Samtidig bør det understrekes at resultatene fra spørreundersøkelsen i stor grad er basert på egenrapportering, slik at svarfordelingen kan være påvirket av respondentenes subjektive oppfatning og erfaringer av eget arbeid. I tillegg er det viktig å ta forbehold om at en overvekt av kommuner med (velfungerende) ungdomsråd har besvart spørreundersøkelsen. I og med at alle respondenter unntatt én svarer at deres kommune har et ungdomsråd eller andre medvirkningsordninger, kan dette tyde på at kommuner uten slike ordninger har unnlatt å besvare spørreundersøkelsen.

4.1 Respondentens stilling

Analysen om status på ungdomsmedvirkning kan avhenge av stillingen til respondentene da dette påvirker deres perspektiver.

Figur 1 viser svarfordelingen omkring hvilken stilling respondentene har. De fleste er ungdomsrådsadministrator eller tilsvarende (42 prosent), mens 11 prosent er politisk sekretær (11 prosent) eller oppvekstsjef/utdanningsdirektør eller tilsvarende (11 prosent). Samtidig svarer 35 prosent at de har andre stillinger.

Figur 1 Hvilken stilling har du?

De som svarte «Annet» ble bedt om å spesifisere. Blant stillingene som ble nevnt finner vi disse: Tjenesteleder, folkehelserådgiver, SLT-koordinator, administrativ rådgiver, rådgiver, kommundirektør, koordinator, enhetsleder, fritidsleder, ordfører og konsulent.

⁴⁰ Normativt sett er det *muligheten* til å påvirke beslutninger som er målestokken. Hvorvidt man faktisk påvirker, er imidlertid en indikator på muligheten til å påvirke. Lav grad av reell påvirkning, indikerer at mulighetene heller ikke er store.

Samlet sett tyder svarfordelingen på at respondentene har nær tilknytning og kjennskap til medvirkning av ungdom. Dette gjelder særlig ungdomsrådskoordinator eller tilsvarende, da deres rolle medfører nært samarbeid med ungdomsrådet.

4.2 Ungdomsrådets rettigheter

For å svare ut problemstillingene «Hvilke ordninger har kommuner og fylkeskommuner for å imøtekomme kravet om medvirkning av ungdom, og hvilke rettigheter omfatter disse ordningene?» og «Hvis kommunen har ungdomsråd, hvor mange av disse har møterett i kommunestyret?» tar dette delkapitlet for seg hvilke rettigheter ungdomsrådet har i kommunestyret/fylkestinget og underliggende folkevalgte organer. Vi ser også på ordninger omkring møtegodtgjørelse, og hvorvidt ungdomsrådets medlemmer får delta i forhandlinger og kan komme med forslag under debatter.

Samlet sett fremstår ungdomsrådene å ha flere rettigheter i kommunestyret/fylkestinget, der møte- og talerett er mest fremtredende, etterfulgt av forslagsrett. Rettighetene er også synlige i underliggende folkevalgte organer, men da i noe mindre grad. Samtidig er det interessant at kun 20 prosent oppgir at medlemmer av ungdomsrådene har rett til å delta i forhandlinger eller komme med forslag til debatten i møter i kommunestyret/fylkestinget. Det kan antas at dette spørsmålet berører omfanget av forslagsrett, som er mindre utbredt enn møte- og talerett. I tillegg fremstår møtegodtgjørelse å være en sentral del av driften av ungdomsrådene, da i underkant av to tredjedeler oppgir at ungdomsrådene får møtegodtgjørelse for alle ordinære møter i ungdomsrådet. En tredjedel oppgir at medlemmene får møtegodtgjørelse for alle møter de deltar på.

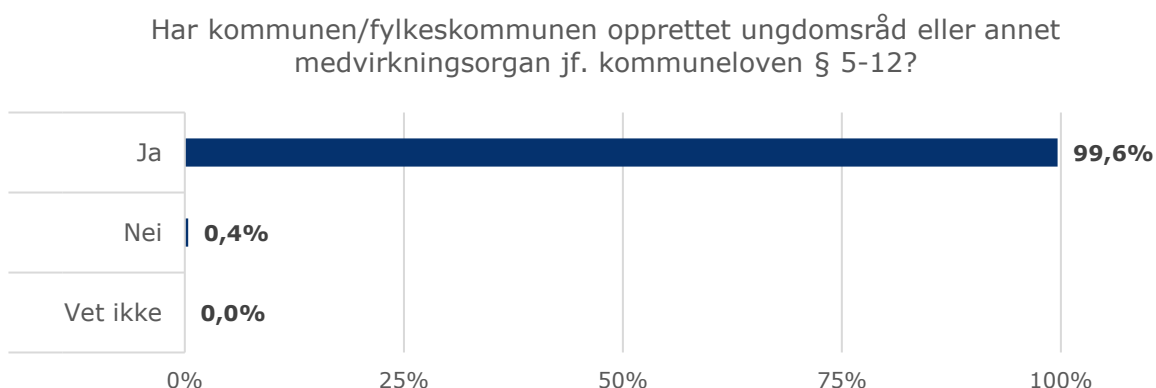
Utover dette er det interessant at region Nord skiller seg fra andre regioner ved å praktisere møte- og talerett i større grad, samt at små kommuner skiller seg signifikant fra store kommuner gjennom oftere å tilby møtegodtgjørelse for alle møter man deltar på. Funnene kan tyde på at små kommuner har flere muligheter til å slippe til ungdomsrådsmedlemmer i behandlingen av politiske saker, der møtegodtgjørelse er et verktøy for å mobilisere til medvirkning. Samtidig tyder kommentarer fra respondenter på at bildet er nyansert, da innspillene påpeker at ungdomsrådets rettigheter varierer ut ifra lokale forhold og fra sak til sak.

Figur 2 viser andelen som har svart at deres kommune/fylkeskommune har opprettet ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan jf. kommuneloven § 5-12. Alle respondentene, med unntak av én, svarte at deres kommune/fylkeskommune har opprettet et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan jf. kommuneloven § 5-12. 99,6 prosent svarte ja, mens 0,4 prosent svarte nei. Dette tilsvarer én kommune.

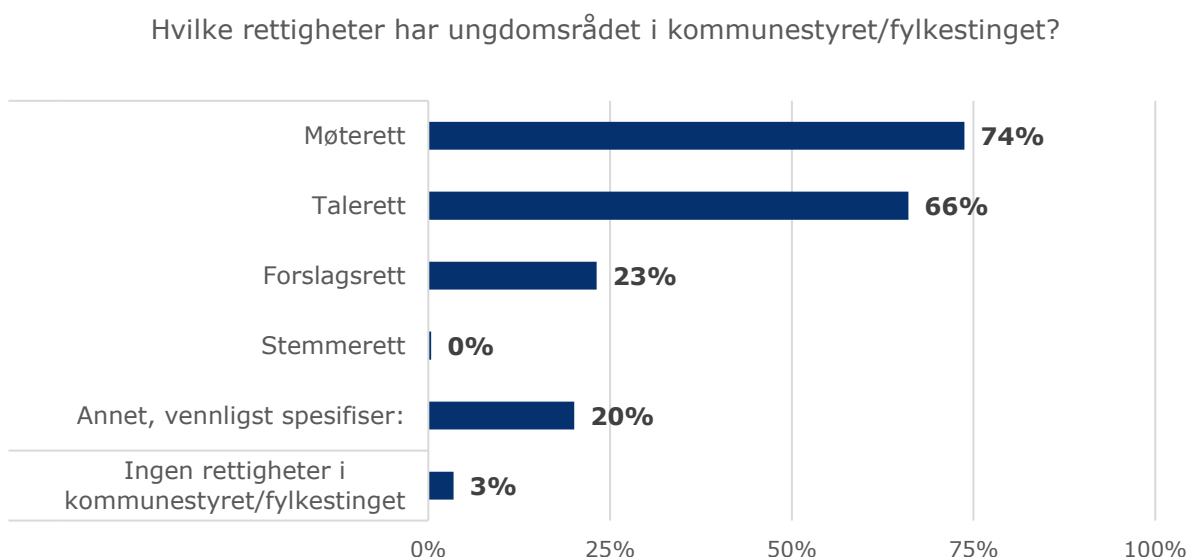
Figur 2 Har kommunen/fylkeskommunen opprettet ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan jf. kommuneloven § 5-12?

Svarfordelingen er forventet gitt at ordningen er lovfestet. Samtidig kan lav «Nei»-andel komme av at de som ikke har medvirkningsorgan etter loven har unnlatt å svare på spørreundersøkelsen fordi de ikke vurderer undersøkelsen relevant for dem. Denne figuren kan derfor presentere et skjevt bilde av virkeligheten, og må tolkes med varsomhet.

Figur 3 viser fordelingen av rettigheter som respondentene oppgir at ungdomsrådet har i kommunestyret/fylkestinget. Møterett (74 prosent) og talerett (66 prosent) er de mest fremtredende rettighetene, mens omtrent en fjerdedel svarte at ungdomsrådet har forslagsrett (23 prosent). Kun 3 prosent svarte at ungdomsrådet ikke har noen rettigheter. Rettighetene omfatter imidlertid ikke stemmerett i de aller fleste kommuner, da svært få respondenter svarte det alternativet.

Figur 3 Hvilke rettigheter har ungdomsrådet i kommunestyret/fylkestinget?

Samtidig er det interessant at 20 prosent av respondentene svarte at ungdomsrådet har andre rettigheter. Disse respondentene ble bedt om å spesifisere hva de mente. Deres sitater bekrefter omfanget av møte- og talerett, men nyanserer hvordan rettigheten kommer til uttrykk:

«Møte- og talerett etter forespørsel på forhånd i både fylkesting, fylkesutvalg og hovedutvalg». (Fylkeskommune)

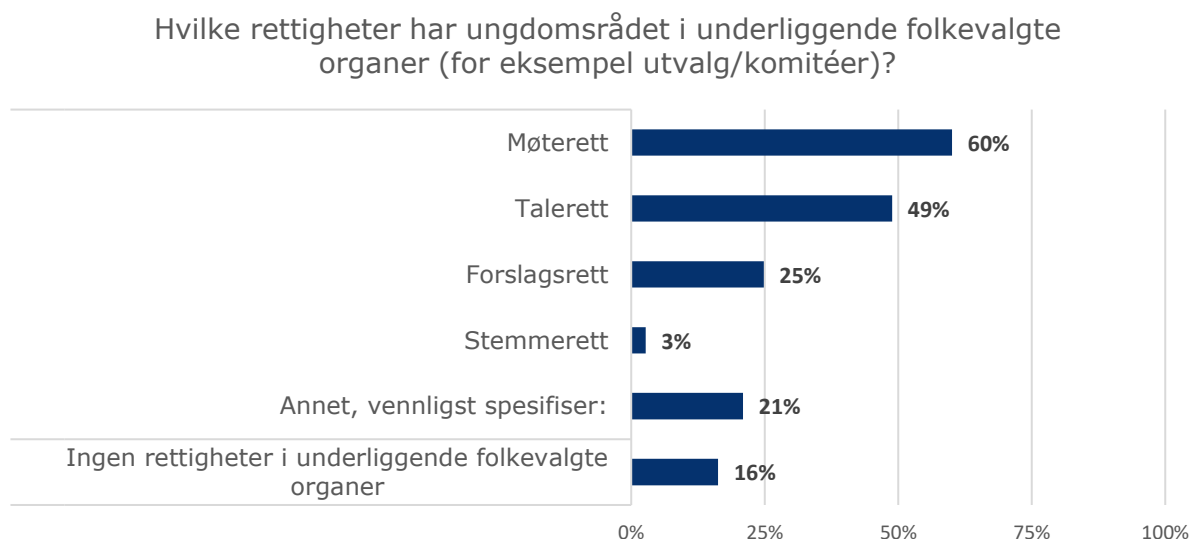
Enkelte respondenter påpeker at rettighetene aktualiseres først og fremst ved behandling av saker der ungdomsrådet har uttalt seg:

«I saker som ungdomsrådet har uttalt seg i kan ein representant møte i kommunestyret og presisere standpunktet». (Kommune)

Det er signifikante forskjeller mellom regioner vedrørende møterett og talerett. Kommuner/fylkeskommuner i region Nord (86 prosent) og region Sør (83 prosent) skiller seg signifikant fra region Vest (56 prosent) og region Oslo (33 prosent) på møterett, mens region Nord (86 prosent) også skiller seg signifikant fra regionene Øst (71 prosent), Vest (58 prosent), Sør (54 prosent) og Oslo (33 prosent) omkring talerett. Samlet sett fremstår ungdomsrådene i region Nord å ha større rett til å både møte opp og tale i kommunestyret/fylkestinget.

Figur 4 viser fordelingen av hvilke rettigheter ungdomsrådet har i underliggende folkevalgte organer, som ulike utvalg og komitéer. I likhet med rettighetene ungdomsrådet har i kommestyret/fylkestinget er møterett (60 prosent) og talerett (49 prosent) også de mest synlige rettighetene i underliggende folkevalgte organer. I tillegg svarer en fjerdedel at man har forslagsrett. Imidlertid svarer 16 prosent at ungdomsrådet ikke har noen rettigheter i underliggende folkevalgte organer, mens 3 prosent oppgir at de har stemmerett. 21 prosent har oppgitt at ungdomsrådet har andre rettigheter enn de nevnte i underliggende folkevalgte organer.

Figur 4 Hvilke rettigheter har ungdomsrådet i underliggende folkevalgte organer (for eksempel utvalg/komitéer)?

De respondentene som svarte «Annet» fikk muligheten til å spesifisere hva de mente. Flere av respondentene underbygger rettighetene i de andre alternativene, men påpeker at det forutsetter at ungdomsrådet tar initiativ og gjør avtaler:

«Møterett etter avtale med leder i aktuelle hovedutvalg. Mulighet til å orientere om sitt arbeid». (Fylkeskommune)

En av respondentene forklarer nærmere hvordan prosessen kan foregå:

«Får sleppa til i forkant av handsaming av politiske saker i formannskapet og informera om kva ungdomsrådet meiner i den konkrete saka. I tillegg til dette gjev ungdomsrådet uttale i alle politiske saker som dei har til handsaming. Uttalen følgjer den politiske saka vidare i sakshandsamingsprosessen». (Kommune)

Samtidig har enkelte kommuner og fylkeskommuner egne arrangementer der ungdomsrådets rettigheter kommer til syne:

«Deltar i høringer ref relevante saker som del av ordinær saksbehandling, holder foredrag for ett utvalg minimum 1 gang i året, deltar i bibliotekets tilrettelagte debatter i musikkteateret mv». (Kommune)

Samlet sett virker det å være større variasjon i rettighetene til ungdomsrådet i underliggende folkevalgte organer sammenlignet med kommunestyret/fylkestinget.

I tråd med tematikken i foregående spørsmål, ser vi også på hvorvidt medlemmer av ungdomsrådet har rett til å være med i forhandlinger eller komme med forslag under debatten i møter i kommunestyret/fylkestinget (Figur 5). Over halvparten av respondentene (54 prosent) svarer at medlemmer av ungdomsrådet ikke har rett til å være med i forhandlinger eller komme med forslag under debatten i møter i kommunestyret/fylkestinget. Blant de resterende respondentene svarer 20 prosent at de har rett til å delta, mens 26 prosent ikke vet noe om det.

Figur 5 Har medlemmer av ungdomsrådet rett til å være med i forhandlinger eller komme med forslag under debatten i møter i kommunestyret/fylkestinget?

Gjennom et åpent kommentarfelt i spørreundersøkelsen problematiserer enkelte respondenter koblingen mellom rettigheter og ungdomsrådets reelle medvirkning:

«Jeg betviler ungdomsrådets reelle medvirkningsmulighet. Alle råd burde også ha møte-/tale-/forslagsrett i kommunestyrene. Ungdommene selv føler ofte at de kun er «til pynt». Dette vet vi gjelder i flere kommuner, mens andre kommuner (gjerne store og ressurssterke kommuner) har satt av nok ressurser og jobber målrettet med barn og unges medvirkning». (Kommune).

Samtidig uttrykker andre respondenter at ungdomsrådet innehar en aktiv rolle:

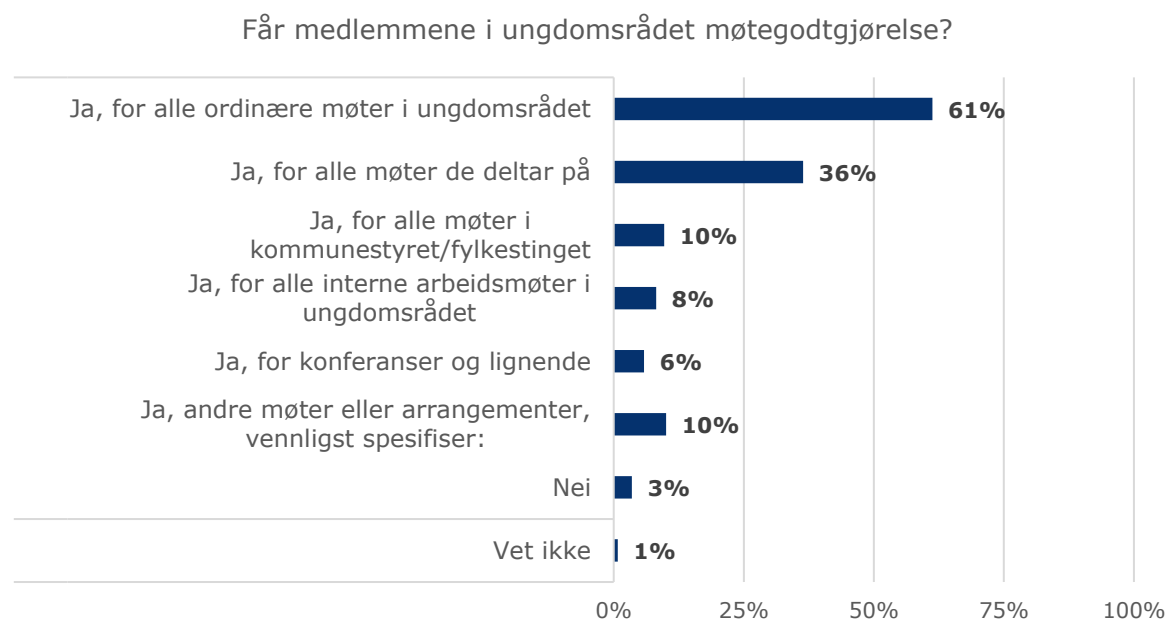
«Barn og unge gir tilbakemelding om at de blir hørt og får anledning til å medvirke, og at de har reell medvirkning». (Kommune)

I lys av at ungdomsrådene ofte har møte- og talerett i kommunestyret/fylkestinget, er det interessant at ungdomsrådene har begrenset rett til være med i forhandlinger eller komme med forslag. Spørsmålet er hvorvidt spørsmålene innebærer ulike kontekster som medfører forskjellige former for rettigheter. Antageligvis tangerer disse rettighetene med forslagsrett som praktiseres i relativt liten grad.

Avslutningsvis har vi også sett på hvorvidt medlemmene i ungdomsrådet får møtegodtgjørelse, og hvilke aktiviteter som utløser møtegodtgjørelse (Figur 6).

Samlet sett viser figuren at medlemmene i ungdomsrådet får møtegodtgjørelse på tvers av flere aktiviteter. Medlemmene får først og fremst møtegodtgjørelse for ordinære møter i ungdomsrådet (61 prosent), mens i overkant av en tredjedel oppgir at medlemmene får møtegodtgjørelse for alle møter de deltar på (36 prosent). Videre svarer mellom 10 og 6 prosent at medlemmene kan få møtegodtgjørelse på alle møter i kommunestyret/fylkestinget, interne arbeidsmøter og konferanser, samt andre møter eller arrangementer. Kun 3 prosent svarer at de ikke får noen form for møtegodtgjørelse.

Figur 6 Får medlemmene i ungdomsrådet møtegodtgjørelse?

Respondentene som svarte «Ja, andre møter eller arrangementer» ble bedt om å spesifisere hva dette gjelder. En kommentar i spørreundersøkelsen belyser dette:

«Medlemmene får møtegodtgjørelse for alle ordinære utvalgsmøter. For annet arbeid i regi av ungdomsrådet avlønnes representantene etter kommunal tariffavtale.» (Kommune)

Andre kommentarer trekker fram at møtegodtgjørelse varierer fra møte til møte, og at systemet fremstår noe uklart:

«Det er ikkje heilt tydelege reglar for møtegodtgjersle på andre møte. Praksis er at det kjem litt an på kva møte/arrangement/konferanse det er snakk om». (Kommune)

I tillegg aktualiserer praksisen med møtegodtgjørelse en balansegang mellom mobilisering til ungdomsrådsmøter og annen medvirkning i form av frivillighet.

«Ellers jobber vi med å finne en riktig balanse mellom det å få godtgjørelse for ungdomsrådsmøter, og det å delta på eller medvirke i andre prosesser som blir på frivillighet. Det er en vanskelig balansegang». (Kommune)

Videre analyser viser at det er en signifikant forskjell i kommunesentralitet og kommunestørrelse på hvorvidt man får møtegodtgjørelse for alle møter man deltar på. Her ser vi at respondenter fra små kommuner skiller seg signifikant fra respondenter fra mellomstore og store kommuner som ligger mer sentralt, der 47 prosent fra førstnevnte undergruppe kontra 29 og 28 prosent fra sistnevnte oppgir dette alternativet.

4.3 Praksis

For å svare ut problemstillingen «Hvor ofte og i hvilke typer saker benyttes ungdomsråd/medvirkningsorganer/andre medvirkningsordninger?» ser dette delkapitlet på praksisen rundt ungdomsrådet. Dette innebærer praktiseringen av skriftlig mandat eller retningslinjer, hyppighet av møter, samt saksprosessen og omfanget av innspill fra andre ungdommer. Samlet sett gir delkapitlet en rammeforståelse av ungdomsrådernes arbeid og den tematiske bredden på saker som er oppe til behandling.

Funnene viser samlet sett at ungdomsrådet møtes relativt ofte og behandler saker som oftest er foreslått av ungdomsrådets selv, administrasjonen eller ungdomsrådskoordinatoren. Disse aktørene beslutter også som oftest hvilke saker som skal tas opp til behandling. Ungdomsrådene tenderer til å hente inn innspill fra andre ungdommer, men da først og fremst i enkelte saker. Innhenting foregår først og fremst gjennom elevråd og samtaler med bekjente. Vi ser at under halvparten innhenter innspill gjennom sosiale medier eller aktiviteter som ungdomsrådet arrangerer. Antageligvis har disse et betydelig potensial som kilde til innspill.

I mindre sentrale kommuner kontra sentrale kommuner er det vanligere at ungdomsrådet selv velger sakene, samtidig som at det er signifikant lavere terskel for andre ungdommer å foreslå saker til ungdomsrådet i små kommuner enn i store kommuner. Vi kan tyde fra funnene at det antageligvis er kortere vei fra ungdommene og inn til ungdomsrådet i mindre kommuner.

Funnene peker på en tendens der ungdomsrådene i små og mindre sentrale kommuner understøttes av færre støttestrukturer som kan bidra inn i saksprosessen. Dette er synlig gjennom at administrative ressurser er mer involvert i selektering av saker og generell saksprosess blant store og sentrale kommuner.

Kultur og fritid, og skole og utdanning er det mest utbredte temaene i sakene ungdomsrådet behandler, mens plan- og byggesaker, helse og klima og miljø er minst utbredt. Fordelingen er ikke overraskende gitt at kultur og fritid, og skole og utdanning, er vanlige interesser blant

ungdommer. I tillegg kan den lave andelen klima og miljø potensielt tilskrives at det er et relativt nytt saksfelt i kommunene/fylkeskommunene, og ofte tverrgående der det eksempelvis kan inngå i plan- og byggesaker. Avslutningsvis skiller transport seg ut som et særlig viktig tema i region Vest og Nord, mens skole og utdanning, og klima og miljø får større oppmerksomhet i store kontra små kommuner.

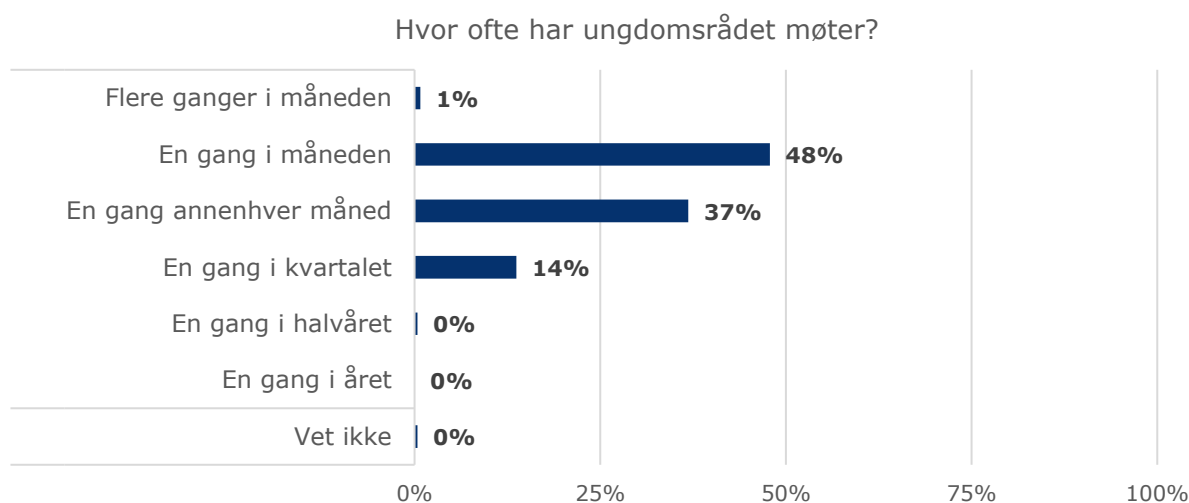
Figur 7 viser svarfordelingen omkring hvorvidt ungdomsrådene har et skriftlig mandat eller retningslinjer. 90 prosent svarer bekreftende, mens 7 prosent avkrefter.

Figur 7 Har ungdomsrådet et skriftlig mandat eller retningslinjer?

Figur 8 viser svarfordelingen om hvor ofte ungdomsrådet har møter. I underkant av halvparten av respondentene svarer at ungdomsrådet har møter en gang i måneden (48 prosent), mens 37 prosent svarer at de har møter en gang annenhver måned. 14 prosent svarer en gang i kvartalet.

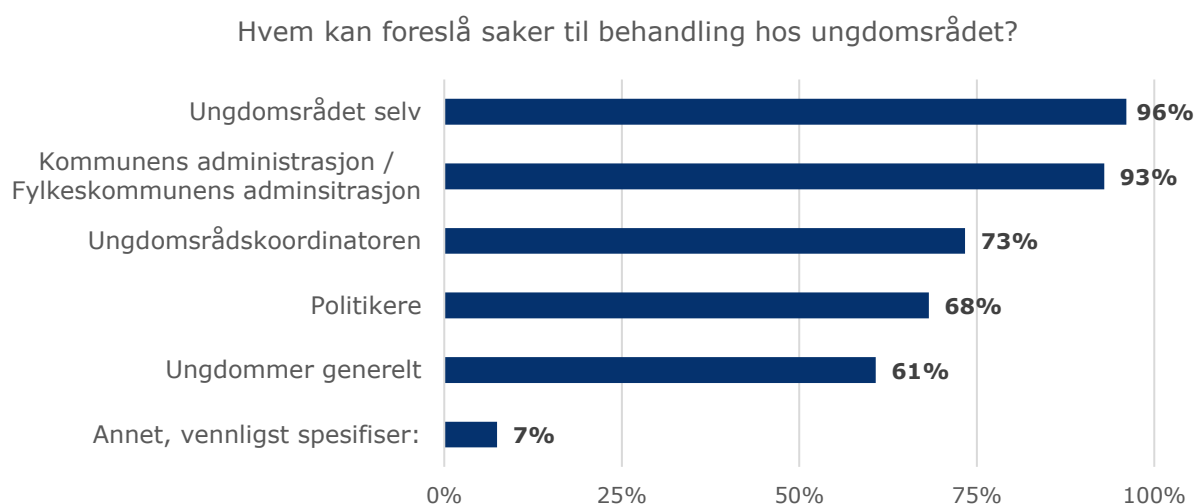
Figur 8 Hvor ofte har ungdomsrådet møter?

Svarfordelingen tyder på at ungdomsrådene har møter relativt ofte. Samtidig ser vi at det er variasjoner på bakgrunn av kommunestørrelse, der store kommuner skiller seg signifikant fra små kommuner ved å ha hyppigere møter. Flertallet av ungdomsråd i store kommuner tenderer til å ha møter en gang i måneden, mens ungdomsrådene i små kommuner hovedsakelig har møter annenhver måned eller en gang i kvartalet.

For å få innblikk i sakene og prosessene som ungdomsrådene er involvert i, er det interessant å undersøke hvem som kan foreslå saker til behandling hos ungdomsrådet (Figur 9). Samlet sett fremstår samtlige alternativer som relevante, da alle har en svarprosent over 60 prosent. Ungdomsrådene (96 prosent) og kommunens/fylkeskommunens administrasjon (93 prosent) virker å stort sett alltid ha anledning til å foreslå saker. Ellers er ungdomsrådskoordinatoren (73 prosent) fremtredende, etterfulgt av politikere (68 prosent) og ungdommer generelt (61 prosent). Kun et fåtall har oppgitt andre alternativer (7 prosent).

Figur 9 Hvem kan foreslå saker til behandling hos ungdomsrådet?

De som svarte «Annet» ble bedt om å utdype. De fleste trekker frem elevråd på skolene som en sentral kilde sammen med øvrige aktører fra lokalsamfunnet. En respondent fra en fylkeskommune trekker frem Ungdommens fylkesutvalg og statlige organer:

«Saker fra Ungdommens fylkesutvalg og fra statlige organer som BUFDIR (for eksempel høringer)». (Fylkeskommune)

Det er signifikante forskjeller mellom små og store kommuner i andelen som svarer «Ungdommer generelt». En større andel respondenter fra små kommuner (69 prosent) valgte dette alternativet kontra andelen respondenter fra store kommuner (38 prosent). Dette tyder på at det er lavere terskel for andre ungdommer å foreslå saker til ungdomsrådet i små kommuner kontra store. Altså er det antageligvis kortere vei fra ungdommene og inn til ungdomsrådet i mindre kommuner.

Ved kartlegging av praksis er det interessant å undersøke saksprosessens struktur. Figur 10 viser respondentenes svar på hvem som oftest velger hvilke saker ungdomsrådet behandler. Respondentene kunne velge flere alternativer. Det fremgår at ungdomsrådet velger saker selv (65

prosent), i tillegg til kommunens/fylkeskommunens administrasjon (60 prosent) og ungdomsrådskoordinatoren (55 prosent). Politikere velger saker i mindre grad (14 prosent). I tillegg svarte enkelte respondenter (9 prosent) at andre velger saker (9 prosent).

Figur 10 Hvem velger som oftest hvilke saker ungdomsrådet behandler?

De som svarte «Annet» ble bedt om å spesifisere sitt svar. Disse svarte at leder og nestleder av ungdomsrådet som oftest er involvert i utvelgingen av saker, gjerne i samråd med ungdomsråds koordinatorene. Enkelte respondenter påpeker at ungdomsrådet går gjennom sakene i kommunestyret eller i egne møter med relevante aktører:

«Det holdes månedlige møter mellom leder av Ungdomsrådet, ordfører og koordinator fra administrasjonen for å gjennomgå aktuelle saker som skal opp til behandling i Ungdomsrådet». (Kommune)

En respondent forklarer hvordan saksprosessen foregår internt i ungdomsrådet:

«Leiar i ungdomsrådet og nestleiar i ungdomsrådet får tilsendt ein oversikt over alle dei politiske sakene som skal til handsaming. Leiar plukkar ut sakene på vegne av ungdomsrådet med hjelp av nestleiar. Koordinator føreslår saker dersom det er saker som er viktig at ungdomsrådet uttalar seg i, men leiar kan avslå forslaget. Det er ungdomane sjølve som bestemmer om dei i tillegg skal ha med eigne saker». (Kommune).

Det er en signifikant forskjell i andel som svarer «Ungdomsrådet selv» mellom mindre sentrale (72 prosent) og sentrale (33 prosent) kommuner. Funnet kan tyde på at ungdomsrådene i mindre sentrale kommuner har færre støttestrukturer som kan bidra inn i saksprosessen.

Relatert til prioritering av saker er det interessant å undersøke spredning av tematikker blant sakene ungdomsrådene behandler (Figur 11). De fleste sakene faller inn under kultur og fritid (87 prosent), etterfulgt av skole og utdanning (70 prosent). Transport (39 prosent), plan- og

byggesaker (30 prosent) og helse (26 prosent) er mer moderat vanlige tematikker. De færreste sakene faller inn under tematikken klima og miljø (9 prosent). 6 prosent har svart annet.

Figur 11 Hvilken tematikk faller de fleste saker ungdomsrådet behandler inn under?

De som svarte «Annet» ble bedt om å utdype sitt svar. Mens flere trakk frem at saker ofte omhandler flere av alternativene og har variert tematikk, nevnte enkelte spesifikke tema som økonomi, ungdomsrådets handlingsprogram, og oppvekst og levekår. En kommunal respondent belyste hvordan saksbehandling kan begrenses av skillet mellom kommune og fylkeskommune:

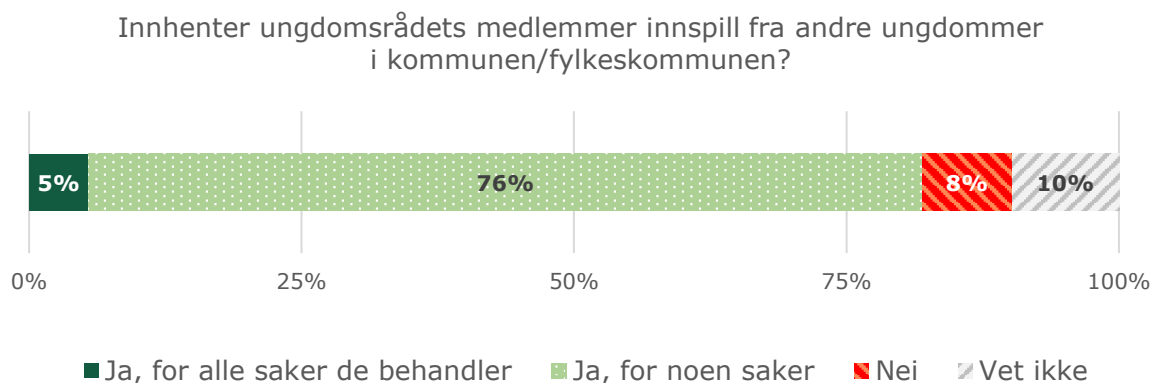
«Ungdomsrådet er opptatt av kollektivtilbudet, men dette er ikke kommunalt derfor ikke så mange saker på det. Ungdomsrådet har flere år kontaktet fylkeskommunen angående kollektivtilbudet da de har vært opptatt av å bedre tilbudet.» (Kommune)

Det er signifikante forskjeller i andelen som svarer «Transport» basert på region, der regionene Vest (58 prosent) og Nord (46 prosent) skiller seg fra region Øst (24 prosent) gjennom høyere svarandel. Gitt at regionene Vest og Nord kjennetegnes av store avstander og mindre nettverk av kollektivtransport, fremstår forskjellen intuitiv. Videre er skole og utdanning, og klima og miljø signifikant mer i fokus blant store kontra små kommuner. 81 prosent av respondenter fra store kommuner svarte skole og utdanning sammenlignet med 65 prosent fra små kommuner, mens svarandelen var henholdsvis 21 og 7 prosent vedrørende klima og miljø. Store kommuners søkelys på klima og miljø kan antagelig tilskrives at de gjerne har kommet lengst i arbeidet med denne typen saker.

For å undersøke generell medvirkning blant unge er det interessant å se nærmere på hvorvidt ungdomsrådets medlemmer innhenter innspill fra andre ungdommer i kommunen/fylkeskommunen (Figur 12). Det kommer frem at ungdomsrådets medlemmer pleier å

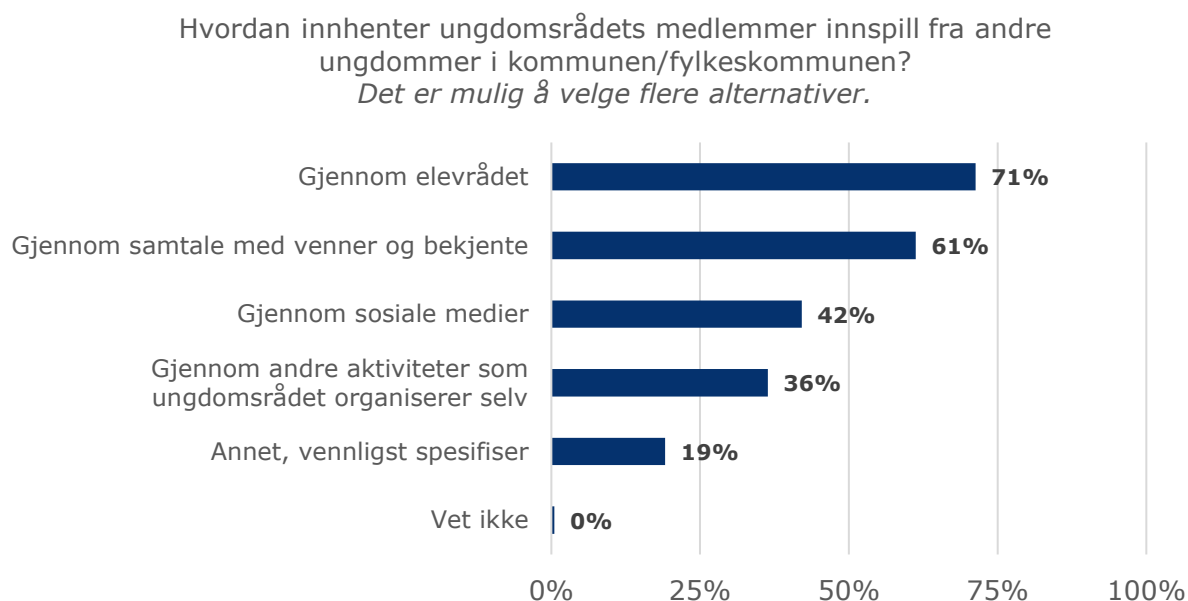
innhente innspill, da 76 prosent svarer at dette skjer i noen saker. Kun 5 prosent oppgir at det skjer i alle sakene som behandles, mens 8 prosent svarer at det ikke forekommer.

Figur 12 Innhenter ungdomsrådets medlemmer innspill fra andre ungdommer i kommunen/fylkeskommunen?

Figur 13 viser svarfordelingen omkring hvordan ungdomsrådets medlemmer innhenter innspill fra andre ungdommer i kommunen/fylkeskommunen. Her kan man svare flere alternativer. Innhenting av innspill skjer via flere kanaler, der elevrådet (71 prosent) og samtaler med venner og bekjente (61 prosent) er mest framtrødende. Utover dette skjer det også gjennom sosiale medier (42 prosent) og andre aktiviteter som ungdomsrådet organiserer selv (36 prosent). 19 prosent svarer at innspill forekommer via andre kanaler.

Figur 13 Hvordan innhenter ungdomsrådets medlemmer innspill fra andre ungdommer i kommunen/fylkeskommunen?

De som svarte «Annet» ble bedt om å utdype. Blant disse ser vi at flere ungdomsråd sender ut spørreundersøkelser til ulike skolene:

«Ungdomsrådet har gjennomført egne undersøkelser digitalt, f.eks blant alle ungdomsskoleelever.» (Kommune)

Andre får innspill til saker gjennom oppsøkende arbeid på skolene, dialog med ungdomsstyrer i fritidsklubber, bibliotek og kulturskole, og gjennom å invitere ungdommer med på møter og workshops.

Det er signifikante forskjeller i andelen som svarer «Gjennom elevrådet» på bakgrunn av region og kommune/fylkeskommune. Innspill fra andre ungdommer hentes i større grad gjennom elevrådet i region Sør (93 prosent) sammenlignet med region Øst (69 prosent) og Midt-Norge (69 prosent). Samtidig forekommer dette oftere i kommuner (74 prosent) enn i fylkeskommuner (14 prosent), hvilket antagelig kommer av at kommuner har tettere bånd til elevråd enn hva fylkeskommuner har.

4.4 Ungdomsrådskoordinator

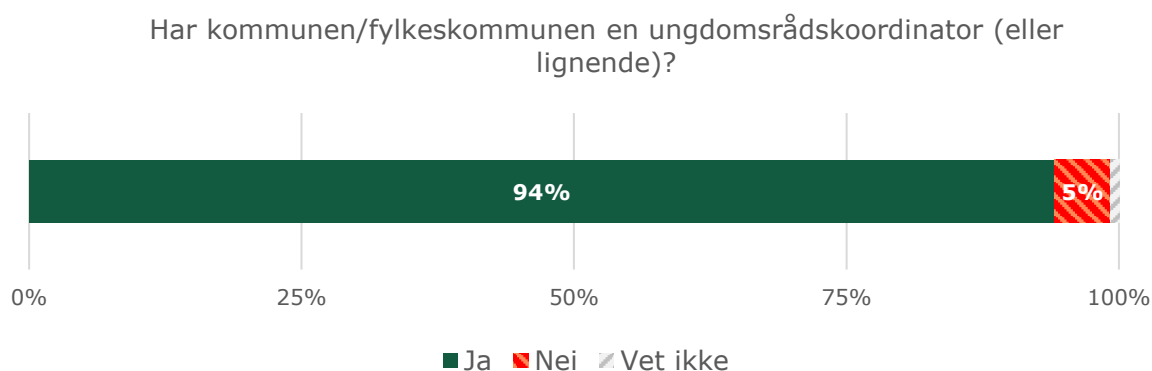
For å svare ut problemstillingene «Hvis kommunen har ungdomsråd, hvor stor stillingsprosent har kommunene avsatt til sekretariatsfunksjonen til ungdomsrådet?» og «Hvordan ivaretas ordningene? Hvem har ansvar og hvordan gjøres det», redegjør dette delkapitlet for praktiseringen og organiseringen av rollen som ungdomsrådskoordinator. Herunder ser vi på stillingstype og -prosent, organisatorisk plassering, og hvor lenge man har hatt rollen, i tillegg til analyser omkring samhandlingen med ungdomsrådet. Avslutningsvis ser vi på ungdomsrådskoordinatorens egen vurdering av rollens rammeverk.

Funnene viser at samtlige av kommunene/fylkeskommunene har en ungdomsrådskoordinator eller lignende. Imidlertid har ungdomsrådskoordinatoren som oftest ikke en definert stillingsprosent, da de aller fleste allerede er ansatt i kommunen/fylkeskommunen i en annen fast stilling. Kommentarer fra respondenter informerer om at rollen som oftest utøves på siden av eksisterende stilling. Relatert til dette er det interessant at over halvparten opplyser at de har hatt stillingen i mer enn tre år, mens resterende har hatt rollen i tre år eller mindre. Dette funnet indikerer at det er en del gjennomtrekk i denne stillingen, hvilket kan medføre svekket kontinuitet og et stort behov for kontinuerlig opplæring.

Likevel ser vi at det er relativt hyppig kontakt mellom ungdomsrådskoordinatoren og ungdomsrådet, samt at ungdomsrådskoordinatoren i mange kommuner/fylkeskommuner opplever å ha en tydelig rolleforståelse gjennom et klart mandat. Imidlertid fremstår de mindre tilfredse med opplæring, veiledning og støtte, og hvorvidt de har tilstrekkelig med tid til å følge opp ungdomsrådet på en god måte. Dette gjelder særlig ungdomsrådskoordinatorer fra små og mindre sentrale kommuner, da de er signifikant mer misfornøyde enn ungdomsrådskoordinatorer i store og mellomstore kommuner. Dette funnet blir ytterligere interessant når vi legger til at det er signifikant flere av ungdomsrådskoordinatorene fra mindre sentrale kommuner som har hatt stillingen i tre år eller mindre. Kombinasjonen av utilstrekkelig opplæring, veiledning og støtte, og høyt gjennomtrekk, i en stilling uten definert stillingsprosent, kan tyde på at strukturene ikke legger til rette for optimal utøvelse av rollen. Denne hypotesen styrkes av kommentarer fra respondenter som påpeker at rollens oppgaver omfatter «alt mulig» og at man ofte ikke har tid eller ressurser til å prioritere ungdomsrådet i tilstrekkelig grad.

For å få oversikt over praktiseringen av funksjonen, viser Figur 14 svarfordelingen på spørsmålet om kommunen/fylkeskommunen har en ungdomsrådskoordinator eller lignende. Nærmest samtlige respondenter svarer at kommunen/fylkeskommunen har en ungdomsrådskoordinator eller noen i lignende stilling. Kun 5 prosent svarer avkrefteende på spørsmålet.

Figur 14 Har kommunen/fylkeskommunen en ungdomsrådskoordinator (eller lignende)?

Videre analyser viser at det er signifikant flere mindre sentrale (96 prosent) enn sentrale (83 prosent) kommuner/fylkeskommuner som svarer at de har en ungdomsrådskoordinator eller lignende.

Figur 15 viser svarfordelingen på spørsmålet om hvor stor stillingsprosent kommunen/fylkeskommunen har avsatt til ungdomsrådskoordinatoren. I underkant av to tredjedeler (63 prosent) svarer at ungdomsrådskoordinatoren ikke har noen definert stillingsprosent. I tillegg svarer enkelte respondenter (11 prosent) at man ikke har avsatt en stillingsprosent som utløser betaling. Utover manglende stillingsprosent, svarer de resterende respondentene (37 prosent) at kommunen/fylkeskommunen har avsatt en stillingsprosent til ungdomsrådskoordinatoren. Stillingsprosenten spenner fra 10 til over 50 prosent. De fleste har avsatt 10-20 prosent (13 prosent), og etterfulgt av 20-50 prosent (9 prosent). Kun 4 prosent av respondentene svarer at kommunen/fylkeskommunen har avsatt en stillingsprosent på mer enn 50 prosent.

Figur 15 Hvor stor stillingsprosent har kommunen/fylkeskommunen avsatt til ungdomsrådskoordinatoren?

På tross av at de fleste kommunene/fylkeskommunene har en ungdomsrådskordinator, er det variasjon omkring hvor mye tid vedkommende er pålagt å bruke på ungdomsrådet. Vi ser at de fleste ikke har noen forpliktelser omkring dette i sin stilling. Kommentarer fra respondentene belyser dette:

«Ungdomsrådsarbeidet er gjerne en ekstra del av koordinators oppgaver, og ofte er det ikke satt en stillingsprosent for dette arbeidet. Jeg tror mange koordinatorene gjerne skulle hatt en fast stillingsprosent, slik at man har nok tid til dette viktige arbeidet». (Kommune)

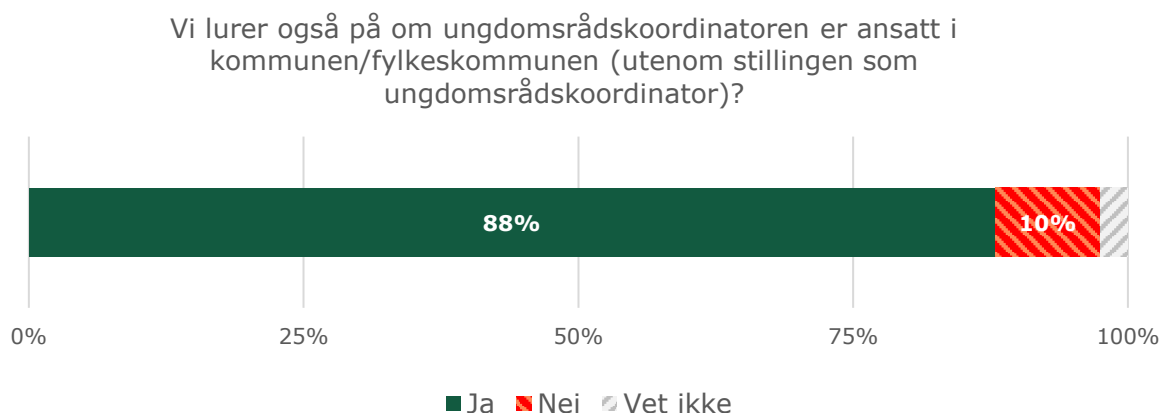
«Det burde komme en klar anbefaling til kommuner angående hvor stor innsats som burde settes av for en ungdomskordinator. Uten at dette sies noe om, blir det lett å gjennomføre møter uten noen oppfølging etterpå. Arbeidet med å gi rådet god informasjon om saker (saksforberedelse) tar mye tid, og i tillegg må man følge opp vedtakene rådet gjør om de skal gjennomføres på rådet selv». (Kommune)

«Har lite tid og ressurser til å gjøre en god jobb med bare to timer i uka». (Kommune)

«Ungdomsrådet krever mer oppfølging enn de andre rådene i kommunen. Det skulle vært lovpålagt å ha en kordinator i en avsatt stillingsprosent». (Kommune)

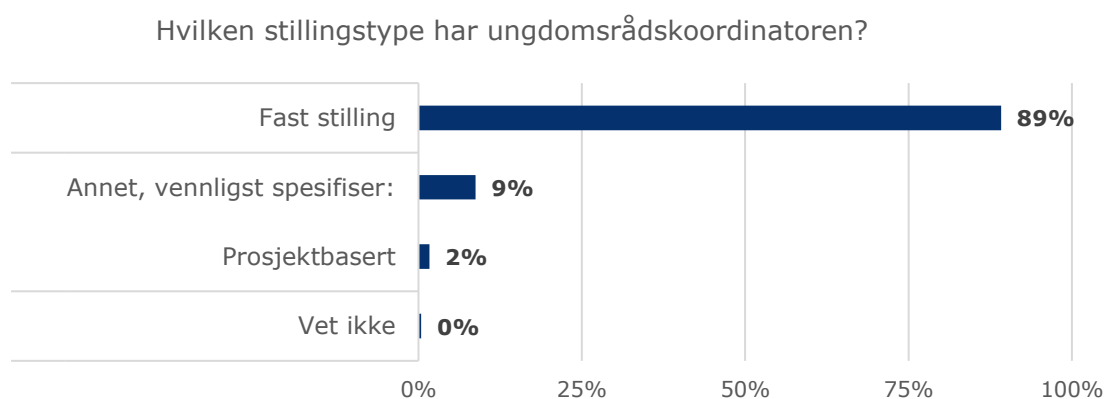
Svarfordelingen på forrige spørsmål kan henge sammen med hvorvidt ungdomsrådskoordinatoren allerede er ansatt i kommunen/fylkeskommunen i en annen stilling. Figur 16 viser svarfordelingen omkring dette spørsmålet. I underkant av 9 av 10 respondenter (88 prosent) svarer at ungdomsrådskoordinatoren er ansatt i kommunen/fylkeskommunen utenom stillingen som ungdomsrådskordinator. Kun 10 prosent svarer avkrefteende på spørsmålet.

Figur 16 Vi lurte også på om ungdomsrådskoordinatorer er ansatt i kommunen/fylkeskommunen (utenom stillingen som ungdomsrådskoordinator)?

Videre er det interessant å se nærmere på hvilken stillingstype ungdomsrådskoordinatorer har (Figur 17). 9 av 10 respondenter (89 prosent) svarer at ungdomsrådskoordinatorer har en fast stilling, mens 2 prosent svarer at stillingen er prosjektbasert, og 9 prosent svarer andre stillinger.

Figur 17 Hvilken stillingstype har ungdomsrådskoordinatorer?

De som svarte «Annet» ble bedt om å spesifisere hva de mente. De aller fleste understreker at stillingen inngår som ansvarsområde i en eksisterende stilling, mens andre spesifiserer at rollen er prosjektbasert og midlertidig. I lys av de foregående funnene, tyder dette på at flere ungdomsrådskoordinatorer virker å utøve stillingen på siden av eksisterende stilling. I lys av disse funnene, er det interessant å undersøke hvor i organisasjonen ungdomsrådskoordinatorer er plassert (Figur 18). De fleste respondentene svarer at ungdomsrådskoordinatorer er plassert innenfor kultur (36 prosent), etterfulgt av oppvekst og utdanning (28 prosent). Dette passer godt sammen med resultatene som ble presentert tidligere over hvilke tematiske saker ungdomsrådene behandler faller inn under (Figur 11). Tematikken for disse sakene sammenfaller i stor grad med hvor i organisasjonen ungdomsrådskoordinatorer er ansatt. Utover disse plasseringene, er enkelte ungdomsrådskoordinatorer også plassert innenfor kommunedirektørens stab/fylkesdirektørens stab (13 prosent), mens et fåtall er innenfor

helse (3 prosent) eller plan og/eller teknisk (1 prosent). 18 prosent svarer at ungdomsrådskoordinatoren er plassert andre plasser i organisasjonen.

Figur 18 Hvor i organisasjonen er ungdomsrådskoordinatoren plassert?

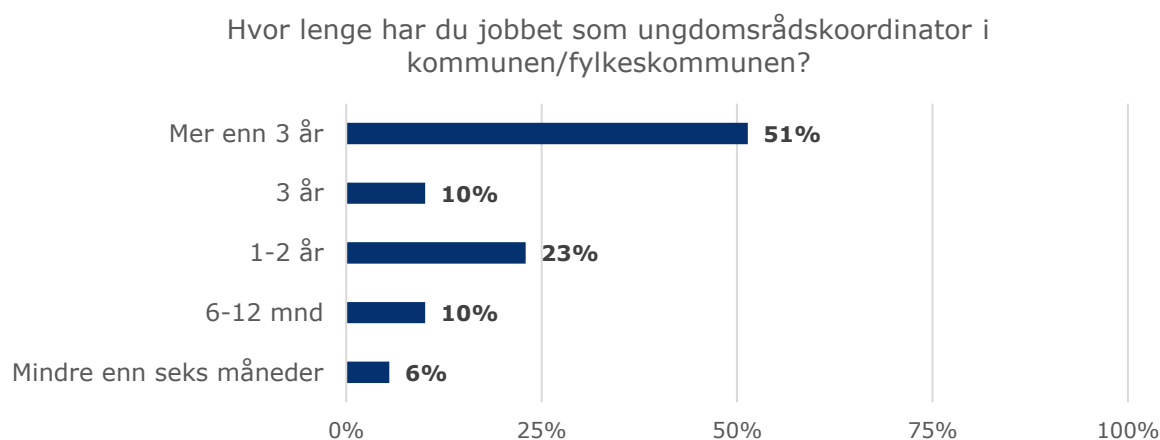

Respondentene som svarte «Annet» ble bedt om å utdype. Kommentarene går først og fremst ut på at kommunene/fylkeskommunene har ulik struktur, der enkelte avdelinger er sammenslått i én avdeling:

«Kultur og oppvekst» / «Oppvekst, kultur og fritid» / «Politisk sekretariat» / «Stab»

Figur 19 viser svarene til ungdomsrådskoordinatorer og andre i lignende stilling (n=109), på spørsmålet om hvor lenge de har jobbet som ungdomsrådskoordinator i kommunen/fylkeskommunen. Mer enn halvparten (51 prosent) oppgir at de har jobbet som ungdomsrådskoordinator i mer enn tre år, mens kun 10 prosent har vært det i tre år. I underkant av en fjerdedel (23 prosent) har hatt rollen i 1-2 år, 10 prosent i 6-12 måneder, og 6 prosent i mindre enn seks måneder.

Figur 19 Hvor lenge har du jobbet som ungdomsrådskoordinator i kommunen/fylkeskommunen?

Kommentarer fra respondentene belyser variasjonen rundt dette, og verdien av kontinuitet i arbeidet:

«Hadde ein kunne huke av for 15 år eller meir som sekretær (koordinator) kunne ein avdekka om det finst eit tal av kommuner som arbeidar jamt med ungdomsrådsarbeidet over tid. Ein viktig faktor for å lykkast med ungdomsråd i ei kommune er m.a. at sekretær står i den rolla over tid. D.v.s. trur eg mange kommuner har stor utskifting av sekretærar (koordinatorar) og då blir det ikkje kontinuitet i arbeidet med ungdomsrådet». (Kommune)

På tross av at rundt halvparten har vært ungdomsrådskoordinator i mer enn 3 år, er det viktig å påpeke at den andre halvparten har hatt jobben i 3 år eller mindre. Sammen med relativ høy andel på 1-2 år tyder dette på en del gjennomtrekk og behov for kontinuerlig opplæring. I tråd med kommentaren ovenfor medfører gjennomtrekk fravær av kontinuitet, hvilket fjerner muligheten for effektivt arbeid over tid samtidig som at det binder opp ressurser. Gjennomtrekk medfører også et behov for løpende oppdatering, som i kombinasjon med en ikke-definert stillingsprosent for dette arbeidet kan være en indikasjon på at disse oppgavene "kjemper om oppmerksomhet" med andre oppgaver som må løses. Samlet kan det medføre at det kan være potensial for økt robusthet rundt administrativ understøttelse av ungdomsråd.

Analyser på tvers viser at det er signifikant flere respondenter fra mellomsentrale kommuner (77 prosent) enn mindre sentrale (39 prosent) og sentrale (25 prosent) som har vært ungdomsrådskoordinator i mer enn tre år. Altså indikerer dette at det både er høyere turnover i sentrale og mindre sentrale kommuner sammenlignet med mellomsentrale kommuner. Hvorfor nettopp mellomsentrale kommuner skiller seg ut, er et interessant spørsmål for videre studier. Vi ser også et liknende skille mellom store og små kommuner, der en større andel respondenter fra små kommuner har vært i stillingen i mindre enn tre år. Dette skillet er imidlertid ikke signifikant.

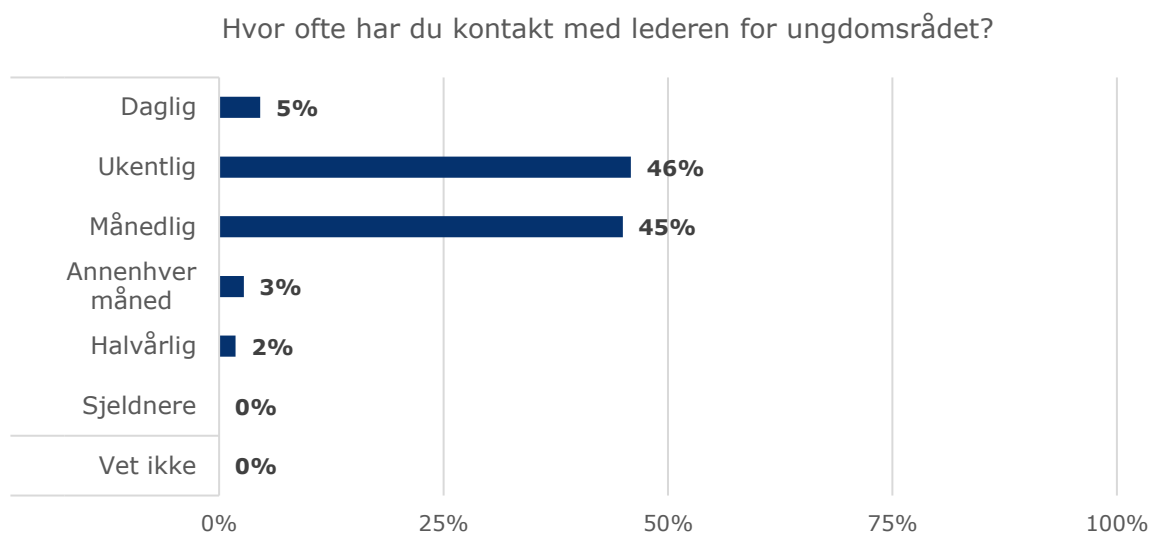
Vi skal nå se nærmere på hvordan samhandlingen mellom ungdomsrådskoordinatoren og ungdomsrådet foregår.

Figur 20 viser svarfordelingen til ungdomsrådskoordinatorene om hvor ofte de har kontakt med lederen for ungdomsrådet. Nærmest samtlige av ungdomsrådskoordinatorene har enten kontakt med lederen for ungdomsrådet ukentlig (46 prosent) eller månedlig (45 prosent). Utover disse

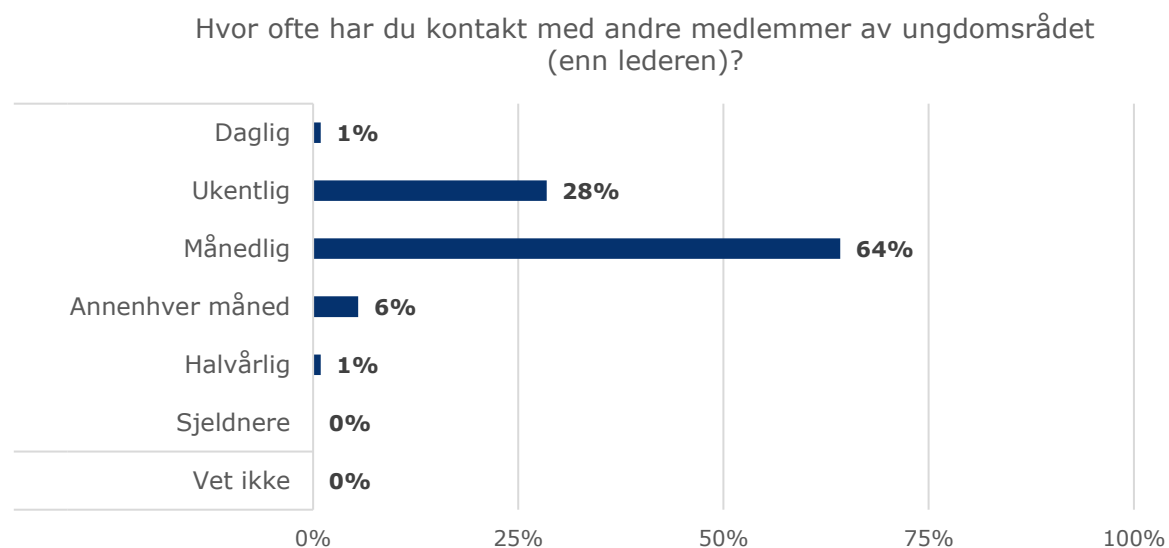
alternativene har 5 prosent daglig kontakt, 3 prosent kontakt annenhver måned og 2 prosent halvårlig kontakt.

Figur 20 Hvor ofte har du kontakt med lederen for ungdomsrådet?

Respondenter fra fylkeskommuner har signifikant mer kontakt med lederen for ungdomsrådet enn respondentene fra kommunene. Mens hovedandelen av de fra fylkeskommunen har daglig eller ukentlig kontakt, har kommunene mest månedlig eller ukentlig kontakt.

Svarfordelingen viser at det er relativt hyppig kontakt mellom ungdomsrådskordinator/sekretær og lederen av ungdomsrådet. Det er videre interessant å se hvor ofte koordinator/sekretær har kontakt med resten av ungdomsrådet (Figur 21). I underkant av en tredjedel (64 prosent) oppgir at de har månedlig kontakt, mens i overkant av en fjerdedel (28 prosent) har ukentlig kontakt. 6 prosent har kontakt annenhver måned, mens kun 1 prosent har daglig eller halvårlig kontakt.

Figur 21 Hvor ofte har du kontakt med andre medlemmer av ungdomsrådet (enn lederen)?

Kommentarer fra respondentene belyser betydningen av oppfølging fra ungdomsrådscoordinator:

«Tør å påstå at velfungerende ungdomsråd henger sammen med kvaliteten på oppfølgingen ungdomsrådet får av ungdomsrådscoordinatoren». (Kommune)

Samlet sett viser svarfordelingen at det er høy månedlig kontakt mellom ungdomsrådscoordinatoren og andre medlemmer av ungdomsrådet. Sammen med tallene fra forrige spørsmål, tyder dette på at ungdomsrådscoordinatoren har relativt hyppig kontakt både med lederen og andre medlemmer i ungdomsrådet.

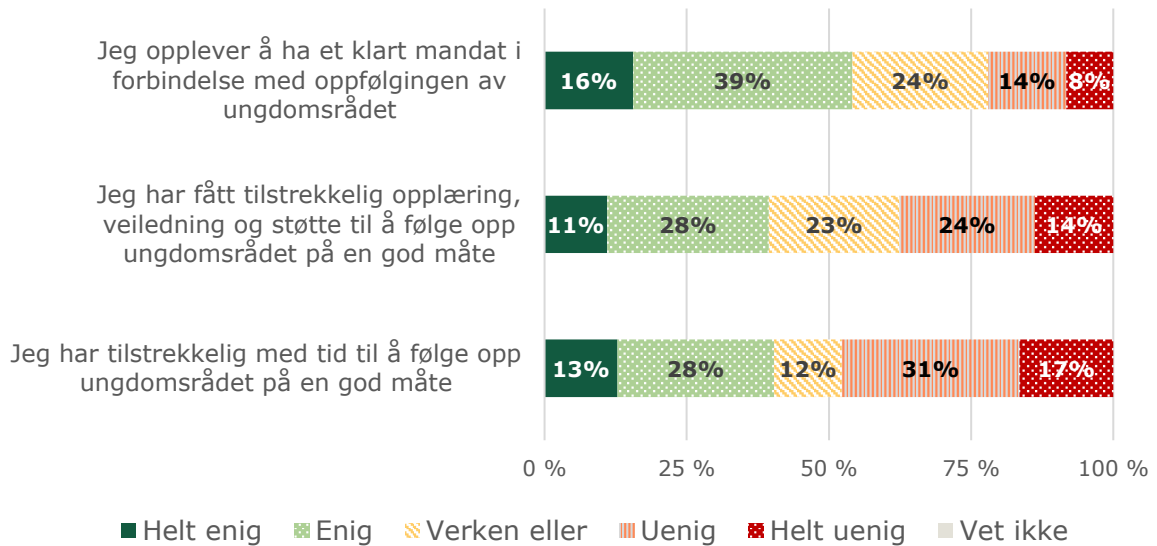
Også her er det signifikant forskjell mellom svarene til kommuner og fylkeskommuner, da sistnevnte har hyppigere kontakt.

For å gi ytterligere innsikt i ungdomsrådscoordinatorens rolle, har vi spurt om deres vurdering av mandat, og hvorvidt de opplever å ha tilstrekkelig opplæring, veiledning og støtte, samt tilstrekkelig med tid (Figur 22). 55 prosent opplever at de har et klart mandat i forbindelse med oppfølging av ungdomsrådet (andelen «Helt enig» og «Enig»). 39 prosent (andelen «Helt enig» og «Enig») mener de har fått tilstrekkelig opplæring, veiledning og støtte til å følge opp ungdomsrådet på en god måte, mens 41 prosent oppgir at de har tilstrekkelig med tid til å følge opp ungdomsrådet på en god måte (andelen «Helt enig» og «Enig»).

Altså er det flere ungdomsrådscoordinatorer som opplever at de har et klart mandat, enn som opplever at de har nok opplæring, veiledning, støtte og tilgjengelig tid til å utøve mandatet. Eksempelvis oppgir 48 prosent at de ikke har tilstrekkelig med tid (andelen «Uenig» og «Helt uenig»). Det kan tyde på at ungdomsrådscoordinatorene har en tydelig rolleforståelse, men strukturene legger i mindre grad til rette for at rollen kan utøves på tilstrekkelig måte, jf. svarene på stillingsprosent og mangel på spesifisering til denne oppgaven.

Figur 22 Rolle, opplæring og tid

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

Kommentarer fra respondenter belyser betydningen av opplæring og tid:

«Behøver opplæring og tid til å følge dem ordentlig opp. Ungdomsrådet blir ofte nedprioritert». (Kommune)

Videre analyser viser også at svarene omkring opplæring, veiledning, støtte og tid har signifikante forskjeller på bakgrunn av sentralitet og kommunestørrelse. Respondenter fra store og mellomstore, samt sentrale og mellomsentrale kommuner er generelt sett mer enig i påstandene enn respondenter fra små og mindre sentrale kommuner.

4.4.1 Hva handler kontakten med ungdomsrådet som oftest om?

For å skape bedre forståelse av ungdomsrådskoordinatorens rolle og samhandling med ungdomsrådet, ble respondentene som er ungdomsrådskoordinatører oppfordret til å kommentere hva kontakten med ungdomsrådet som oftest handler om. Svarene belyser at rollen omfatter diverse oppgaver med bred tematikk:

«Organisering av møter i Ungdomsrådet, oppfølging av saker til behandling og ved innstilling. Diverse befaringer, utflukter, debatter mm». (Kommune)

«Ting som angår fritidsklubben, stort sett». (Kommune)

Roller kan også omfatte å være ungdomsrådets øyne og ører i kommunen:

"Er sekretær for ungdomsrådet. Planlegging av møtene og lager sakliste. Veileder hvordan de kan gå frem i saker de vil ha på dagsorden. Kjenner organisasjonen og vet hvem de skal

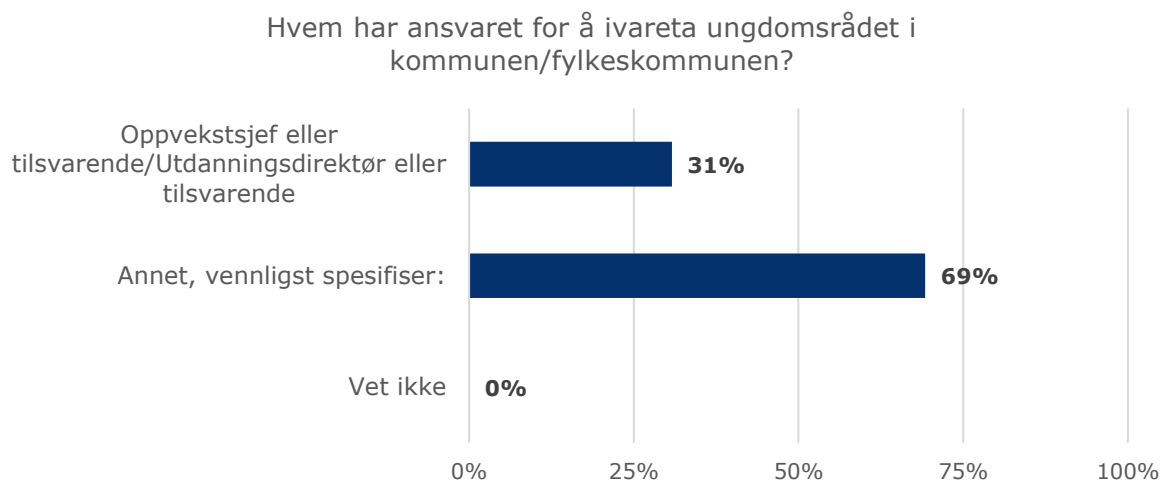
kontakte og formidler kontakt. Er med på konferanser, er en støtteperson. Organiserer møtene etter hvordan de ønsker å gjennomføre møte. Følger med på hva som skjer i kommunen av planer osv, og passer på at det kommer opp i rådet. Litt "vakhund for de"». (Kommune)

Samlet sett kan ungdomsrådskoordinatorens arbeid omfatte «alt mulig»:

«Alt mulig, fra administrative oppgaver, til politiske saker til egne saker som ungdomsrådet er opptatt av, prosjekter ungdomsrådet er involvert i, dialog rundt andre arrangement som ungdomskonferanser og deltakelse andre steder, oppdrag fra andre i kraft av vervet som deltaker i ungdomsråd, dialog med media, dialog med foresatte, oppfølging av saker ungdomsrådet er opptatt av, støtte, veileder, "arbeidsleder", dialog med leder, utvelgelse av politiske saker når de kommer ut, svare på spørsmål, være tilgjengelig utenfor arbeidstid da ungdom er på skole dagtid». (Kommune)

De 5 prosentene som svarte at kommune/fylkeskommunen *ikke* har en ungdomskoordinator eller lignende (Figur 14), fikk et oppfølgingsspørsmål om hvem det er som har ansvaret for å ivareta ungdomsrådet. Blant disse svarer 31 prosent at ansvaret ligger hos oppvekstsjef/utdanningsdirektør eller tilsvarende, mens 69 prosent av respondentene oppgir at andre har ansvaret (Figur 23).

Figur 23 Hvem har ansvaret for å ivareta ungdomsrådet i kommunen/fylkeskommunen?

De som svarte «Annet» ble bedt om å utdype. Blant rollene de oppgir, er sjef og koordinator for de ulike kommunalavdelingene et gjennomgående svar. Andre nevner politisk sekretær, møtesekretær, rådgivere i sentraladministrasjonen og ordfører.

4.5 Rekruttering til ungdomsrådet

Ungdomsråd og andre medvirkningsorganer er avhengig av rekruttering for å være representativt for ungdomsbefolkningen og utøve sitt samfunnsansvar. Tidligere forskning viser at det er

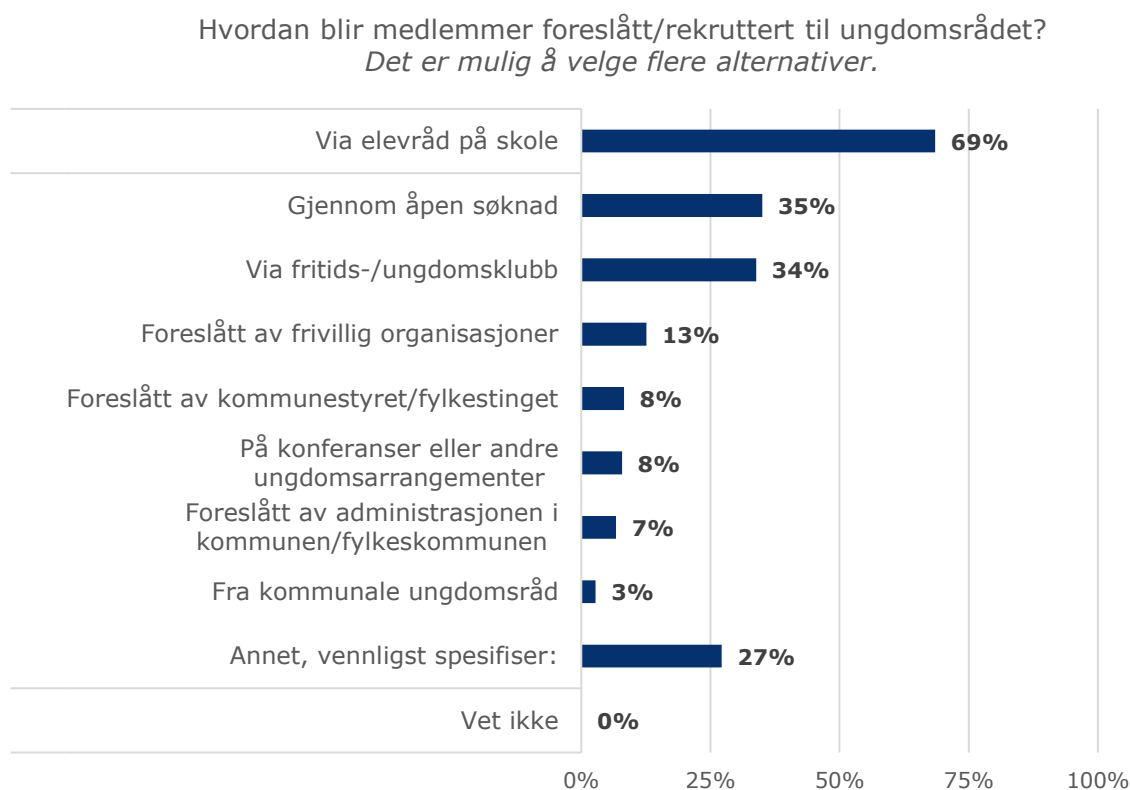
varierende rekrutteringspraksiser blant kommuner og fylkeskommuner⁴¹. For å belyse dette undersøkte vi hvordan rekrutteringsprosessen foregår, og hvorvidt respondentene opplever at ungdomsrådet er representativt for ungdomsbefolkningen.

Samlet sett viser resultatene at rekrutteringen til ungdomsrådet i stor grad foregår via elevråd, åpen søknad og fritids-/ungdomsklubb. I tillegg fremstår ungdomsrådet representativt for ungdomsbefolkningen på de fleste parametere, men ikke alle. Funnene tyder på at kommunene har et potensiale til å videreutvikle sin rekrutteringspraksis, og dermed nå flere deler av ungdomsbefolkningen.

Figur 24 viser respondentenes svar på hvordan ungdomsrådets medlemmer blir foreslått/rekruttert. Flertallet svarer at medlemmene blir foreslått/rekruttert via elevrådet på skole (69 prosent). Mye av rekrutteringen foregår også via åpen søknad (35 prosent) eller fritids-/ungdomsklubb (34 prosent). Utover disse alternativene svarer mellom 13 og 3 prosent at medlemmene blir foreslått/rekruttert via frivillige organisasjoner, kommunestyret/fylkestinget, på konferanser eller andre ungdomsarrangementer, via administrasjonen i kommunen/fylkeskommunen, eller fra kommunale ungdomsråd. I tillegg svarer hele 27 prosent annet på dette spørsmålet. Samlet sett uttrykker svarfordelingen at det er stor variasjon, men at det er enkelte arenaer/fora som skiller seg ut.

⁴¹ Oslomet (2023). Unges mulighet til å medvirke – En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner. Arbeidsforskningsinstituttet AFI (3). Hentet fra: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3058172/r_03_2023_Unges%20mulighet%20til%20a%CC%8A%20medvirke_til%20Bufdir090123%5b34%5d.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Figur 24 Hvordan blir medlemmer foreslått/rekruttert til ungdomsrådet?

De som svarte «Annet» ble bedt om å spesifisere hva de mente via kommentarfelt. De fleste trekker frem at rekrutteringen foregår via valg på skolene. I forkant av valget kommer gjerne ungdomsrådets koordinator og medlemmer innom skolene og informerer om ungdomsrådet. Andre respondenter trekker fram markedsføring via nettsider og sosiale medier. En respondent belyser hvordan aktivitetene kan slås sammen:

«Forarbeid til valget er gjort ved åpent søknadsskjema på kommunens hjemmeside, informasjonsturné i regi av sittende ungdomsråd og nominasjon/innspillsprosess i skoler/klubb». (Kommune)

«Det har blitt lettere å rekruttere medlemmer til rådet etter at man har startet å gå ut på skolene i klassene og informert om hvilket arbeid som gjøres. Da sender ungdom inn søknad om å få være med i ungdomsrådet». (Kommune)

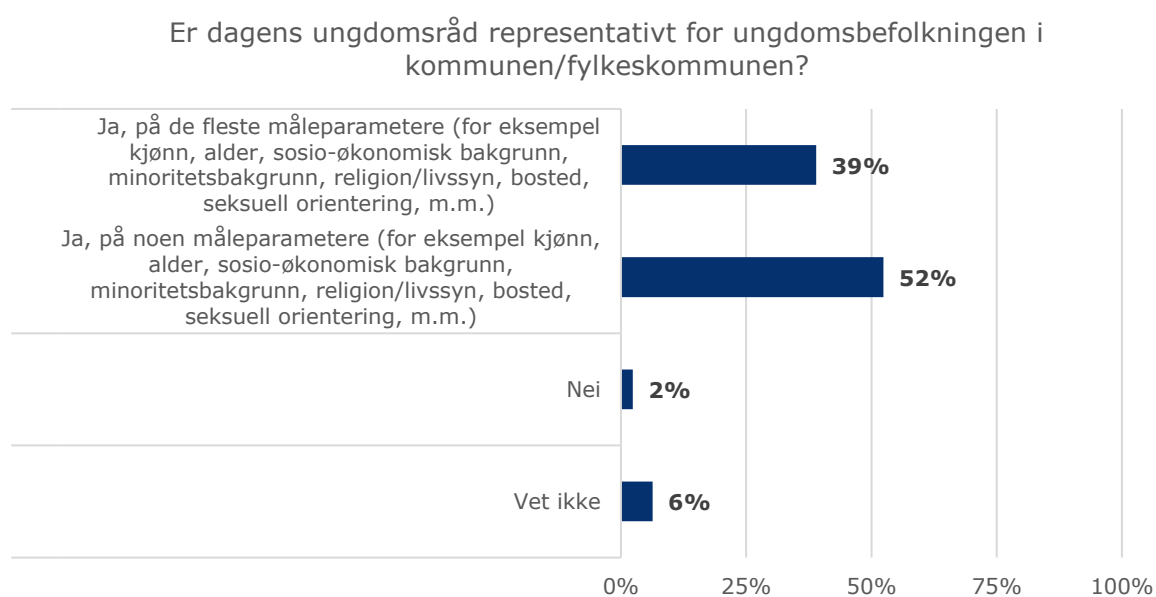
I de kommunene/fylkeskommunene der det ikke arrangeres valg, spiller skolen og lærere en viktig rolle i informering om og promotering av ungdomsrådet. Mens skoler og lærere i enkelte tilfeller forslår kandidater direkte, fungerer skoler ofte som en informasjonsformidler på vegne av ungdomsrådet:

«Skolene formidler informasjon til elevene om at de som er interesserte kan melde seg til ungdomskoordinator. Ungdomsrådet inviterte til informasjonskveld der medlemmene i rådet intervjuet hver enkelt av de interesserte og satte opp et forslag til sammensetning etter møtet». (Kommune)

Utover dette foregår en god del av rekruttering gjennom at medlemmer i ungdomsråd rekrutterer gjennom nettverk og bekjentskaper.

Figur 25 viser svarfordelingen omkring hvorvidt respondentene vurderer om dagens ungdomsråd er representativt for ungdomsbefolkningen i kommunen/fylkeskommunen. Det er flere som svarer at ungdomsrådet er representativt på noen måleparametere (52 prosent), enn at det er representativt på de fleste måleparametere (39 prosent). Måleparameterne omfatter blant annet kjønn, alder, sosio-økonomisk bakgrunn, minoritetsbakgrunn, religion/livssyn, bosted og seksuell orientering.

Figur 25 Er dagens ungdomsråd representativt for ungdomsbefolkningen i kommunen?

Figuren illustrerer at ungdomsrådet vurderes som representativt i noen grad, men at man ofte ikke dekker alle måleparametere. En kommentar fra en respondent belyser hvilke bakenforliggende faktorer som kan påvirke denne tendensen:

«Vi sliter med rekruttering og kontinuitet i ungdomsråd [...]. Det er personavhengig hvem som leder ungdomsråd og dynamikken med koordinator, politisk ledelse. Vanskelig å speile hele ungdomsgruppen. Konsentrerer nå via elevråd, men dette gjør at vi mister eldre studenter på hybel». (Kommune)

4.6 Opplæring

Opplæring av ungdommer og andre støttefunksjoner er nødvendig for at kommuner og fylkeskommuner skal ha en ungdomsmedvirkning som holder kvalitet vedvarende over tid. Tidligere forskning viser at det eksisterer ulike tilnærminger til opplæring av ungdomsrådet. For å belyse dette tar delkapitlet for seg hvorvidt medlemmene i ungdomsrådet får opplæring, og den overordnede strukturen for opplæring.

Delkapittelets funn viser samlet sett at flertallet av medlemmene i ungdomsrådene får opplæring i de spesifikke politiske sakene ungdomsrådet behandler, samt i offentlig forvaltning og politiske prosesser. Ungdomsrådscoordinatorer og øvrige administrative ansatte gir som oftest denne opplæringen. I tillegg ser vi at opplæring av folkevalgte om ungdomsrådets roller er en til dels utbredt praksis. Imidlertid hersker det en del usikkerhet blant respondentene omkring dette spørsmålet.

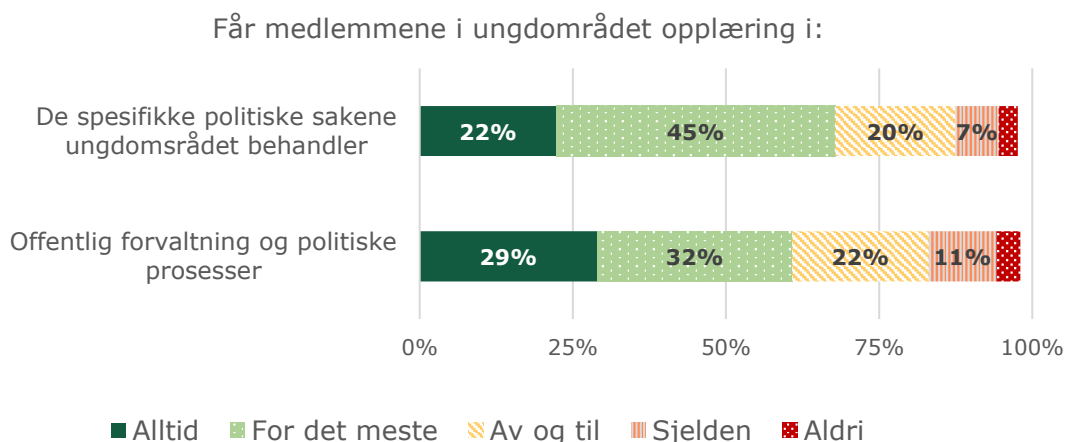
Videre analyser viser at medlemmene i ungdomsrådet i store og sentrale kommuner får signifikant oftere opplæring sammenlignet med ungdomsråd i mindre kommuner. Vi ser også at øvrige administrativt ansatte og andre medlemmer i ungdomsrådet signifikant oftere står for opplæringen i store kommuner kontra små. Disse funnene tyder på at opplæring er en mer etablert praksis blant store og sentrale kommuner, samt at disse ungdomsrådene kan trekke på flere administrative ressurser og interne ressurser til å legge til rette for opplæring og innsikt. Samtidig fremstår opplæringen i små og mindre sentrale kommuner å være mer spredt på ulike aktører, mens de store og sentrale kommunenes opplæring er mer konsentrert på spesifikke ressurser.

Figur 26 viser svarfordelingen omkring hvorvidt ungdomsrådet får opplæring i de spesifikke politiske sakene ungdomsrådet behandler, samt i offentlig forvaltning og politiske prosesser. 67 prosent oppgir at medlemmene får opplæring i spesifikke politiske saker, mens 61 prosent svarer at de får opplæring i offentlig forvaltning og politiske prosesser. Henholdsvis 20 og 22 prosent svarer at medlemmene får opplæring av og til, mens 7 og 11 prosent oppgir at opplæringen forekommer sjelden.

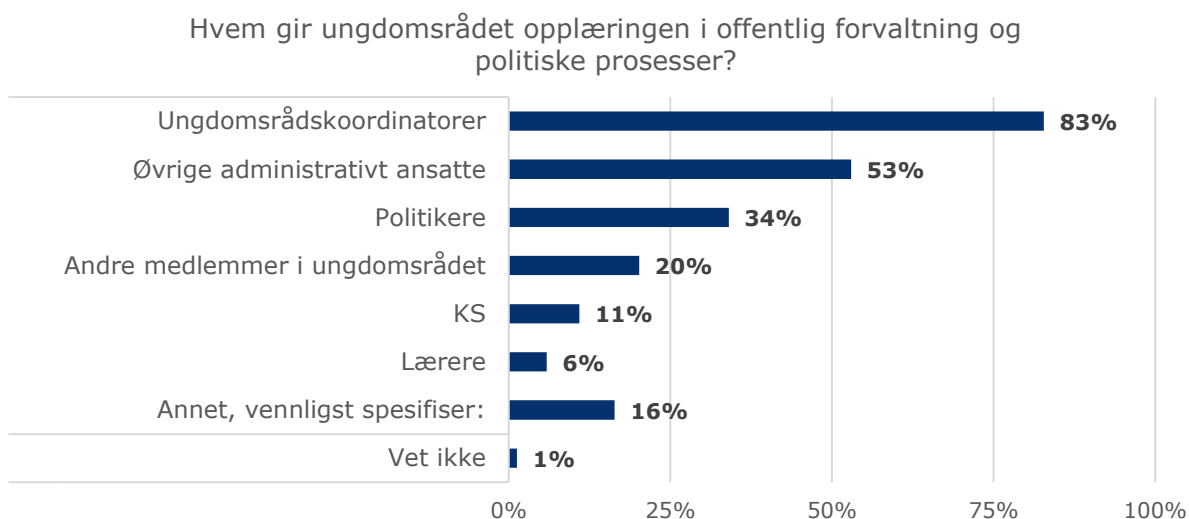
Figur 26 Får medlemmene i ungdomsrådet opplæring i: - Offentlig forvaltning og politiske prosesser og De spesifikke politiske sakene ungdomsrådet behandler.

Det er signifikante forskjeller mellom kommunistørrelse på begge spørsmålene, og mellom sentralitet på punktet om opplæring i de spesifikke politiske sakene. Medlemmene i ungdomsråd i store kommuner som ligger sentralt får signifikant mer opplæring i disse temaene, sammenlignet med medlemmer i ungdomsråd i små kommuner.

Videre er det interessant å undersøke hvem det er som spesifikt gir ungdomsrådet opplæring i ulike tema. Figur 27 viser respondentenes svar på hvem det er som gir ungdomsrådet opplæring i offentlig forvaltning og politiske prosesser. Flertallet oppgir ungdomsrådscoordinatorer (83 prosent), etterfulgt av øvrige administrativt ansatte (53 prosent). 34 prosent svarer at politikere gir opplæring, mens mellom 6 og 20 prosent svarer at lærere, KS eller andre medlemmer i ungdomsrådet gir opplæring. 16 prosent svarer at andre enn de nevnte gir opplæring. 16 prosent svarer at andre enn de nevnte gir opplæring. 16 prosent svarer at andre enn de nevnte gir opplæring.

Figur 27 Hvem gir ungdomsrådet opplæringen i offentlig forvaltning og politiske prosesser?

De som svarte «Annet» ble bedt om å utdype. Disse respondentene trakk fram at opplæringen enten skjer internt eller eksternt. Internt kan opplæringen gis av ordfører, politisk sekretariat, kommunalsjef eller ungdomsrådets sekretær eller koordinator. Hvem som gir opplæring, kan samvariere med temaet det gis opplæring i:

«Den tilsette i kommunen som har mest kompetanse på feltet, lærer opp i det feltet som er relevant» (Kommune).

Eksternt kan opplæringen foregå gjennom innleie av eksterne foredragsholdere, deltakelse på eksterne kurs eller fellesmøter med de andre rådene i regionen. Enkelte benytter KS' ressurser.

Videre analyser viser at det er signifikant flere respondenter fra store kommuner kontra små som svarer «Øvrige administrativt ansatte» (59 prosent versus 41 prosent) og «Andre medlemmer i ungdomsrådet» (29 prosent versus 13 prosent).

Figur 28 viser svarfordelingen på spørsmålet om hvem det er som gir ungdomsrådet opplæring i de spesifikke politiske sakene ungdomsrådet behandler. Flertallet oppgir ungdomsrådskoordinatorer (78 prosent), etterfulgt av øvrige administrativt ansatte (71 prosent). 29 prosent svarer at politikere gir opplæring, mens mellom 2 og 10 prosent svarer at lærere, KS eller andre medlemmer i ungdomsrådet gir opplæring. 10 prosent svarer at andre enn de nevnte gir opplæring.

Figur 28 Hvem gir ungdomsrådet opplæringen i de spesifikke politiske sakene ungdomsrådet behandler?

De som svarte «Annet» ble bedt om å utdype. Flere kommenterer at det gjerne er den som har mest kjennskap til saken, for eksempel saksbehandler, som kommer inn og informerer om saken.

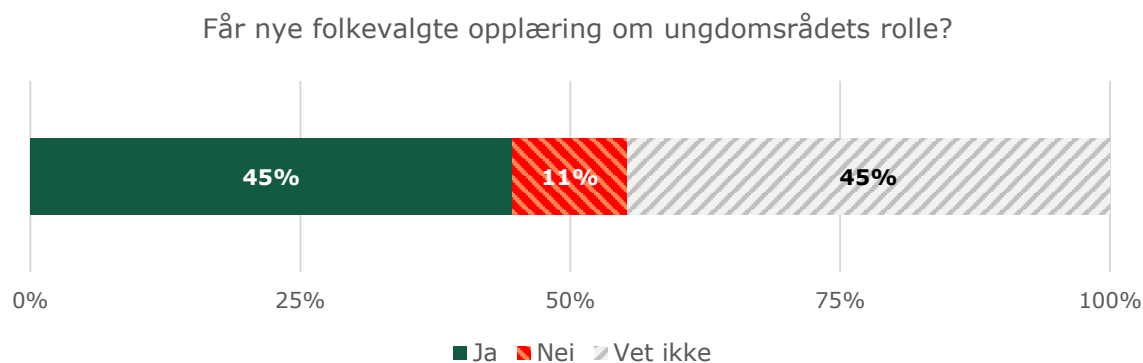
«Saksbehandler i den spesifikke saken møter alltid og presenterer saken for ungdommen» (Kommune).

Andre trekker fram øvrige administrativt ansatte, og ungdomsrådskoordinator/-sekretær/-mentor.

Det er signifikante flere fra store kommuner (79 prosent) kontra små kommuner (61 prosent) som svarer «Øvrige administrativt ansatte». Det kan tyde på at ungdomsrådskoordinatorer i store og sentrale kommuner i større grad kan trekke på andre administrative ressurser, mens i små er de mer "overlatt til seg selv".

Figur 29 viser svarfordelingen om hvorvidt folkevalgte får opplæring om ungdomsrådets rolle. 45 prosent svarer bekreftende, mens 11 prosent svarer avkreftende. Samtidig svarer hele 45 prosent «Vet ikke» på dette spørsmålet. Respondentenes bakgrunn kan ha hatt innvirkning på svarfordelingen på dette spørsmålet, da de potensielt har lite innsikt i opplæringen til folkevalgte.

Figur 29 Får nye folkevalgte opplæring om ungdomsrådets rolle?

Kommentar fra en respondent belyser status omkring opplæring:

«Kommunen ser behov for en mer koordinert opplæring og forståelse av Ungdomsrådets rolle og muligheter». (Kommune)

4.7 Rutiner

Faglig og administrativ støtte fra kommunen/fylkeskommunen er ofte avgjørende for hvor godt ungdomsrådet fungerer, der tilpasning av sakspapirer til medlemmenes alder og tidlig involvering er nøkkelfaktorer^{42 43}. For å gi bedre innsikt i kommuners/fylkeskommuners ordninger omkring ungdomsmedvirkning, behøver vi å se nærmere på de organisatoriske rutinene. Delkapitlet vil belyse dette gjennom å blant annet se på fordelingen av ansvar for at ungdomsrådet har tilstrekkelig med informasjon, formidlingsprosessen av ungdomsrådets innspill til folkevalgte, og hvorvidt informasjon er alderstilpasset. Samlet sett gir dette innsikt i forhold som legger til rette for ungdomsmedvirkning.

⁴² KS (n.d.). Nasjonalt ungdomsråd? En kartlegging og vurdering av eksisterende organer for ungdomsmedvirkning – Problemnotat.

⁴³ Oslomet (2023). Unges mulighet til å medvirke – En samskapt studie av ungdoms deltakelse og engasjement i norske kommuner.

Arbeidsforskningsinstituttet AFI (3). Hentet fra: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3058172/r_03_2023_Unges%20mulighet%20til%20a%CC%8A%20medvirke_til%20Bufdir090123%5b34%5d.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Funnene viser samlet sett at ungdomsrådskoordinatoren som oftest har ansvar for at ungdomsrådet har tilstrekkelig info om aktuelle politiske saker. Ungdomsrådets innspill blir først og fremst formidlet gjennom dokumentert saksfremlegg, dernest gjennom muntlig orientering. Ungdomsrådet mottar som oftest alltid eller for det meste saksfremlegg i god tid til å forberede seg, men informasjonen fremstår å være alderstilpasset i under halvparten av kommunene. Ungdomsrådene i sentrale kommuner skiller seg signifikant fra mindre sentrale ved at de oftere mottar saksfremlegg i god tid.

I tillegg ser vi at det er en god del variasjon omkring hvorvidt politikere møter i ungdomsrådets møter, samt at det i liten grad er faste møtetidspunkter mellom ungdomsrådet og politiske representanter. Videre analyser viser at politikere i sentrale kommuner kontra mindre sentrale stiller sjeldnere opp i ungdomsrådets møter.

Figur 30 viser svarene over hvem som har ansvaret for at medlemmene av ungdomsrådet har tilstrekkelig informasjon om aktuelle politiske saker. I underkant av 9 av 10 respondenter oppgir ungdomsrådskoordinator (88 prosent), mens 4 av 10 oppgir andre i administrasjonen (40 prosent) og ungdomsrådets leder/ledelse (37 prosent). Mellom 13 og 19 prosent oppgir medlemmene selv (19 prosent), oppvekstsjef/utdanningsdirektør eller tilsvarende (15 prosent) og annet (13 prosent).

Figur 30 Hvem har ansvaret for at medlemmene av ungdomsrådet har tilstrekkelig informasjon om aktuelle politiske saker?

De som svarte «Andre» ble bedt om å spesifisere. Her var det god spredning, der blant annet ordfører, varaordfører, kommunalsjef, administrativt ansatte, saksbehandler og politikere ble

nevnt. Sammenfallende med variasjonen, fremstår det å være manglende rutiner omkring dette da ungdomsrådskoordinatoren ofte ender opp med ansvaret:

«Det bør være både administrasjon og politikere, men er oftest koordinator som kjenner ansvaret for dette.» (Kommune)

«Ansvaret ligger egentlig på andre ansatte i administrasjonen, men opplever at ungdomsrådskoordinator må etterspørre slik at det skjer ikke uten at ungdomsrådskoordinator etterspør.» (Kommune)

«Opplever at ungdomsrådskoordinator står alene om oppgavene, ville vært ønskelig med en bredere rigg rundt ungdomsrådet, og bedre støtte fra politisk sekretariat». (Kommune)

Det er forskjeller i andelen som svarer «Medlemmene selv» på bakgrunn av region, der signifikant flere respondenter fra Oslo (56 prosent) valgte dette alternativet. Til sammenligning svarte kun 9 prosent fra region Nord det samme alternativet. I tillegg har medlemmene selv og ungdomsrådets leder signifikant mer ansvar for tilstrekkelig informasjon i fylkeskommunale enn kommunale ungdomsråd.

Figur 31 viser svarfordelingen på spørsmålet om hvordan ungdomsrådets innspill blir formidlet til folkevalgte. Ungdomsrådets innspill virker som oftest å bli formidlet gjennom dokumentert saksfremlegg, da 8 av 10 respondenter oppgir dette alternativet (80 prosent). Deretter oppgir 4 av 10 respondenter at ungdomsrådet selv formidler innspill i form av muntlig orientering (41 prosent). Utover disse alternativene, forekommer formidlingen via ordfører/fylkesordfører/utvalgsleder (19 prosent), saksbehandler (19 prosent) og ungdomsrådskoordinator (16 prosent) i mindre grad. 16 prosent av respondentene oppgir at ungdomsrådets innspill blir formidlet på andre måter.

Figur 31 Hvordan blir ungdomsrådets innspill formidlet til folkevalgte?

Respondentene som svarte «Annet» ble bedt om å spesifisere sitt svar. Flere av disse svarte at ungdomsrådets innspill blir videreformidlet som protokoller eller vedlegg inn til behandling i kommunestyret. Andre belyste at innspillene blir formidlet på ulike måter:

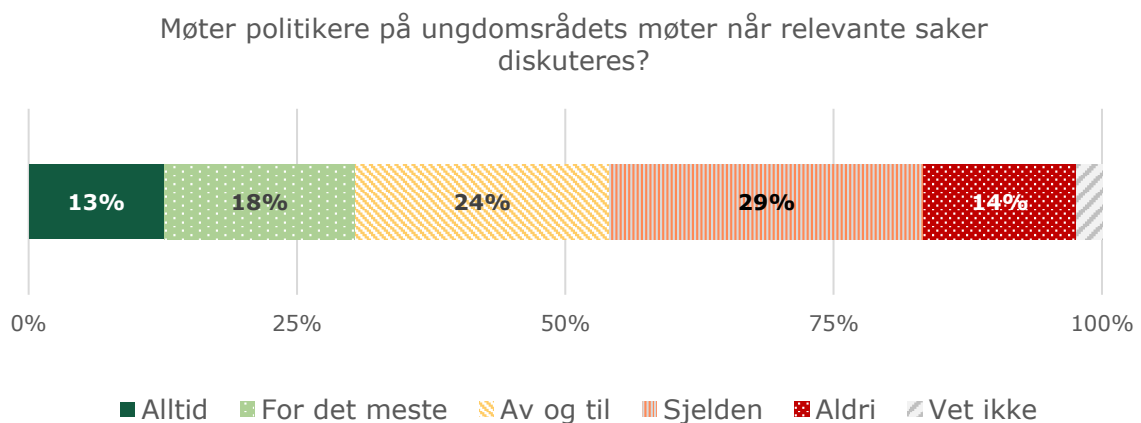
«Ungdomsrådet møter noen gang i møter selv og legger fram sine innspill, andre ganger leverer de disse skriftlig slik at alle medlemmene i de politiske utvalgene får de presentert, noen ganger presenterer kommunestyrets representant i ungdomsrådet rådets innspill for kommunestyret. Ikke alltid at leder eller nestleder i ungdomsrådet har anledning til å møte i kommunestyret for å presentere innspill. Derfor funnet løsning med at kommunestyrets representant presenterer innspillet fra ungdomsrådet» (Kommune).

I tillegg påpeker enkelte respondenter at kommunestyret har representanter som deltar i ungdomsrådet uten stemmerett. Disse videreformidler vedtakene fra ungdomsrådet til kommunestyret:

«Kommunestyret har valgt en observatør som deltar i møter i ungdomsrådet» (Kommune).

Figur 32 viser respondentenes svar på hvorvidt politikere stiller på ungdomsrådets møter når relevante saker diskuteres. Vi ser at spørsmålet skaper en del spredning slik at denne praksisen fremstår som varierende. Det er flere respondenter (42 prosent) som oppgir praksisen som uvanlig (andel «Sjelden» og «Aldri») enn det er som oppgir praksisen som vanlig (31 prosent, andel «Alltid» og «For det meste»). 24 prosent svarer at politikere stiller av og til.

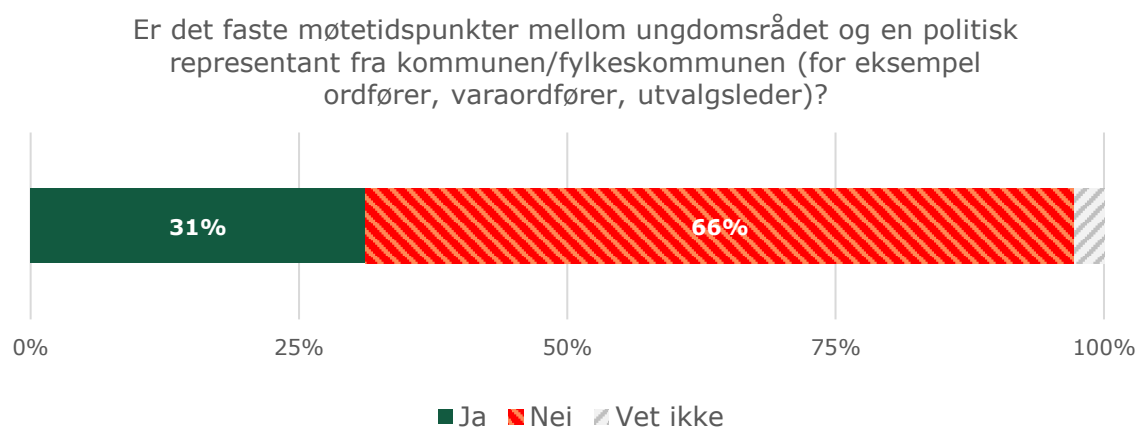
Figur 32 Møter politikere på ungdomsrådets møter når relevante saker diskuteres?

Det er signifikante forskjeller mellom sentrale og mindre sentrale kommuner, da politikere i mindre sentrale kommuner i større grad stiller opp i ungdomsrådets møter. Politikerne stiller også signifikant oftere i kommuner kontra fylkeskommuner.

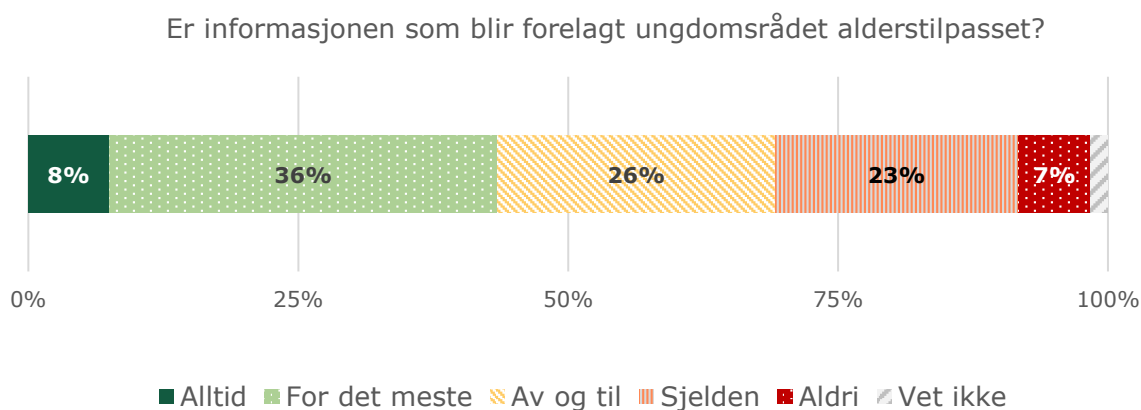
For å gi dypere innsikt i praksisen knyttet til foregående spørsmål, er det interessant å undersøke hvorvidt det er fast møtetidspunkter mellom ungdomsrådet og en politisk representant fra kommunen/fylkeskommunen (Figur 33). Svarene fra respondentene viser at det i liten grad er faste møtetidspunkter, da to tredjedeler svarer nei på spørsmålet. 31 prosent svarer ja.

Figur 33 Er det faste møtetidspunkter mellom ungdomsrådet og en politisk representant fra kommunen/fylkeskommunen?

Tidligere forskning viser at ungdommers medvirkning avhenger av hvorvidt kommunen/fylkeskommunen legger til rette for at ungdommer får innsikt og forståelse av politiske saker. Figur 34 viser svarfordelingen på spørsmål om informasjonen som blir forelagt ungdomsrådet er alderstilpasset. Alderstilpasset informasjon virker å være varierende på tvers av kommuner, da kun 42 prosent av respondentene svarer «Alltid» og «For det meste». Samtidig svarer over halvparten (56 prosent) at dette av og til (26 prosent) eller sjelden (30 prosent, andel «Sjelden» og «Aldri») forekommer.

Figur 34 Er informasjonen som blir forelagt ungdomsrådet alderstilpasset?

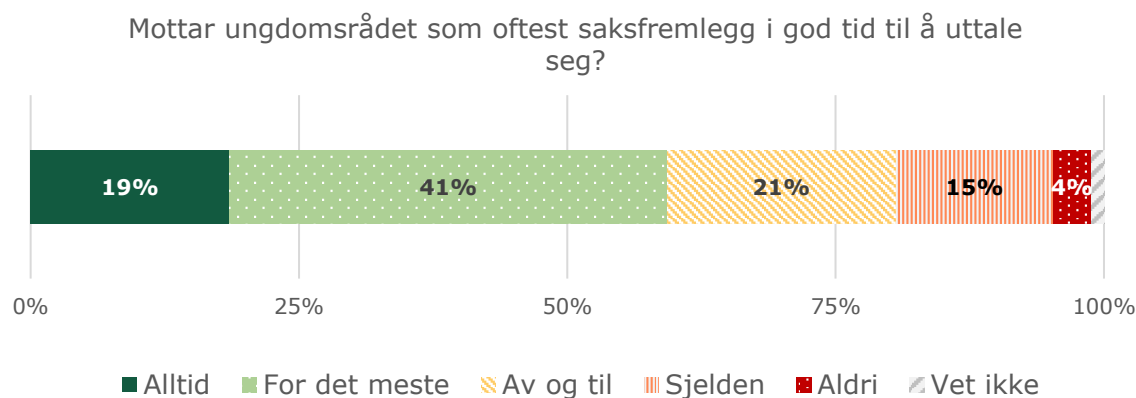
Kommentarer fra respondenter:

«Tilbakemelding fra ungdom er å bruke et enklere språk når det presenteres saker. Store dokumenter blir ikke lest eller forstått, send ut oppsummering av det viktigste i dokumentet slik at ungdom forstår hva saken handler om. Lytt til ungdom, det er de som er unge nå og kjenner godt til sitt eget miljø». (Kommune)

På tross av at informasjonen ofte er alderstilpasset, forutsetter effektiv medvirkning at ungdomsrådet mottar saksfremlegg i god tid til at de kan uttale seg (Figur 35). Denne praksisen

virker å være høyst vanlig blant 60 prosent av respondentene (andel «Alltid» og «For det meste»). 21 prosent svarer at dette hender av og til, mens 19 prosent svarer at dette sjelden eller aldri forekommer.

Figur 35 Mottar ungdomsrådet som oftest saksfremlegg i god tid til å uttale seg?

Samtidig viser kommentarer fra respondenter at det hersker varierte opplevelser knyttet til hvorvidt sakene kommer til ungdomsrådet i tide:

«Erfaringsmessig kommer saker til ungdomsrådet for sent, uenighet om hvilke saker som skal i ungdomsrådet – de som berører direkte eller alle saker». (Kommune)

«Det oppleves en del som om saker kommer for seint inn i ungdomsrådet, siden man som koordinator ofte først vet om at en sak skal behandles politisk når den står på saklisten til et utvalgsmøte eller bystyre». (Kommune)

Videre analyser viser at det er signifikante forskjeller i svarandelene på bakgrunn av sentralitet, der ungdomsråd i sentrale kommuner (92 prosent) oftere mottar saksfremlegget i god tid enn i mindre sentrale kommuner (58 prosent).

4.7.1 Budsjettprosess

Det er videre interessant å se nærmere på ungdommers medvirkning omkring budsjettprosesser. Tidligere forskning har vist at ungdomsrådene har minst innflytelse på budsjettsaker⁴⁴. Delkapitlet redegjør for hvorvidt ungdomsrådene får innføring i kommuners/fylkeskommuners budsjettprosess, og hvilke tidspunkt de får mulighet til å gi innspill.

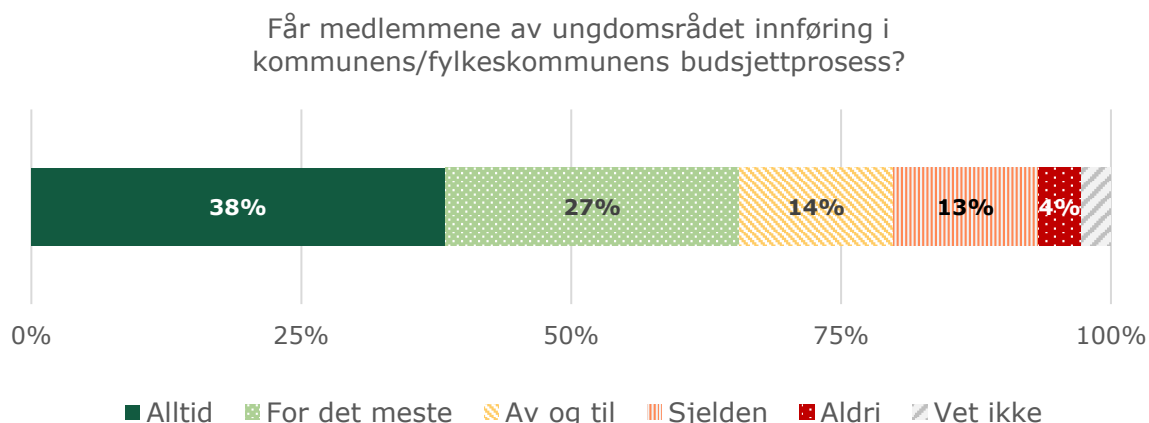
Samlet sett viser disse funnene at ungdomsrådene ofte får innføring i kommunens/fylkeskommunens budsjettprosess. Imidlertid fremstår ungdomsrådernes mulighet til å gi innspill til budsjettprosessen noe begrenset, da de som oftest får gi innspill kortere enn en måned før budsjettet vedtas. Dette forekommer i signifikant grad i små kommuner sammenlignet med store. Funnene setter dermed et spørsmålstegn omkring ungdommers reelle medvirkning.

⁴⁴ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning. Hentet fra: <https://www.ks.no/contentassets/bc559dba28a542d5b1a523ee49ef011e/Rapport-2022-01-Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>

Figur 36 viser svarene til respondentene om medlemmene av ungdomsrådet får innføring i kommunens/fylkeskommunens budsjettprosess. Dette virker å være en vanlig del av budsjettprosessen da 65 prosent av respondentene svarer at dette skjer hyppig (andel «Alltid» og «For det meste»). 14 prosent svarer at det skjer av og til, mens 17 prosent svarer avkrefteende på spørsmålet.

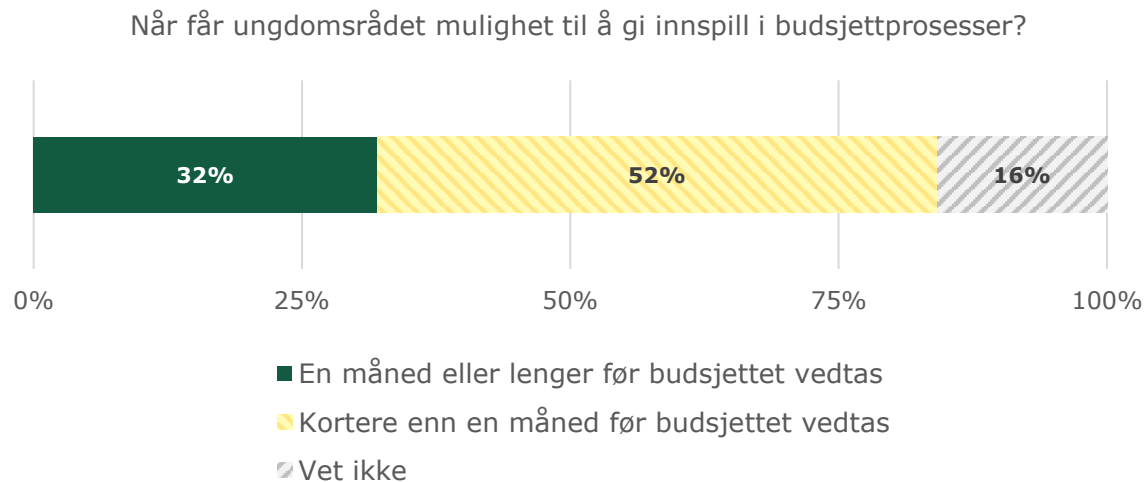
Figur 36 Får medlemmene av ungdomsrådet innføring i kommunens/fylkeskommunens budsjettprosess?

Det er signifikante forskjeller i svarandelene på bakgrunn av region. Region Øst skiller seg signifikant fra region Sør, Nord og Midt-Norge ved at medlemmene oftere får innføring i budsjettprosess i kommunens/fylkeskommunens budsjettprosess.

Figur 37 viser svarene på spørsmål om når ungdomsrådet får mulighet til å gi innspill i budsjettprosesser. Svarene tyder på at ungdomsrådet får relativt kort tid til å gi innspill, da 52 prosent av respondentene svarer at de får muligheten kortere enn en måned før budsjettet vedtas. 32 prosent svarer at de får gi innspill en måned eller lenger før i forkant. 16 prosent stiller seg uvitende til spørsmålet.

Figur 37 Når får ungdomsrådet mulighet til å gi innspill i budsjettprosesser?

Det er signifikante forskjeller i svarandelen mellom store, og mellomstore og små kommuner. 43 prosent av store kommuner oppgir at ungdomsrådet får gitt innspill en måned eller lenger i forkant, sammenlignet med kun 27 og 29 prosent av mellomstore og små kommuner.

4.8 Ungdomsrådernes påvirkning på politiske beslutninger

Vi har tidligere sett på rutiner omkring faktorer som kan medføre økt innsikt i saker og påfølgende medvirkning fra ungdommer. Sammen med disse faktorene, viser tidligere forskning at ungdomsråd har best muligheter for medvirkning og innflytelse på saker de initierer selv eller via innspill fra andre⁴⁵. For å belyse dette temaet ser delkapitlet på hvorvidt ungdomsrådet har påvirket utfallet i saker de har vært involvert i det siste året. Dette inkluderer en korrelasjonsanalyse der de tydeligste samvariasjonene med andre variabler er trukket frem.

Samlet sett viser funnene at ungdomsrådene har hatt moderat påvirkning på saker de har vært involvert i, da dette første og fremst gjelder kun et par saker. Videre viser korrelasjonsanalysene at tilstrekkelig opplæring og tilrettelegging for ungdomsrådskoordinatoren, samt hyppig kontakt mellom koordinatoren og medlemmene kan lede til påvirkning av flere saker. Funnet sammenfaller med tidligere forskning, da gode medvirkningsprosesser ofte fremstår sårbare dersom en velfungerende ungdomsrådskoordinator slutter⁴⁶. Altså understreker dette verdien ungdomsråds koordinatorene kan ha for ungdommers medvirkning.

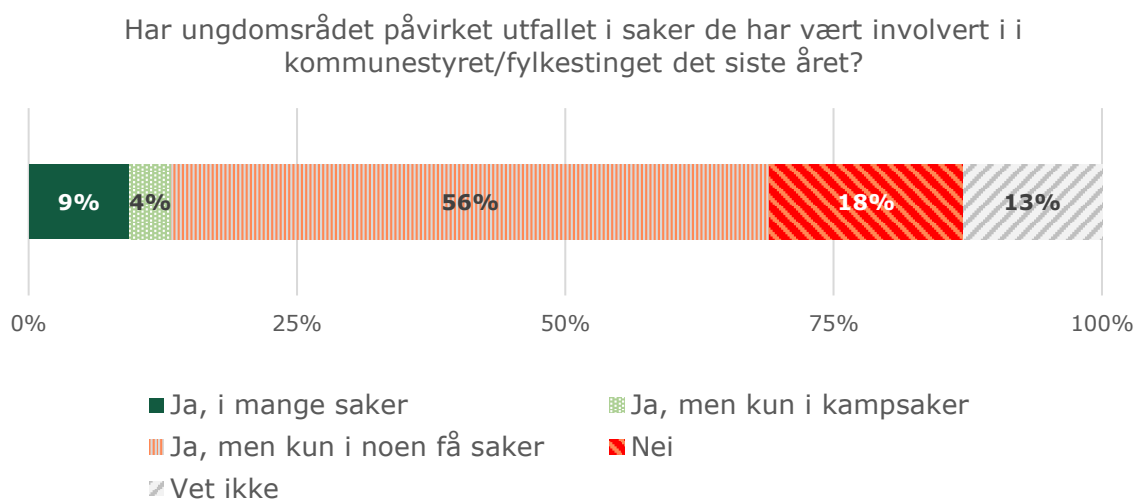
Figur 38 viser svarene til respondentene om hvorvidt ungdomsrådet har påvirket utfallet i saker de har vært involvert i kommunestyret/fylkestinget det siste året. Samlet sett fremstår ungdomsrådet å ha moderat påvirkning i sakene, da dette gjelder kun i noen få saker (56 prosent). Videre er det flere som svarer at ungdomsrådet ikke har påvirket utfall (18 prosent), enn det er som svarer at de har påvirket utfallet i mange saker (9 prosent) og kun i kampsaker (4 prosent). 13 prosent er ikke sikker på hvorvidt de har påvirket utfallet.

⁴⁵ KS (n.d.). Nasjonalt ungdomsråd? En kartlegging og vurdering av eksisterende organer for ungdomsmedvirkning – Problemnotat.

⁴⁶ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning. Hentet fra:

<https://www.ks.no/contentassets/bc559dba28a542d5b1a523ee49ef011e/Rapport-2022-01-Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>

Figur 38 Har ungdomsrådet påvirket utfallet i saker de har vært involvert i i kommunestyret/fylkestinget det siste året?

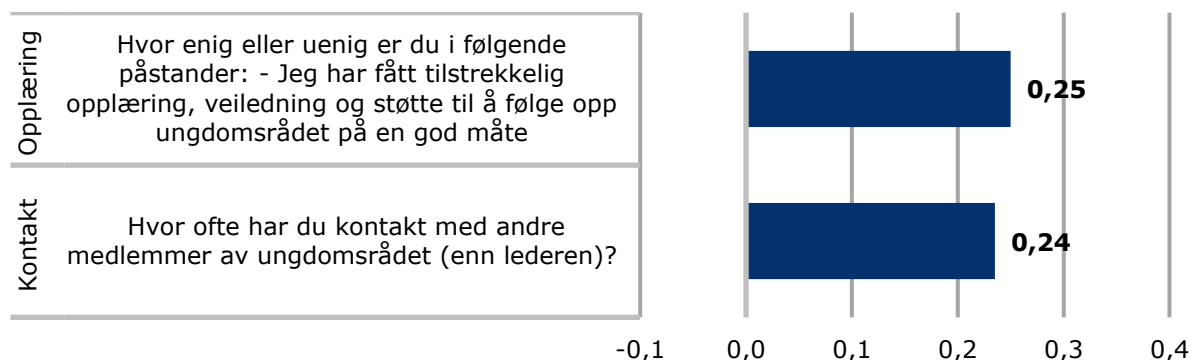

Kommentarer fra respondenter belyser status på ungdommers medvirkning i kommuner/fylkeskommuner:

«I mange tilfeller har vi på papiret det som trengs, men den reelle medvirkningen mangler. Vi bruker ikke muligheten som er lagt til rette for oss. Vi gjemmer oss bak at møter er satt i rett rekkefølge i forhold til politiksaksgang, men hva betyr det når vi ikke er opptatt av hva som blir sagt [...]. Reel medvirkning på systemnivå mangler, det er ofte tilfeldigheter som gjør at vi jobber aktivt med dette.» (Kommune)

For å undersøke sammenhengen mellom ungdomsrådernes påvirkning og andre variabler i undersøkelsen, har vi gjennomført korrelasjonsanalyser. Vi trakk her ut de signifikante sammenhengene med størst korrelasjon. Korrelasjonsanalysene viser samvariasjonen mellom utfallet i saker og henholdsvis grad av opplæring, veiledning og støtte, og kontakt med andre medlemmer enn lederen av ungdomsrådet. Stolpene viser grad av korrelasjon mellom respektive variabler og analyse spørsmålet (Har ungdomsrådet påvirket utfallet i saker de har vært involvert i i kommunestyret/fylkestinget det siste året?). Korrelasjonskoeffisienten er et tall mellom -1 og 1, der 1 indikerer sterk positiv sammenheng mellom variablene.

Analysene viser at det er en signifikant positiv samvariasjon ($r=0,25$) mellom hvorvidt ungdomsrådskoordinatorer opplever at hen har fått tilstrekkelig opplæring, veiledning og støtte, og graden av saker ungdomsrådet påvirket utfallet i. Samtidig ser vi at det er en signifikant positiv samvariasjon ($r=0,24$) mellom omfanget av kontakt mellom ungdomsrådskoordinatorer og ungdomsrådets medlemmer og hvorvidt ungdomsrådet påvirker utfallet i saker de har vært involvert i. Samlet sett tyder dette på at tilstrekkelig opplæring av ungdomsrådskoordinator, samt hyppig kontakt mellom koordinatorer og medlemmene kan lede til påvirkning av flere saker.

Figur 39 Korrelasjonsanalyse – Ungdomsrådenes påvirkning på politisk utfall

4.9 Plansaker

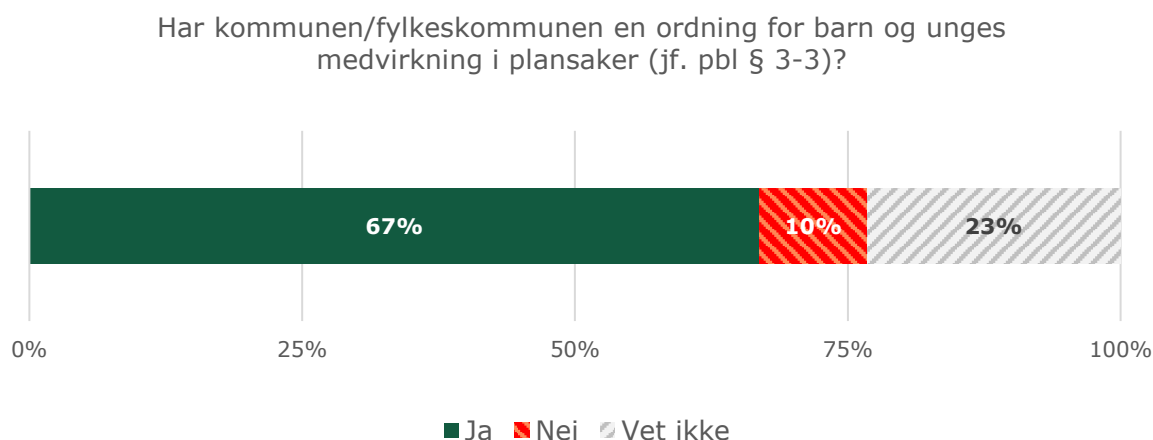
Medvirkning av ungdommer er særlig relevant knyttet til plan- og byggesaker, der veileder om barn og unge i plan og byggesak i pbl tydeliggjør anbefalinger knyttet til aktiv medvirkning av barn og unge i plan- og byggesaker. Pbl pålegger alle som utarbeider planer om å legge til rette for medvirkning fra barn og unge som er eller kan bli berørt av planene jf. §5-1. Dette delkapitlet skal se nærmere på hvorvidt kommuner/fylkeskommuner har ordninger for barn og unges medvirkning i plansaker og hvordan ordningene ivaretas jf. pbl. § 3-3. I de tilfellene der ordningen ivaretas av en person, ser vi nærmere på hvilke arenaer vedkommende er delaktig i, og hvilke rettigheter dette medfører. Samlet sett behandler delkapitlet problemstillingen: «[Hvor stor andel av kommunene har en ordning for barn og unge i plansaker jf. Pbl. § 3-3?](#)».

Delkapitlets funn viser samlet sett at ordninger for barn og unges medvirkning i plansaker praktiseres i relativt stor grad, og at ordningene i de fleste tilfellene ivaretas av en administrativ person. Vedkommende er delaktig i en rekke arenaer, der selve planprosessen og planutvalgsmøter er de mest framtrepende. Her har vedkommende som oftest talerett, og protokolltilførsel i enkelte tilfeller.

Videre analyser viser at ordninger for barn og unges medvirkning i plansaker er hyppigere praktisert i store og mellomstore kommuner, da disse skiller seg signifikant fra små kommuner. Det samme skillet ser vi også vedrørende representanters rettigheter, da talerett og protokolltilførsel er signifikant mer vanlig i store kontra små kommuner. Dette tyder på at plan- og byggesaksordninger vedrørende ungdommers medvirkning har tydeligere fotfeste i store kommuner. Samtidig hersker det en del usikkerhet blant respondentene omkring dette temaet, da flere stiller seg uvitende til hvorvidt kommunen/fylkeskommunen har slike ordninger, og hvilke rettigheter representanter har inn i planutvalg og kommunestyret/fylkestinget. En årsak til dette kan være at disse spørsmålene ikke går inn på respondentenes rolle da det ivaretas av andre personer.

Figur 40 viser svarene til respondentene om kommunen/fylkeskommunen har en ordning for barn og unges medvirkning i plansaker (jf. pbl. § 3-3). De fleste kommuner/fylkeskommuner virker å ha en slik ordning, da 67 prosent svarer ja på spørsmålet. Det tilsvarer 170 kommuner/fylkeskommuner. 10 prosent svarer nei, mens nærmest en fjerdedel ikke vet hvorvidt man har en slik ordning.

Figur 40 Har kommunen/fylkeskommunen en ordning for barn og unges medvirkning i plansaker (jf. pbl § 3-3)?

Det er signifikante forskjeller i svarandelen på bakgrunn av kommunestørrelse. Større andeler store (83 prosent) og mellomstore (73 prosent) kommuner har en slik ordning sammenlignet med små kommuner (59 prosent).

Figur 41 viser svarfordelingen på hvordan ordningen for barn og unges medvirkning i plansaker (jf. Pbl § 3-3) blir ivaretatt. I underkant av to tredjedeler svarer at ordningen blir ivaretatt av en egen administrativ person (64 prosent). Utover dette nevner 13 til 15 prosent at ordningen blir ivaretatt av kommune-/fylkesplanlegger (15 prosent), sjekklister/intern kontrollrutine (14 prosent), eller egen politisk representant (13 prosent). 18 prosent svarte annet.

Figur 41 Hvordan ivaretas ordningen for barn og unges medvirkning i plansaker (jf. pbl § 3-3)?

De som svarte «Annet» ble bedt om å utdype. Flere av disse trakk fram at barn og unges medvirkning i plansaker sikres gjennom at sakene går innom ungdomsrådet som del av behandlingsprosessen:

«Saken kommer til politisk behandling til ungdomsrådet.» (Kommune)

At saken går innom rådet forutsetter at ungdomsrådet mottar saken fra saksbehandler eller lignende, der enkelte av rådene har en egen representant. Enkelte arbeider med å etablere en slik representantsordning. Samtidig ser at vi at det er signifikant flere fra store kommuner (82 prosent) kontra små (55 prosent) som svarer at ordningen ivaretas av en egen administrativ representant.

I de tilfellene der ordningen er gitt til en person, så er det interessant å se hvilke arenaer knyttet til planprosessen vedkommende deltar på. Figur 42 viser svarfordelingen på dette spørsmålet, hvor respondentene kunne velge flere svaralternativer. Over en tredjedel svarer at vedkommende er medvirkende i selve planprosessen (36 prosent) eller med i planutvalgsmøter (35 prosent). Enkelte representanter er også med i oppstartsmøter (21 prosent), planforum/regionalt planforum (14 prosent) eller kommunestyremøter/fylkestingmøter (12 prosent). De er imidlertid i liten grad med i møter mellom kommune/fylkeskommune og utbyggere (6 prosent). 19 prosent oppgir andre arenaer, mens 18 prosent ikke vet.

Figur 42 Du svarte at ordningen er gitt til en person, hvilke arenaer er vedkommende med i?

De som svarte annet, ble oppfordret til å spesifisere. Enkelte respondenter kommenterer at ansvarlig person blir tilsendt saker: «Får sakene til uttale» (Kommune). Kriteriet for å bli tilsendt kan avhenge om endringene er relevante for barn og unge:

«Barnas talsmann får tilsendt informasjon om alle endringer som er relevant for barn og unge sine interesser» (Kommune).

«Skriftlig eller muntlig orientering ved behov» (Kommune)

Andre trekker frem at vedkommende er med i relevante møter, mens andre ikke deltar i møter og kun gir skriftlig innspill om sakene. Samtidig understreker enkelte at det er lite systematikk rundt rollen og ordningen.

«Ingen møter, men ved skriftlig innspill om sakene» (Kommune).

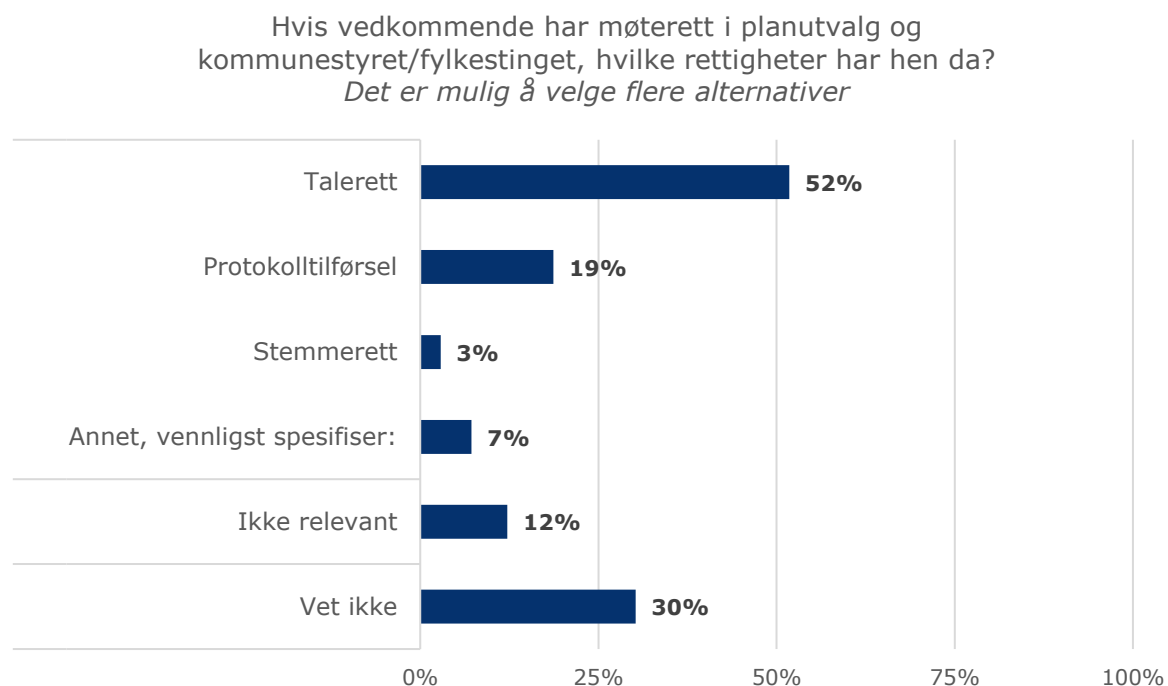
«Det er ikke noe systematikk i denne rollen» (Kommune).

«Har tidligere vært faste planforumsmøter, men fungerer ikke så bra nå» (Kommune).

«Ordningen følges dessverre i liten grad opp» (Kommune).

Knyttet til de ulike arenaene, er det interessant å se hvilke rettigheter representantene har innad i disse. Figur 43 viser svarene til respondentene omkring representantenes rettigheter i planutvalg og kommunestyret/fylkestinget, gitt at de har møterett. Over halvparten av respondentene svarer talerett (52 prosent), mens 19 prosent svarer protokolltilførsel (19 prosent). Det er få representanter som har stemmerett (3 prosent), mens 7 prosent av respondentene svarer at de har andre rettigheter. Samtidig er det interessant at nærmest en tredjedel (30 prosent) ikke vet hvilke rettigheter representanten har, og at 12 prosent svarer at dette ikke er relevant.

Figur 43 Hvis vedkommende har møterett i planutvalg og kommunestyret/fylkestinget hvilke rettigheter har hen da?

De som svarte «Annet» ble bedt om å spesifisere. Disse påpeker at vedkommende har forslagsrett, der en svarer at denne retten gjelder i alle utvalg:

«Forslagsrett i alle politiske utvalg - opp til utvalget å realitetsbehandle». (Kommune)

Andre svarer at vedkommende sin uttale følger saksbehandlingen, og blir lagt til saken før den behandles:

«Uttale blir lagt til politisk sak før behandling» (Kommune).

Det er signifikante forskjeller i svarandelen rundt «Protokolltilførsel» på bakgrunn av kommunestørrelse, da det er en rettighet som er mer synlig i store kommuner enn mellomstore og små kommuner.

4.10 Betydningen av sentralitet og kommunestørrelse

Vi har også gjennomført korrelasjonsanalyser av de ulike spørsmålene og målt disse opp mot bakgrunnsvariablene sentralitet og kommunestørrelse.

4.10.1 Sentralitetsindeks

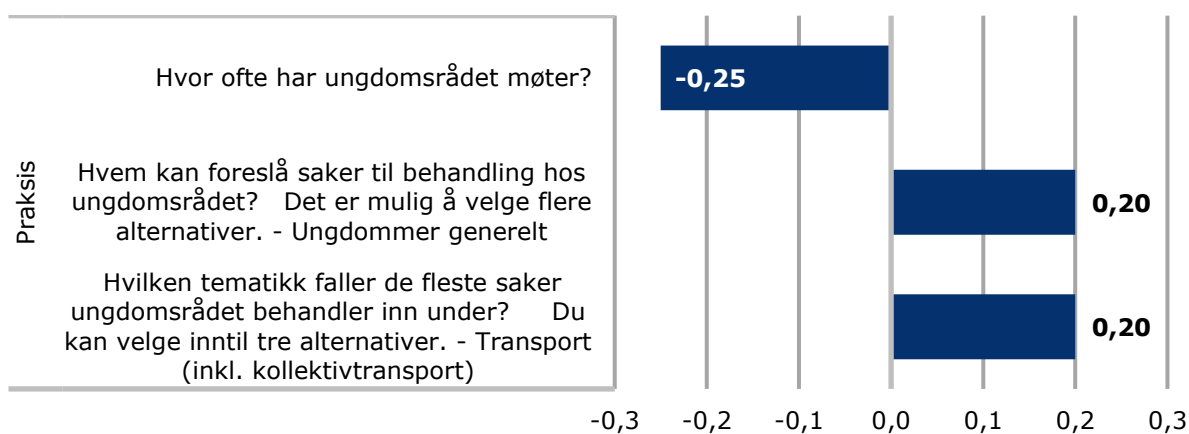
Korrelasjonsanalysene som tar utgangspunkt i sentralitetsindeksen, ga et utvalg på tre variabler med moderat samvariasjon ($>0,2$) med bakgrunnsvariablen sentralitet. Disse var alle signifikante på 0,05-nivå. Sentralitet er kodet slik at 1 er mest sentral og 6 er minst sentral – det er viktig å huske på i tolkningen av resultatene i figuren under.

Som vi kan lese av figur 44 viser første stolpe en negativ korrelasjon mellom hyppighet av ungdomsrådets møter, og geografisk sentralitet. Ungdomsråd som tilhører sentrale kommuner, tenderer til å ha møter relativt ofte. I overført betydning kan dette tilsi at ungdomsråd i distriktskommuner har færre møter. Funnet går overens med at ungdomsråd i større kommuner har oftere møter enn ungdomsråd i små kommuner (Figur 8).

Andre stolpe viser at det er en signifikant positiv korrelasjon mellom at ungdommer generelt kan foreslå saker selv og geografisk sentralitet. Til forveksling fra forrige stolpe, har variabelen samvariasjon med mindre sentrale kommuner. Funnet understøttes av Chi-kvadrat. Samlet sett kan vi si at jo mindre sentrale kommuner, desto lettere er det for ungdommer generelt å foreslå saker til behandling hos ungdomsrådet.

Tredje stolpe viser at det er en signifikant positiv korrelasjon mellom at transport ofte er et tema i sakene som ungdomsrådet behandler, og sentralitet. I likhet med andre stolpe, har variabelen samvariasjon med mindre sentrale kommuner. Funnet understøttes av Chi-kvadrat. Samlet sett kan vi si at jo mindre sentrale kommuner, desto oftere er transport tema i sakene ungdomsrådet behandler. Dette kan muligens forklares av lengre avstander mellom folk og mellom folk og kommunesenteret og andre kommunale tilbud som skole og fritidsaktiviteter.

Figur 44 Korrelasjonsanalyse – Sentralitetsindeksen

4.10.2 Kommunestørrelse

Korrelasjonsanalysene som tar utgangspunkt i kommunestørrelse, ga et utvalg på fem variabler med moderat samvariasjon med bakgrunnsvariabelen kommunestørrelse. Disse var alle signifikante på 0,05-nivå. Kommunestørrelse er kodet slik at 1 er liten kommune, 2 er mellomstor kommune og 3 er stor kommune.

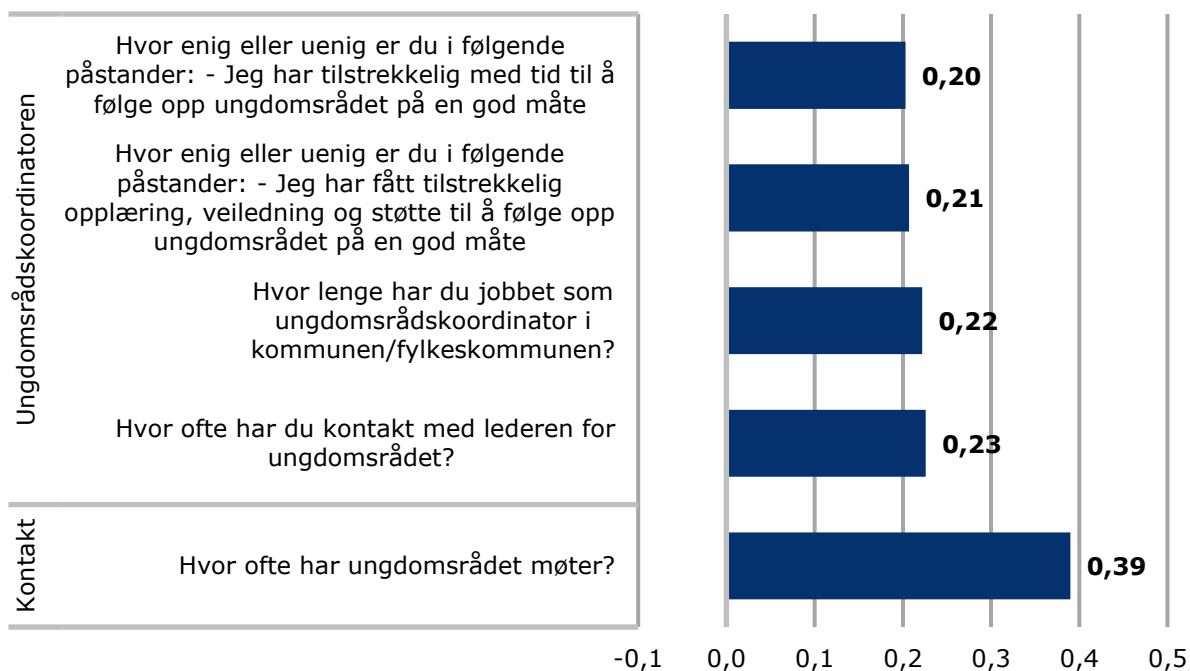
Som vi kan lese av figur 45, viser første stolpe en positiv korrelasjon mellom hvorvidt ungdomsrådskoordinatorer opplever å ha tilstrekkelig med tid til å følge opp ungdomsrådet på en god måte, og bakgrunnsvariabelen kommunestørrelse. Den samme tendensen gjelder for stolpe to, om hvorvidt ungdomsrådskoordinatorer opplever å ha fått tilstrekkelig opplæring, veiledning og støtte til å følge opp ungdomsrådet på en god måte. Ungdomsrådskoordinatorer fra store kommuner tenderer til å ha tilstrekkelig med tid og er generelt mer enig i at de har fått tilstrekkelig med opplæring, veiledning og støtte, enn ungdomsrådskoordinatorer fra små kommuner.

Tredje stolpe viser at det er positiv korrelasjon mellom kommunestørrelse og hvor lenge ungdomsrådskoordinatorer har hatt denne rollen i kommunen. Funnet viser at det er en sammenheng der ungdomsrådskoordinatorer er lengre i rollen jo større kommunen er.

Fjerde stolpe viser at det er positiv sammenheng mellom kommunestørrelse og hvor ofte ungdomsrådskoordinatorer har kontakt med lederen for ungdomsrådet. Jo større kommune, jo oftere har man kontakt med lederen for ungdomsrådet.

Avslutningsvis, viser femte stolpe at det også er en relativt sterk positiv korrelasjon mellom kommunestørrelse og hvor ofte ungdomsrådet har møter. Jo større kommune/fylkeskommune, jo oftere har ungdomsrådet møter. Funnet korresponderer med korrelasjonen vi fant mellom møtehyppighet og sentralitet i figur 44. Korrelasjonene har imidlertid motsatt verdi på grunn av at sentralitet og kommunestørrelse er kodet ulikt.

Figur 45 Korrelasjonsanalyse – Kommunestørrelse

4.11 Oppsummering: Kommuners og fylkeskommuners arbeid med å følge opp forskrift om medvirkningsordninger og kravet om medvirkningsorganer for ungdom i kommuneloven

Til sist presenterer vi en oppsummering av funnene i dette delkapitlet. Disse presenteres først som en punktliste, før deres innhold og kobling til problemstillingene utdypes lengere ned.

- Mange kommuner og fylkeskommuner har etablert et ungdomsråd jf. Kommuneloven § 5-12.
- Ungdomsrådet har gode betingelser «på papiret» i mange kommuner og fylkeskommuner, men at det i praksis kan være mer krevende å få til reell ungdomsmedvirkning.
- Ungdomsrådskoordinatoren i kommunen/fylkeskommunen spiller en helt sentral rolle i å sikre reell medvirkning fra ungdomsrådet. Rammevilkårene ungdomsrådskoordinatoren jobber under, er imidlertid i mindre grad på plass i mange kommuner/fylkeskommuner.
- Det er en signifikant sammenheng mellom den opplæringen som gis til ungdomsråds koordinatorene og hvorvidt ungdomsrådet har påvirket utfallet i saker de har vært involvert i. Dette tyder på at betingelsene og rammevilkårene for ungdomsråds koordinatoren, har stor betydning når det kommer til ungdomsrådets muligheter for reell medvirkning.
- Funnene peker på en tendens der ungdomsrådene i små og mindre sentrale kommuner understøttes av færre støttestrukturer som kan bidra inn i saksprosessen, samt at de får mindre opplæring og støtte. Samtidig virker det å være kortere vei fra ungdommene og inn til ungdomsrådet i mindre kommuner.
- Ungdomsrådene i store og sentrale kommuner kan, sammenlignet med små og mindre sentrale kommuner, trekke på flere administrative interne ressurser til å legge til rette for opplæring og innsikt.
- Mange kommuner og fylkeskommuner oppgir at ungdomsrådet får forelagt saksinformasjon i god tid, men at informasjonen i mindre grad er alderstilpasset.
- Funnene viser en moderat påvirkning fra ungdomsrådet i kommunene og fylkeskommunene. I noen få kommuner og fylkeskommuner har ungdomsrådet påvirket utfallet i flere saker, men i de aller fleste kommuner har ungdomsrådet kun påvirket utfallet i noen få saker, eller i ingen saker.

Stilling

Samlet sett tyder svarfordelingen på at respondentene har nær tilknytning og kjennskap til medvirkning av ungdom. Dette gjelder særlig ungdomsråds koordinatoren eller tilsvarende, da deres rolle medfører nært samarbeid med ungdomsråd og andre medvirkningsorganer.

Ungdomsrådets rettigheter

Som svar på problemstillingene «[Hvilke ordninger har kommuner og fylkeskommuner for å imøtekomme kravet om medvirkning av ungdom, og hvilke rettigheter omfatter disse ordningene?](#)» og «[Hvis kommunen har ungdomsråd, hvor mange av disse har møterett i kommunestyret?](#)» starter studien med å undersøke hvilke rettigheter ungdomsrådene har i kommunestyret/fylkesting og underliggende styrer og utvalg, samt hvordan rettighetene kommer til uttrykk.

Samlet sett fremstår ungdomsrådene å ha flere rettigheter i kommunestyret/fylkestinget, der møte- og talerett er mest fremtredende, etterfulgt av forslagsrett. Rettighetene er også synlige i underliggende folkevalgte organer, men da i noe mindre grad. Funnene bekrefter funn fra

tidligere forskning⁴⁷, samtidig som funnene nyanserer bildet ytterligere. Eksempelvis er det interessant at kun 20 prosent oppgir at medlemmer av ungdomsrådene har rett til å delta i forhandlinger eller komme med forslag til debatten i møter i kommunestyret/fylkestinget. Det kan antas at dette spørsmålet berører omfanget av forslagsrett, som er mindre utbredt enn møte- og talerett. I tillegg fremstår møtegodtgjørelse å være en sentral del av driften av ungdomsrådene.

Utover dette er det interessant at region Nord skiller seg fra andre regioner ved å praktisere møte- og talerett i større grad, samt at små kommuner skiller seg signifikant fra større kommuner gjennom oftere å tilby møtegodtgjørelse for alle møter man deltar på. Funnene kan tyde på at små kommuner har flere muligheter til å slippe til ungdomsrådsmedlemmer i behandlingen av politiske saker, der møtegodtgjørelse er et verktøy for å mobilisere til medvirkning. Samtidig tyder kommentarer fra respondenter på at bildet er nyansert, da innspillene påpeker at ungdomsrådets rettigheter varierer ut ifra lokale forhold og fra sak til sak.

Praksis og rutiner

Studien tar også for seg praksis og rutiner for å svare ut «[Hvor ofte og i hvilke typer saker benyttes ungdomsråd/medvirkningsorganer/andre medvirkningsordninger?](#)». Funnene viser samlet sett at ungdomsrådet møtes relativt ofte og behandler saker som oftest er foreslått av ungdomsrådets selv, administrasjonen eller ungdomsrådskoordinatoren. Disse aktørene beslutter også som oftest hvilke saker som skal tas opp til behandling. Ungdomsrådene tenderer til å hente inn innspill fra andre ungdommer, men da først og fremst i enkelte saker. Innhenting foregår først og fremst gjennom elevråd og samtaler med bekjente. Vi ser at under halvparten innhenter innspill gjennom sosiale medier eller aktiviteter som ungdomsrådet arrangerer. Antageligvis har disse et betydelig potensial som kilde til innspill fra et bredere utvalg av ungdom i kommunen.

Funnene viser samlet sett at ungdomsrådskoordinatoren som oftest har ansvar for at ungdomsrådet har tilstrekkelig info om aktuelle politiske saker. Ungdomsrådets innspill blir først og fremst formidlet gjennom dokumentert saksfremlegg, dernest gjennom muntlig orientering. Ungdomsrådet mottar som oftest alltid eller for det meste saksfremlegg i god tid til å forberede seg, men informasjonen fremstår å være alderstilpasset i under halvparten av kommunene. Ungdomsrådene i sentrale kommuner skiller seg signifikant fra mindre sentrale ved at de oftere mottar saksfremlegg i god tid.

I mindre sentrale kommuner kontra sentrale kommuner er det vanligere at ungdomsrådet selv velger sakene, samtidig som at det er signifikant lavere terskel for andre ungdommer å foreslå saker til ungdomsrådet i små kommuner enn i store kommuner. Funnene peker på en tendens der ungdomsrådene i små og mindre sentrale kommuner understøttes av færre støttestrukturer som kan bidra inn i saksprosessen, samt at antageligvis er kortere vei fra ungdommene og inn til ungdomsrådet i mindre kommuner.

Kultur og fritid, og skole og utdanning, er de mest utbredte temaene i sakene ungdomsrådet behandler, mens plan- og byggesaker, helse og klima og miljø er minst utbredt. Fordelingen er ikke overraskende gitt at kultur og fritid, og skole og utdanning, er vanlige interesser blant ungdommer. I tillegg kan den lave andelen klima og miljø potensielt tilskrives at det er et relativt nytt saksfelt i kommunene/fylkeskommunene, og ofte tverrgående der det eksempelvis kan inngå i plan- og byggesaker. Avslutningsvis skiller transport seg ut som et særlig viktig tema i region Vest og Nord, mens skole og utdanning, og klima og miljø får større oppmerksomhet i store kontra små kommuner.

⁴⁷ Proba (2022). Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning. Proba, KS og Telemarksforskning. Hentet fra: <https://www.ks.no/contentassets/bc559dba28a542d5b1a523ee49ef011e/Rapport-2022-01-Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>

Ungdomsrådskoordinator

For å svare ut problemstillingene «Hvis kommunen har ungdomsråd, hvor stor stillingsprosent har kommunene avsatt til sekretariatsfunksjonen til ungdomsrådet?» og «Hvordan ivaretas ordningene? Hvem har ansvar og hvordan gjøres det», tar vi også for oss rollen som ungdomsrådskoordinator og ser herunder på stillingstype og -prosent, organisatorisk plassering, og hvor lenge man har hatt rollen, i tillegg til analyser omkring samhandlingen med ungdomsrådet, og vurderinger av rollens rammeverk.

Funnene viser at samtlige av kommunene/fylkeskommunene har en ungdomsrådskoordinator eller lignende. Imidlertid har ungdomsrådskoordinatoren som oftest ikke en definert stillingsprosent, da de aller fleste allerede er ansatt i kommunen/fylkeskommunen i en annen fast stilling. Kommentarer fra respondenter informerer om at rollen som oftest utøves på siden av eksisterende stilling. Relatert til dette er det interessant at over halvparten opplyser at de har hatt stillingen i mer enn tre år, mens resterende har hatt rollen i tre år eller mindre. Dette funnet indikerer at det er en del gjennomtrekk i denne stillingen, hvilket kan medføre utfordringer med svekket kontinuitet og kontinuerlig opplæring.

Likevel ser vi at det er en relativt hyppig kontakt mellom ungdomsrådskoordinatoren og ungdomsrådet, samt at ungdomsrådskoordinatoren overordnet sett opplever å ha en tydelig rolleforståelse gjennom et klart mandat. Imidlertid fremstår de mindre fornøyd med opplæring, veiledning og støtte, og hvorvidt de har tilstrekkelig med tid til å følge opp ungdomsrådet på en god måte. Dette gjelder særlig ungdomsrådskoordinatorer fra små og mindre sentrale kommuner, da de er signifikant mindre tilfredse med deres rammebetingelser enn ungdomsrådskoordinatorer i store og sentrale kommuner. Dette funnet blir ytterligere interessant når vi legger til at det er signifikant flere av ungdomsrådskoordinatorer fra mindre sentrale kommuner som har hatt stillingen i tre år eller mindre. Kombinasjonen av manglende opplæring, veiledning og støtte og høyt gjennomtrekk, i en stilling uten definert stillingsprosent, kan tyde på at strukturene ikke legger til rette for optimal utøvelse av rollen. Denne hypotesen styrkes av kommentarer fra respondenter som påpeker at rollens oppgaver omfatter «alt mulig» og at man ofte ikke har tid eller ressurser til å prioritere ungdomsrådet i tilstrekkelig grad.

Rekruttering til ungdomsrådet, og opplæring

Ungdomsråd og andre medvirkningsorganer er avhengig av rekruttering for å være representativt for ungdomsbefolkningen og utøve sitt samfunnsansvar. Tidligere forskning viser at det er varierende rekrutteringspraksiser blant kommuner og fylkeskommuner⁴⁸. I tillegg viser tidligere forskning at det eksisterer ulike tilnærminger til opplæring av ungdomsrådet. For å belyse disse problemstillingene, undersøkte vi hvordan rekrutteringsprosessen foregår, og hvorvidt respondentene opplever at ungdomsrådet er representativt for ungdomsbefolkningen, samt opplæringspraksis.

Samlet sett viser resultatene at rekrutteringen til ungdomsrådet i stor grad foregår via elevråd, åpen søknad og via fritids-/ungdomsklubb, samt at ungdomsrådet fremstår representativt for ungdomsbefolkningen på de fleste parametere, men ikke alle. Måleparameterne omfatter blant annet kjønn, alder, sosio-økonomisk bakgrunn, minoritetsbakgrunn, religion/livssyn, bosted og seksuell orientering. Funnene tyder på at rekrutteringen har et potensiale til å videreutvikle sin rekrutteringspraksis, og dermed potensielt nå flere deler av ungdomsbefolkningen. Samtidig bør

⁴⁸ Oslomet (2023). Unges mulighet til å medvirke – En samskapt studie av ungdoms deltagelse og engasjement i norske kommuner.

Arbeidsforskningsinstituttet AFI (3). Hentet fra: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3058172/r_03_2023_Unges%20mulighet%20til%20a%CC%8A%20medvirke_til%20Bufdir090123%5b34%5d.pdf?sequence=1&isAllowed=y

det påpekes at representativitet ikke kun handler om hvorvidt ungdomsrådet haker av alle parametere, men også at all ungdom skal ha mulighet til å delta. En rekrutteringspraksis som gir flest mulig ungdom mulighet til å delta og medvirke er således hensiktsmessig. Dermed styrkes også representativiteten, da ungdommene representerer en gruppe som er flere enn dem selv.

Vedrørende opplæring av ungdomsrådets medlemmer, ser vi samlet sett at flertallet av medlemmene i ungdomsrådene får opplæring i de spesifikke politiske sakene ungdomsrådet behandler, samt i offentlig forvaltning og politisk prosesser. Ungdomsrådskoordinatorer og øvrige administrative ansatte gir som oftest denne opplæringen. I tillegg ser vi at opplæring av folkevalgte om ungdomsrådets roller til dels er en utbredt praksis. Imidlertid hersker det en del usikkerhet blant respondentene omkring dette spørsmålet.

Videre analyser viser at medlemmene i ungdomsrådet i store og sentrale kommuner får signifikant oftere opplæring sammenlignet med ungdomsråd i mindre distriktskommuner. Vi ser også at øvrige administrative ansatte og andre medlemmer i ungdomsrådet signifikant oftere står for opplæringen i store kommuner kontra små. Disse funnene tyder på at opplæring er en mer etablert praksis blant store og sentrale kommuner, samt at disse ungdomsrådene kan trekke på flere administrative og interne ressurser til å legge til rette for opplæring og innsikt.

Plansaker

Det er videre interessant å se nærmere på hvorvidt kommuner/fylkeskommuner har ordninger for barn og unges medvirkning i plansaker og hvordan ordningene ivaretas jf. pbl. § 3-3. I de tilfellene der ordningen ivaretas av en person, ser vi nærmere på hvilke arenaer vedkommende er delaktig i, og hvilke rettigheter dette medfører. Samlet sett behandler dette problemstillingen: «Hvor stor andel av kommunene har en ordning for barn og unge i plansaker jf. Pbl. § 3-3?».

Funnene viser samlet sett at ordninger for barn og unges medvirkning i plansaker praktiseres i relativt stor grad (67 prosent), og at ordningene i de fleste tilfellene ivaretas av en administrativt ansatt. Vedkommende er delaktig i en rekke arenaer, der selve planprosessen og planutvalgsmøter er de mest framtrædende. Her har vedkommende som oftest talerett, og protokolltilførsel i enkelte tilfeller.

Ungdomsrådenes påvirkning på politisk utfall

Tidligere forskning viser at ungdomsråd har best muligheter for medvirkning og innflytelse på saker de initierer selv eller via innspill fra andre⁴⁹. For å belyse dette temaet ser vi også på hvorvidt ungdomsrådet har påvirket utfallet i saker de har vært involvert i det siste året. Dette inkluderer en korrelasjonsanalyse der de tydeligste samvariasjonene med andre variabler er trukket frem.

Samlet sett viser funnene at ungdomsrådene har hatt moderat påvirkning på saker de har vært involvert i, da de kun har påvirket utfallet i et par saker. Videre viser korrelasjonsanalysene at tilstrekkelig opplæring og tilrettelegging for ungdomsrådskoordinatoren, samt hyppig kontakt mellom koordinatoren og medlemmene kan lede til at man påvirker utfallet i flere saker. Funnet sammenfaller med tidligere forskning, da gode medvirkningsprosesser ofte fremstår sårbare dersom en velfungerende ungdomsrådskoordinator slutter. Altså understreker dette verdien ungdomsrådskoordinatorer kan ha for ungdommers medvirkning.

Sentralitet og kommunestørrelse

⁴⁹ KS (n.d.). Nasjonalt ungdomsråd? En kartlegging og vurdering av eksisterende organer for ungdomsmedvirkning – Problemnotat.

Avslutningsvis, har vi gjennomført korrelasjonsanalyser av de ulike spørsmålene og målt disse opp mot bakgrunnsvariablene sentralitet og kommunestørrelse.

På bakgrunn av sentralitetsindeksen tilsier korrelasjonsanalysene at ungdomsråd i distriktskommuner har færre møter, at det er lettere for ungdommer i mindre sentraliserte kommuner å forslå saker til behandling hos ungdomsrådet, og at saker omkring transport behandles hyppig i mindre sentraliserte kommuner.

På bakgrunn av kommunestørrelse tilsier korrelasjonsanalysene at ungdomsrådskoordinatorer fra store kommuner tenderer til å ha noe mer tid og er generelt mer enig i at de har fått tilstrekkelig med opplæring, veiledning og støtte, enn ungdomsrådskoordinatorer fra små kommuner. Ungdomsrådskoordinatorer i store kommuner tenderer også til å være lengere i rollen. Avslutningsvis ser vi at det er positiv sammenheng mellom kommunestørrelse og hvor ofte man har kontakt med lederen for ungdomsrådet, og hyppighet på møter. Dette siste funnet sammenfaller med funnet om at ungdomsråd i distriktskommuner har færre møter.

Sett i lys av sammenhengen mellom påvirkning på utfallet i saker og ressurser rundt ungdomsrådskoordinatorer, er funnene i siste avsnitt interessante. Samlet sett kan disse funnene signalisere at ungdomsråd i store og sentrale kommuner i større grad påvirker utfallet i politiske saker. Imidlertid viste våre analyser ingen signifikant korrelasjon mellom disse variablene. Altså behøves det mer forskning rundt denne problemstillingen.

5. Kartlegging av statlige og regionale medvirkningsorganer

Dette kapittelet vil svare ut problemstillingene som omhandler statlige og regionale medvirkningsorganer og -strukturer. Gjennom dybdeintervjuer har vi fått innsikt i hvilke organer og strukturer for ungdomsmedvirkning som finnes, og hvordan disse er organisert. Vi har også fått innsikt i rekruttering og i hvilke typer saker statlige og regionale medvirkningsorganer og -strukturer benyttes. Første del gir en oversikt over statlige og regionale medvirkningsorganer identifisert gjennom dybdeintervjuene. I andre del beskriver vi samarbeidsstrukturer for brukermedvirkning på systemnivå, samt kjennetegn og fellestrekk ved de identifiserte medvirkningsorganenes/-strukturenes organisering, rekruttering og type saker. Til slutt peker vi på barrierer og muligheter for å styrke arbeidet med ungdomsmedvirkning på systemnivå.

Kort oppsummert viser intervjuene at statlige og regionale medvirkningsorganer:

- Er svært ulikt organisert, både med tanke på møtehyppighet, format og deltakersammensetning.
- Fungerer best når de har en koordinator med ressurser til å «oversette» et sakskompleks, dokumentere resultatene fra medvirkningen og følge opp sakene i etterkant.
- Har som regel ikke problemer med å rekruttere tilstrekkelig antall deltakere. I enkelte tilfeller er det utfordrende å få tilstrekkelig bredde i erfaringene.
- Både gir ungdom mulighet til å gi innspill på strategisk nivå og innenfor konkrete saker og prosjekter.
- Har opplevd en positiv utvikling over flere år, med flere medvirkningsorganer og mer reell ungdomsmedvirkning.
- Har tatt i bruk digitale plattformer, og har større bevissthet rundt hvilke tidspunkter ungdommen skal medvirke.
- Ser viktigheten av kontinuitet, samtidig som dette i dagens struktur er krevende å kombinere med fleksibilitet.
- Ønsker at ungdomsmedvirkning blir enda mer integrert i forvaltningen, og ser muligheter i et fast, tverrsektorielt ungdomspanel på departementsnivå.

5.1 Oversikt over identifiserte statlige og regionale medvirkningsorganer, tabellarisk, herunder ansvar, formål, organisering, rekruttering, type saker og tematikk

Tabellen under gir en oversikt over identifiserte statlige og regionale organer for ungdomsmedvirkning. Den gir en oversikt over medvirkningsorganenes ansvarlige virksomhet, formål, organisering, rekruttering og type saker. Vi mener den lettfattelig oppsummerer de viktigste kjennetegnene ved de ulike medvirkningsorganene, og gir grunnlag for å drøfte likheter og forskjeller. Vi tar forbehold om at vi baserer tabellen på informasjon vi har fått gjennom intervjuene, og at vi ikke har like mye informasjon om alle medvirkningsorganene.

Medvirkningsorgan	Fast panel/ midlertidig	Forvaltningsnivå	Ansvarlig	Formål	Organisering	Rekruttering	Type saker og tematikk
Digi-Ungdomspanel	Fast	Nasjonalt	DigiUng er et samarbeid mellom en rekke virksomheter i offentlig sektor, deriblant Helsedirektoratet og Bufdir.	Ivareta ungdomsmedvirkning i offentlige virksomheters utvikling av digitale tjenester. Skal gi brukerpартnere anledning til brukermedvirkning for sine digitale tjenester.	Panelet ble opprettet etter et omfattende innsiktsarbeid i 2018. 30 deltakere, medvirker ut fra eget ønske og virksomhetenes behov. Avholder månedlige møter over Teams.	De første 12 deltakerne ble rekruttert med bistand fra Barneombudet og LNU. Nå rekrutterer programmet deltakere selv. Stor interesse for å delta i panelet.	Brukertest og innspill til spesifikke prosjekter samarbeidspartnere melder inn. Panelet diskuterer ofte balansen mellom brukervennlighet og personvern, etisk bruk av sosiale medier, riktig begrepsbruk for sensitive tema og generell brukervennlighet for løsningene.
Ungdommens distrikspanel	Midlertidig	Nasjonalt	Regjeringsnedsatt utvalg, underlagt Kommunal- og distriktsdepartementet	Opprettet i 2019. Formålet var å samle erfaringer fra ungdommer i distriktene som grunnlag for fremtidig politikkutforming. Rådene ble oversendt Regjeringen og fikk en plass i Distriktsmeldinga ⁵⁰ . Én deltaker fra hvert fylke, foruten Oslo.	Innspillmøter ble gjennomført digitalt under covid-19-pandemien.	Deltakere ble valgt ut på bakgrunn av et stort antall søkere.	Ønsker for fremtidig distriktspolitikk, bla. med fokus på kollektivtransport, utdanning og tilgang til arbeidsplasser.

⁵⁰ Kommunal- og distriktsdepartementet (2023). Meld. St. 27 (2022-2023). Eit godt liv i heile Noreg – distriktspolitikk for framtida. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/c50898d2683e4edfb008e5f29f2e0666/nn-no/pdfs/stm202220230027000dddpdfs.pdf>

IMDis ungdomspanel	Fast	Nasjonalt	Regjeringsnedsatt utvalg, underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Opprettet i 2022. Formålet med møtene i panelet er å gi innspill til konkrete saker innenfor direktoratets ansvarsområder, samt gi ungdom rom for å dele egne erfaringer i trygge omgivelser.	Fire møter per år. 13 deltakere. Ungdom deltar i ett år, med mulighet for forlengelse. Noe etterarbeid etter samlingene (f.eks. i forbindelse med høringsuttalelser) som IMDis rådgivere bistår med å ferdigstille og sende inn. IMDi sitter i samarbeidsgrupper som gir innspill til andre statlige organer, hvor de deler erfaringer fra IMDis ungdomspanel.	Stor interesse for å delta i ungdomspanelet. 1/3 rekruttert via mangfoldrådgiver i skole, 1/3 gjennom frivillige organisasjoner, 1/3 søker på eget initiativ.	Har bla. gitt innspill til «Handlingsplan mot rasisme og diskriminering» ⁵¹ , deltatt i møter med lovutvalg for negativ sosial kontroll og barnevernsutvalget. Har gitt råd til bedre integrering og inkludering under IMDis årskonferanse.
Ungdomspanel	Midlertidig	Nasjonalt	Regjeringsnedsatt utvalg, underlagt Barne- og familiedepartementet	Formålet var å bidra til ungdomsmedvirkning i spesifikke saker/strategier. Våren 2020 ga et ungdomspanel innspill til ny samarbeidsstrategi for barn og unge som	Panelene hadde tre eller fire samlinger (fysisk eller digitalt), i tillegg til hjemmeoppgaver individuelt og i grupper. 9-10 deltakere. Bufdir var sekretariat, ansvarlig for rekruttering, planlegging	For panelet våren 2020 ble 1/3 rekruttert via ungdomsråd/eleveråd, 1/3 gjennom frivillige organisasjoner, 1/3 via åpne møteplasser for ungdom.	Panelet våren 2020 fikk i oppgave å gi innspill til ulike tema i strategien, og gi anbefalinger til tiltak på ulike nivåer. Panelet høsten 2020 ga innspill til en ny fritidskortordning. Bla. foreslo de tre prioriterte områder hvor det er behov

⁵¹ Arbeids- og inkluderingsdepartementet (2023). *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024-2027*. Tilgjengelig fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/8da2b05800224771a3548ba4007817e4/no/pdfs/handlingsplan-mot-rasisme-og-diskriminering.pdf>

				vokser opp i lavinntektsfamilier ⁵² . Høsten 2020 ga et annet ungdomspanel innspill til utforming av en nasjonal fritidskortordning ⁵³ .	og gjennomføring. LNU, Ungdom og Fritid og Unge funksjonshemmede har bistått Bufdir i fasiliteringen. Bufdir dokumenterte og oppsummerte panelets innspill og anbefalinger.	For panelet høsten 2020 sendte Bufdir invitasjon til ulike barne- og ungdomsorganisasjoner, medvirkningsorganer for ungdom og åpne møteplasser for ungdom.	for økt innsats fra kommunene for at en nasjonal fritidskortordning skal nå målet om økt deltakelse.
Sentralt brukerutvalg	Fast	Nasjonalt	Samarbeidsforum mellom NAV, brukerorganisasjoner og arbeidsgivere	Rådgivende organ for ledelsen i NAV.	Består av representanter fra NAVs ledelse, arbeidsgivere og brukerorganisasjoner, deriblant tre ungdomsorganisasjoner (Mental Helse Ungdom, Elevorganisasjonen og Unge funksjonshemmede).	Opplever at organisasjonene prioriterer arbeidet.	Skal bla. videreutvikle tjenester i samarbeid med ungdom. Har forsknings- og innovasjonsprosjekter på statlig nivå. Har bla. gitt innspill til NAVs virksomhetsstrategi og Regjeringens tillitsreform.
Regionale brukerråd for ungdom	Fast	Regionalt	NAV	Arbeider med videreutvikling og tilpasning av NAVs tjenester rettet mot ungdom.	Eksisterer for øyeblikket i 3 av 11 NAV-regioner.	Rekrutteres via NAV-ledere.	Medvirke til tjenesteutvikling, forskning- og innovasjonsprosjekter på regionalt nivå.

⁵² Bufdir (2020). *Hva skal til for at barn og unge som vokser opp med dårlig råd, kan få det bedre? Ungdomspanelets innspill til regjeringens lavinntektsstrategi*. Tilgjengelig fra: https://www2.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/levekaar/hva_skal_til_for_at_barn_og_unge_som_vokser_opp_med_darlig_rad_kan_fa_det_bedre.pdf

⁵³ Bufdir (2020). *Hva skal til for at flere barn og unge får delta i organiserte fritidsaktiviteter? Ungdomspanelets innspill til utforming av en nasjonal fritidskortordning*. Tilgjengelig fra: https://www2.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/bufdir/hva_skal_til_for_at_flere_barn_og_unge_far_delta_i_organiserte_fritidsaktiviteter_ungdomspanelets_innspill_til_utforming_av_en_nasjonal_fritidskortordning.pdf

Brukerråd for barnevernsfeltet	Fast	Nasjonalt	Bufdir	Skal ivareta brukerperspektivet i videreutvikling og tilpasning av direktoratets tjenester knyttet til barnevernet.	Består av representanter fra 9 organisasjoner som representerer ungdom.	Oppelever at organisasjonene prioriterer arbeidet.	Stor bredde og variasjon i type saker. Noen saker er oppe i brukerrådet flere ganger.
Ungdomsråd i friomsorgen Vestfold	Fast	Regionalt	Kriminalomsorgs-direktoratet	Ungdomsansvarlig er nyopprettet stilling ved 10 friomsorgskontor. Friomsorgen Vestfold er første kontor som har opprettet eget ungdomsråd. Handler om å få frem ungdommenes stemme og perspektiver. Ser også terapeutisk effekt ved at ungdom får snakke om andre tema enn egen straff.	Møter ca. hver 5. uke. KDI informerer om ungdomsråd i oppstartsamtale før straffegjennomføring. Ungdom inviteres til en eller flere møter ilt. straffegjennomføringen.	Maks 5 deltakere per møte. Kan være utfordrende å sette sammen en gruppe dersom det er uenigheter mellom noen ungdommer.	Under møtene diskuteres straffegjennomføringen og forbedringspunkter for KDI (f.eks. å gi tilbakemeldinger på maler, stillingsutlysninger og personlige egenskaper viktig for å jobbe med ungdom).
Ungdomsråd for Statsforvalteren Agder	Fast	Regionalt	Statsforvalteren Agder	Første ungdomsråd for Statsforvaltere (nå nedlagt, det er imidlertid aktive ungdomsråd for Statsforvalteren i Innlandet, Statsforvalteren i	4-6 møter årlig. Statsforvalter (daværende fylkesmann) ledet møtet, 1-2 rådgivere innen helse og utdanning deltok. Innspill fra møter under pandemien ble tatt med i	Rekruttering primært via kommunale ungdomsråd.	Ønsket innspill til Statsforvalterens overordnede oppdrag og ansvarsområder. Ungdom fikk i møtene anledning til å utfordre statsforvalteren på hvordan statsforvalteren selv

				Rogaland og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark uten at vi kjenner detaljene rundt disse). Ønsket å sikre ungdoms-medvirkning inn i Statsforvalterens ansvarsområder.	beredskapsmøter med fylkeskommuner og kommuner.		arbeidet med problemstillinger innen bla. klima/miljø og mental helse
Ungdomsråd for helseforetakene	Fast	Regionalt	Helseforetakene	Sikre påvirkning på helsetilbudet. Barne- og voksenavdelinger er ikke alltid tilpasset ungdom i like stor grad.	Organisert med koordinator, møtes etter hva det er rom for i budsjettet. Antall medlemmer besluttet lokalt ut fra størrelse på helseforetak.	Ulikt, rekrutterer gjennom organisasjoner, fra sykehusets klinikker og gjennom helseforetakets nettside.	Noen særegne saker i overgang fra barne- og ungdomsavdeling til voksenavdeling. Tilrettelegging for ungdom på voksenavdelingen, og overgang fra sykehus til kommune.

5.2 Kjennetegn ved ulike statlige og regionale medvirkningsorganer: samarbeidsstrukturer, organisering, rekruttering, type saker og utvikling over tid

I begynnelsen av dette kapitlet vil vi gi innsikt i kartlagte samarbeidsstrukturer for ungdomsmedvirkning på statlig og regionalt nivå. Deretter ser vi nærmere på fellestrekk ved de identifiserte statlige og regionale medvirkningsorganene, med tanke på organisering, rekruttering, type saker og utvikling over tid.

5.2.1 Organisering og ressurser

Som det kommer frem av matrisen er statlige og regionale organer for ungdomsmedvirkning svært ulikt organisert, både med tanke på møtehyppighet, format og deltakersammensetning. Under intervjuene deler informantene blant annet erfaringer rundt saksbehandlingsrutiner, koordinatorrollen, tilgjengelige ressurser for å gjennomføre arbeidet og bruk av digitale plattformer.

Informantene vektlegger at koordinator/sekretærfunksjonen i medvirkningsorganene spiller en sentral rolle for forberedelse, gjennomføring og etterarbeidet fra medvirkningsaktivitetene. Mange medvirkningsorganer har også stor utskiftning av deltakere fra år til år. Koordinatoren har derfor en viktig rolle i å ivareta kontinuiteten for medvirkningsorganet. Distriktssenteret, som har erfaring fra ungdomsmedvirkning fra alle forvaltningsnivå sier:

«Medvirkningsorganene som fungerer best, er de som har en voksen som koordinerer og "oversetter" et sakskompleks for ungdommene».

Videre vektlegger Distriktssenteret at det er viktig med en koordinator som dokumenterer ungdommenes erfaringer og synspunkter, og som har kapasitet til å følge saken videre. Tilsvarende opplever Arbeids- og velferdsdirektoratet at en engasjert koordinator er en forutsetning for et velfungerende brukerråd i NAV. I brukerrådet for barnevernsfeltet opplever Bufdir stor verdi av å sende ut et flak for saker som skal drøftes i forkant av møtene. Flakene inneholder informasjon om bakgrunnen for saken som skal diskuteres, hvilke punkter som ønskes diskutert, og hva representantene bør forberede til møtet.

Det er stor variasjon mellom statlige og regionale organer for ungdomsmedvirkning med tanke på tilgjengelige ressurser. DigiUngdomspanel for eksempel, viser til god finansiering og stor aktivitet siden 2021. Det har gjort at panelet er blitt utvidet fra 12 til 30 deltakere, og gir i dag stor fleksibilitet til å gi innspill til relevante prosjekter. Statsforvalteren i Agder startet det første ungdomsrådet for statsforvaltere i 2017, som nå er nedlagt. Statsforvalteren (daværende Fylkesmann) hadde et personlig engasjement for ungdomsmedvirkning, og tok selv initiativ til å opprette et organ for ungdomsmedvirkning. Siden statlige råd for ungdomsmedvirkning ikke er lovpålagt, og nåværende Statsforvalter ikke har samme personlige engasjement for saken, ble ungdomsrådet nylig besluttet nedlagt.

Flere av medvirkningsorganene vi har fått kjennskap til gjennom kartleggingen ble opprettet kort tid før covid-19 pandemien. Flere hadde planlagte fysiske møter og aktiviteter under pandemien, som ikke kunne gjennomføres. I noen tilfeller stoppet aktivitetene i medvirkningsorganene opp, men de fleste statlige og regionale medvirkningsorganer omstilte seg til permanente digitale løsninger. I dag gjennomføres mange av møtene og aktivitetene i medvirkningsorganene på digitale plattformer. De statlige og regionale medvirkningsorganene har gode erfaringer med

dette. Blant annet gir det rom for større geografisk spredning. De har også mottatt tilbakemeldinger fra ungdom på at de foretrekker en kombinasjon av fysiske og digitale møter.

5.2.2 Rekruttering

Informantene opplever ikke at det har vært utfordrende å rekruttere til statlige og regionale medvirkningsorganer for ungdom. I de fleste tilfeller rekrutterer virksomhetene deltakere på egen hånd. Noen av virksomhetene har gode erfaringer med å rekruttere via kanaler ungdommene bruker, for eksempel sosiale medier og ung.no. Andre har fått bistand fra kommunale ungdomsråd, eller Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), som er en paraplyorganisasjon for barne- og ungdomsorganisasjoner i Norge. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har mangfoldrådgivere plassert i skoler over hele landet. De deltar blant annet i rekrutteringene til IMDi's ungdomspanel. Fylkeskommunen har også en sentral rolle for rekruttering av ungdom i kommunene til nasjonale medvirkningsorganer ifølge Distriktssenteret. Barne- og ungdomsorganisasjoner (og andre organisasjoner som representerer unges stemmer) deltar direkte inn i spesifikke medvirkningsorganer i noen tilfeller. For eksempel ledet Mental Helse Ungdom Sentralt brukerutvalg i NAV i perioden 2022-2023. I andre tilfeller involveres organisasjonene mer indirekte, og fungerer som et bindeledd mellom offentlige virksomheter og ungdommer. LNU har i flere tilfeller bidratt til å rekruttere til statlige medvirkningsorganer.

En utfordring i rekrutteringen til statlige og regionale medvirkningsorganer for ungdom er å få tilstrekkelig bredde i erfaringene. En stor andel av søkerne er ungdom med erfaring fra for eksempel elevråd og kommunale ungdomsråd. For eksempel sier Bufdir at det kan være en utfordring å få representanter fra ulike minoriteter inn i Brukerrådet for barnevern. Statsforvalteren i Troms og Finnmark erfarer at den viktigste forutsetningen for å få et sammensatt medvirkningsorgan for ungdom er at medvirkningsorganet er godt organisert:

«Dersom rådene ikke fungerer godt (f.eks. koordinatoren) er det vanskeligere å rekruttere. Da får vi bare de mest engasjerte ungdommene, som tilpasser seg systemet. For å få nok mangfold er det viktig at rådene fungerer godt. Det er ikke alle ungdommer som klarer å sette seg inn i komplekse saker på egenhånd.»

Samtidig erfarer informantene at ungdom er klare over at de representerer flere enn seg selv, og er flinke til å hente frem erfaring fra for eksempel klassekamerater i medvirkningsprosessen.

5.2.3 Type saker

Medvirkningsorganene vi har kartlagt viser at ungdom inviteres til å gi innspill både på strategisk nivå og innenfor konkrete saker og prosjekter. Erfaringene fra ulike medvirkningsorganer på statlig og regionalt nivå – ifølge informantene, er at ungdom er flinke til å tenke helhetlig, og at engasjementet ikke er sektoravhengig. Likevel er det noen saker som går igjen når ungdom selv løfter frem saker gjennom statlige og regionale medvirkningsorganer: klima og miljø, utdanning og arbeidsplasser, utenforskap og minoriteters erfaringer, kollektivtransport, mental helse og psykisk helsehjelp. De fleste saker er relevante for ungdom å medvirke i. Som flere av informantene erfarer, for ungdom er det viktigste å bli lyttet til. For å illustrere, deler vi et utdrag fra et brev DigiUngdomspanel overrakk helseministeren i 2023:

«Vi er opptatt av å forebygge at unge faller utenfor. Noen temaer er spesielt viktige for oss, blant annet økende psykiske helseutfordringer etter nedstengingen i pandemien, utestenging fra fritidsaktiviteter på grunn av økonomi og ungdommer som blir sviktet av systemet på grunn av rusmiddelbruk. Det er også viktig for oss at ikke all informasjon kommer fra voksne

hele tiden. Noen ganger er det mer troverdig for oss å høre fra andre ungdom som har opplevd det samme».

Fordi så mye kan være relevant for ungdom mener Bufdir det er viktig å være selektiv og bevisst rundt hvor ungdommen skal medvirke. Offentlige virksomheter har lært mye fra tidligere og pågående medvirkningsprosesser. Det er mange erfaringer som er nyttige å ta med seg inn i nye prosesser. Blant annet handler det om å involvere ungdom på et tidlig stadium i et prosjekt/prosess, for å sikre at medvirkningen er reell. Offentlige virksomheter ser en verdi av å få ungdomserfaring for å videreutvikle og forbedre tjenester.

5.2.4 Utvikling over tid

Informantene vektlegger gjennomgående at arbeidet med ungdomsmedvirkning de kjenner har styrket seg over tid. En informant beskriver det som å ha gått fra nærmest ingen ungdomsmedvirkning i offentlig sektor, til reell medvirkning i løpet av de 10 siste årene. En annen informant beskriver en økt bevissthet og ansvarliggjøring rundt barns rettigheter og mulighet for medvirkning som en trend i et lengre tidsperspektiv. En informant forteller eksempelvis:

«Medvirkning i politiske beslutninger generelt har blitt mye mer vanlig, og mer forventninger utenfra om at det gjennomføres. Vi har også en annen forventning til det nå. Det skal være en del av kunnskapsgrunnet. Direktoratene jobber ekstremt mye med det, ligger alltid en tydelighet der som ikke var der for noen år siden».

I et kortere tidsperspektiv er det derimot mer varierende hvordan informantene opplever utviklingen. Flere beskriver utfordringer i forbindelse med koronapandemien. Noen fokuserer på hvordan ungdomsmedvirkningen generelt sett ble mindre vektlagt i beslutninger rundt restriksjoner. Dette understrekes også i del 2 av Koronakommisjonen sin rapport, der barn og unges rett til medvirkning trekkes frem som et forbedringspunkt⁵⁴. Andre opplevde lavere aktivitet i sine medvirkningsorganer, og måtte starte aktiviteten mer på nytt da restriksjonene ble fjernet. Enkelte medvirkningsorganer hadde også nettopp startet opp og hadde dermed begrenset aktivitet fra før, men disse opplever å ha fått opp aktiviteten i etterkant. Samtidig gjennomførte mange sine prosesser digitalt, og dette har som nevnt over stort sett vært positivt.

Formen på arbeidet til medvirkningsorganene har også endret seg over tid, selv om det er stor variasjon i hvilke endringer som er gjeldende på tvers av de ulike medvirkningsorganene. Bruken av digitale plattformer har vært økende, særlig under og i etterkant av koronapandemien. Dette har også gjort det enklere å ha en mer kontinuerlig dialog eller mer kontinuitet i møtene, og flere bruker digitale plattformer som støtte før og etter fysiske møter med ungdommene. DigiUng har eksempelvis månedlige møter på Teams, der ungdommene noen ganger får informasjon i forkant til forberedelse. En annen utvikling som følge av den digitale fremveksten er en sterkere ungdomsstemme gjennom sosiale medier. En informant beskriver eksempelvis dette som den aller største forskjellen fra tidligere, der engasjementet blir mer aksjonsbasert gjennom at ungdom når bredt ut på sosiale medier med sine syn på enkeltsaker. Med dette når ungdommenes perspektiver raskt ut, men det er samtidig en mer uformell medvirkning da den ikke hører under noe medvirkningsorgan eller struktur. Informantens erfaring er likevel at de mest synlige på sosiale medier også blir invitert inn for å påvirke i eksempelvis Nordisk råd og departementer, og dermed får medvirke i formelle strukturer.

Mer aksjonsbasert medvirkning beskrives samtidig av flere informanter som en bredere trend i form av at medvirkning i konkrete saker vektlegges og gir gode resultater. På spørsmål om eksempler på gode medvirkningsprosesser trekkes tydelige og avgrensede problemstillinger frem

⁵⁴ NOU 2022:5. (2022). *Myndighetenes håndtering av koronapandemien*. Koronakommisjonen.

som suksessfaktorer av flere. Barnevernsinstitusjonsutvalget er et eksempel her. Det beskrives også en utvikling på statlig og regionalt nivå mot mer strukturert og profesjonalisert tilnærming til ungdomsmedvirkning i enkeltsaker. Flere informanter vektlegger hvordan man er mer bevisst på tidspunktet medvirkningsorganer skal involveres, og dette er gjerne tidligere i prosessen enn tidligere. Flere beskriver også at de har blitt mer bevisste på å gi tilbakemelding på utfallet av prosessen, eller hvordan innspill har blitt brukt videre. En informant trekker frem at selv om de ikke har egne medvirkningsorganer, gjør organer som DigiUngdomspanel det lettere å kunne få til god medvirkning i egne saker ved å bruke eksisterende organer.

5.3 Barrierer og muligheter for å styrke arbeidet med ungdomsmedvirkning på systemnivå

Dette kapittelet ser på barrierer og muligheter for styrking av arbeidet med ungdomsmedvirkning på regionalt og statlig nivå. Informantene har blitt spurt åpent om dette mot slutten av intervjuene, samtidig som dette er tematikk de uoppfordret har trukket frem også i andre deler av intervjuene. Kapittelet ser først på de barrierene som har blitt vektlagt mest, deretter på muligheter.

5.3.1 Barrierer

Viktigheten av å ha gode strukturer rundt medvirkningen vektlegges i intervjuene. Hva informantene legger i «strukturer» varierer. Noen opplever at det har vært en positiv utvikling, noen ser på mer strukturert tilnærming som en mulighet for styrket arbeid, mens andre vektlegger grunnleggende barrierer for å få på plass varige strukturer.

En koordinator for medvirkningsorganet trekkes frem som et kriterium for god struktur.

Dette innebærer blant annet at koordinatoren sørger for tydelighet rundt møtepunkter og aktivitetene som ligger i forberedelse, gjennomføring og oppfølging av ungdomsmedvirkningen. Informanter som jobber tett på medvirkningsorgan vektlegger også viktigheten av å **følge opp deltakerne mer individuelt** utenom felles kommunikasjon, og å gi opplevelsen av reell medvirkning gjennom å vise frem hvordan innspill faktisk ble brukt. **Engasjement** hos koordinatoren er viktig, og en informant beskriver det som den fremste suksessfaktoren for å skape et godt ungdomspanel. På den andre siden trekker en annen informant frem at koordinatører som fungerer dårligere i rollen kan være en av de fremste barrierene for å styrke arbeidet med ungdomsmedvirkning. Særlig kreves det at koordinatoren er **fleksibel** fordi aktivitetene gjerne må foregå utenfor vanlig arbeidstid. Tid kan samtidig være en barriere her, da flere vektlegger viktigheten av å erkjenne hvor tidkrevende gode medvirkningsprosesser med ungdom er.

«Vi som enkeltpersoner blir sittende med mange administrative oppgaver rundt dette, jobber kveld og helg. Det er en barriere for mange, og krever stor fleksibilitet. Men det er også et suksesskriterium».

Samtidig kan det være grunnleggende vanskelig med strukturer rundt eksempelvis **faste møtepunkter som fungerer godt over tid**. Ungdomsmedvirkning beskrives av flere som **ferskvare**. Aksjonsbasert medvirkning, der engasjementet er knyttet opp mot en dagsaktuell og avgrenset sak, kan også gi ungdomsmedvirkningen et større preg av å være ferskvare. Da vil det være en naturlig svingning i engasjementet, noe som krever fleksibilitet. Samtidig har det blitt erfart at det tar tid å opprette organer for ungdom, og tid til å få det til å fungere godt, noe som fordrer stor grad av **forutsigbarhet**. Faste møtepunkter kan dermed gi en kontinuitet i arbeidet, men vil ikke alltid sammenfalle med behov for å fange opp engasjement raskt:

«Det er krevende å drive ungdomsmedvirkning i byråkratiet – ungdomsmedvirkning skjer her og nå. Vi etterstreber forutsigbarhet, men det er ganske vanskelig i et direktorat. Det skal være hensiktsmessig når de møtes, og må være noe konkret (for ungdommene) å spille inn på. Å få gode ting for dem å spille inn på innenfor mandat og interesse - og faktisk kunne bidra inn i en prosess, det er krevende».

Noen beskriver at strukturene gjerne er **avhengig av enkeltpersoner, spesielt koordinatoren**. Dette gjør det mer sårbart, og flere uttrykker et ønske om å få ungdomsmedvirkningen **mer integrert i tidlige faser av utviklings- og strategiarbeid** på regionalt og statlig nivå. Et fast panel som går på tvers av departementene beskrives av noen som eksempel på en slik løsning. Samtidig kan det være krevende. Noen trekker frem ressurser i seg selv som en begrensning. Et slikt ungdomspanel ville fordret en viss størrelse for å sikre representativitet og en gruppe som kan spille inn til et bredt bilde av saker. Andre trekker i større grad frem **innretningen på finansieringen**, der det kunne vært vanskelig å fordele finansiering av et ungdomspanel som ikke er knyttet opp mot et spesifikt saksområde.

Samtidig kan styrking av ungdomsmedvirkning på regionalt og statlig nivå fordre en holdningsendring. Dette beskrives som en barriere av enkelte informanter. Til tross for en beskrevet utvikling der ungdomsmedvirkning har fått mer fokus, virker dette derfor å variere, og flere mener **holdninger rundt ungdommens stemme er den viktigste barrieren**. En informant trekker eksempelvis manglende villighet frem som barriere, mens en annen etterlyser at ungdommens stemme tas seriøst på samme linje som andre grupper.

5.3.2 Muligheter

Å gjøre ungdomsmedvirkning til en **mer integrert del av virksomhetens aktivitet** trekkes frem av flere som en mulighet for å styrke arbeidet. DigiUngdomspanel er et eksempel der medvirkningsorganet for ungdom er sentralt i design og forbedring av tjenester, og premisssetter for behovet tjenesten skal møte. En informant beskriver det selv som at ungdommen er en integrert del av tjenestedesignet, og denne tankegangen representerer godt hvordan andre informanter ønsker å ta utviklingen videre.

Tett forbundet med dette tar flere informanter opp at ungdommens stemme må bli tatt mer seriøst, og på lik linje med andre. En informant uttrykker det slik:

«Vi må samarbeide med representanter for de det gjelder for å finne ut hva vi skal gjøre. Ikke tenke at de ikke tar opp noen saker, men tenke mer samskapning slik KS er bærer av i kommunene. For at brukerutvalg skal fungere må arbeidene i utvalgene være lagt opp så alle er likeverdige, erkjenne at brukerne sitter på kompetanse vi selv ikke har»

En annen informant beskriver dette som å gå fra noe man opplever at man «må», til noe man ønsker å gjøre fordi det oppleves behov for det. Det har riktignok vært en utvikling mot å i større grad se viktigheten av ungdomsmedvirkning regionalt og statlig, men fortsatt oppleves det et behov for holdningsendring hos flere.

Det er stor variasjon om informantene opplever behov for flere medvirkningsorganer for ungdom eller ikke. Noen mener at spesielt direktorater og etater bør opprette egne ungdomspanel eller råd, og det er spesielt gruppen som har egne medvirkningsorganer som uttrykker dette. Samtidig etterlyser andre mer bruk av de eksisterende organene, der også elevråd samt kommunale, fylkeskommunale og frivillige ungdomsråd i større grad kan inviteres inn i regionale eller statlige

prosesser. Et gjentakende argument for dette er at det kreves strukturer og ressurser for å ha gode medvirkningsorganer, og at de eksisterende derfor bør benyttes i større grad.

«På statlig nivå burde man ta i bruk mer ungdomspanel i enkeltsaker, og forholde seg til de strukturene som fungerer. Trenger ikke finne opp nye strukturer for å skape medvirkning, for de finnes allerede. Politikere spør om de samme tingene om og om igjen. Det tror jeg er med på å undergrave medvirkningen til ungdommen generelt».

På samme tid drar flere informanter paralleller mellom statlige og kommunale medvirkningsorganer. Det er et gjennomgående inntrykk at arbeidet med ungdomsmedvirkning i kommuner og fylkeskommuner skjøt fart da det ble lovpålagt, ikke bare gjennom opprettelse, men generelt fokus på viktigheten av tettere involvering. Noen informanter ser derfor mulighetene i større krav til dette også for statlige instanser.

Samtidig som dette kan være medvirkningsorganer tilknyttet enkelte direktorater og etater, er det **et bredere ønske om å ha et fast panel eller råd som går på tvers av sektorer**. Informantene viser også til andre land som eksempel der dette i større grad er tilfelle. Dette ville gitt forutsigbarhet, og noen uttrykker også et behov for å ha et medvirkningsorgan som er bedre **kjent med prosessene på departementsnivå**. Dette kunne i enda større grad gitt reell systemmedvirkning på høyere nivå. Den tverrsektorielle medvirkningen i dag, gjennom organer som DigiUngdomspanel, virker i større grad å være knyttet til avgrensede områder eller saker. Slik tidligere nevnt, trekker informanter frem at et slikt bredere, mer helhetlig, perspektiv kan være et viktig trekk for å skape reell medvirkning.

6. Avslutning

Gjennom kapittel fire og fem har vi svart ut hovedproblemstillinger og delproblemstillinger knyttet til ungdomsmedvirkning på systemnivå. Kartleggingen har vist et situasjonsbilde for ungdomsmedvirkning på både kommunalt, regionalt og statlig nivå.

Kartleggingen har vist at nesten alle kommuner og fylkeskommuner som har svart på spørreundersøkelsen oppgir å ha etablert ungdomsråd, i tråd med forskrift til kommuneloven. Selv om det bør tas høyde for at det er de som faktisk har opprettet ungdomsråd som har svart, er tallene positive. Samtidig viser vår kvalitative undersøkelse et økende fokus og oppmerksomhet på ungdomsmedvirkning også på statlig hold. Dette viser en positiv tendens hva gjelder ungdomsmedvirkning. Samtidig indikerer kartleggingen at det er variasjoner knyttet til kvalitet og innhold i ungdomsmedvirkningen både på tvers av og innenfor hver av de tre forvaltningsnivåene: Stat, fylkeskommune og kommune.

Gjennom å sammenligne resultatene fra kommuner, fylkeskommuner og statlig sektor, mener vi å kunne løfte noen særlig interessante funn og peke i retning av mulige praksisforbedringer.

6.1 Strukturelle forskjeller på forvaltningsnivå har implikasjoner for ungdomsmedvirkning

Det kan avslutningsvis være interessant å se på forskjeller og likheter mellom den systemiske ungdomsmedvirkningen på statlig nivå og i kommunesektoren (herunder fylkeskommunen). En slik sammenligning må imidlertid ta høyde for formelle og strukturelle forskjeller mellom ungdomsmedvirkning på disse nivåene.

En opplagt forskjell er grad av formaliserte føringer for ungdomsmedvirkning. Som vi har beskrevet tidligere vil alle offentlige forvaltningsorganer ha en forpliktelse til å sikre at barn og ungdom blir hørt i saker som angår dem, jf. både Barnekonvensjonens artikkel 12 og Grunnlovens § 104. Gjennom kommunelov og tilhørende forskrift er imidlertid kravene til form og struktur mer konkretisert og «institusjonalisert» for kommuner og fylkeskommuner, enn for de statlige aktørene. Kartleggingen indikerer da også en mer systematisk ungdomsmedvirkning på lokalt og regionalt nivå, i alle fall formelt sett. En annen forskjell som har implikasjon på praksis, er at kommuner og fylkeskommuner er territorielt organisert. De har altså grunnleggende sett en geografisk og ikke sektoriell organisering, som betyr at de som organisasjon ivaretar "helheten" innenfor sitt område, og ungdomsrådene er tilsvarende territoriale i sitt fokus (selv om enkelte politikkområder fremtrer som mer viktig enn andre). Staten bygger i større grad sine styringsprinsipper og organisering på en sektorbasert tenkemåte, og vi ser i kartleggingen at de statlige medvirkningsstrukturene i større grad også er sektorielle.

Til dette kommer også at de fleste kommunene er politisk organisert etter en formannskapsmodell, og administrativt ikke har et "ytre apparat" av etater, mens staten har en parlamentarisk styringsstruktur, hvor også vi har vist at det meste av ungdomsmedvirkningen skjer hos underliggende direktorater og ikke på departementalt nivå. Det synes som om medvirkningen på statlig nivå fungerer best på tjenesteutvikling, mens det er mer krevende på politikkutvikling. Det kan være knyttet til at medvirkningsstrukturene på statlig nivå synes noe frakoblet departementene.

Den sektorielle og parlamentariske strukturen i staten kan, sammen med mangel på lovpålagte krav om ungdomsmedvirkning, forklare det som fremstår som en noe mer fragmentert medvirkningsstruktur på statlig nivå, da kommunene og fylkeskommunene har ett medvirkningsorgan som dekker helheten i sin kommune. Slike forskjeller vil det nødvendigvis være når de grunnleggende betingelsene som ligger i politisk og administrativ organisering er forskjellig. Det indikerer imidlertid, som flere av informantene fra statlig hold har påpekt, at det kan være behov for å håndtere en slik fragmentert virkelighet og hvilken innretting ungdomsmedvirkning best mulig kan ha innenfor en slik ramme, og hvorvidt det bør arbeides med å systematisere medvirkningen på tvers av sektorer og ansvarsområder i større grad.

Vi ser at det på statlig hold er en økende oppmerksomhet rundt ungdomsmedvirkning, men det er trolig riktig å si at modenheten varierer. Vi vurderer at de tverrsektorielle gruppene på departements- og direktoratsnivå vil kunne være viktige arenaer for kunnskapsdeling og erfaringsutveksling, men kanskje også utprøving av utvidet bruk av eksisterende strukturer for medvirkning fremfor å opprette stadig nye, avgrensede medvirkningspraksiser. Det kan bistå til en profesjonalisering og effektivisering.

6.2 På tvers av stat og kommune: Behovet for kompetanse og kapasitet

Selv om det er forskjeller mellom medvirkningen på de ulike forvaltningsnivåene, kan det fra kartleggingen fremheves at kompetanse og kapasitet i det administrative støtteapparatet rundt ungdomsmedvirkningen fremstår som et viktig forhold på tvers av forvaltningsnivå og type ungdomsmedvirkning. Kartleggingen av medvirkning i kommuner og fylkeskommuner har vist at ungdomsrådskoordinatorer spiller en sentral rolle for at medvirkningen i ungdomsrådene skal fungere i praksis, men vi ser samtidig at rammevilkårene i mange kommuner er krevende. En utfordring er at det er høy "turnover" i rollen, og ikke definert/avsatt tid til rollen. Både kompetanse og kapasitet til å utføre rollen er vesentlig. Også kartleggingen av den statlige medvirkningspraksisen indikerer at ressurs- og kompetansebehov anses som viktig, men krevende i praksis. Vår analyse har vist at ungdomsrådene faktisk i større grad påvirker politiske saker, dersom ungdomsrådskoordinatorer har tilstrekkelig opplæring, samt hyppig kontakt med medlemmene i ungdomsrådet. Eventuelle praksisforbedringer på alle tre forvaltningsnivå bør derfor ta utgangspunkt i et løpende kompetansebehov hos skiftende personell med begrenset kapasitet.

For kommuner og fylkeskommuner ser vi at små og mindre sentrale kommuner understøttes av færre støttestrukturer som kan bidra inn i saksprosessen. Disse ungdomsrådene får mindre opplæring og støtte, mens ungdomsrådene i større og sentrale kommuner synes i større grad å være understøttet av en større bredde administrative ressurser og få mer opplæring. Samtidig har de små kommunene kortere vei fra ungdommen til ungdomsrådene. Dette kan indikere at en praksisforbedring også bør ha fokus på mindre kommuner og distriktskommuner. På andre lovpålagte felt, for eksempel innen planlegging etter plan- og bygningsloven, ser vi at veiledning til kommunene er noe mer differensiert⁵⁵. Det kan være hensiktsmessig å vurdere tilsvarende tilnærming også på dette feltet.

⁵⁵ Jevnfør for eksempel enkelplanlegging.no

7. Vedlegg

7.1 Spørreskjema

VELKOMMEN TIL UNDERSØKELSEN OM UNGDOMSMEDVIRKNING I KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER

Vi setter stor pris på at du har anledning til å svare!

Rambøll Management Consulting gjennomfører nå en nasjonal kartlegging av ungdomsmedvirkning i kommunal, fylkeskommunal og statlig sektor, på oppdrag fra Barne,- ungdoms- og familiedirektoratet. Formålet med undersøkelsen er å kartlegge hvordan aktørene jobber med ungdomsmedvirkning og hvordan de innhenter ungdommenes stemme på generell basis og i spesifikke saker.

Spørreskjema omhandler kommunens/fylkeskommunens organisering av ungdomsrådet, samt rutiner for å ivareta ungdomsrådets medlemmer. For å se spørsmålene i undersøkelsen før du svarer, kan du skrive ut spørreskjema ved å trykke på printer-ikonet nederst på siden. Dersom du ønsker det, kan du trekke på andre ressurser i organisasjonen for å svare på undersøkelsen. Spørreundersøkelsen er rettet mot ungdomsrådskoordinatorer eller oppvekstsjef, utdanningsdirektører (eller tilsvarende) i alle norske kommuner og fylkeskommuner.

PERSONVERN

Besvarelsene behandles **konfidensielt**. Kun nøkkelpersoner hos Rambøll har tilgang til besvarelsene. Resultater fra undersøkelsen vil presenteres på total- og gruppenivå, og ingen enkeltkommuners/-fylkeskommuners besvarelse vil fremkomme.

PRAKTISK GJENNOMFØRING

Undersøkelsen tar cirka **10 minutter** å gjennomføre. Du beveger deg frem og tilbake i spørreskjema ved å trykke på "Neste" og "Forrige" nederst på siden. Svarene dine lagres fortløpende. Det innebærer at du kan gå ut av besvarelsen din uten å fullføre, for senere å komme inn igjen der du slapp. Når du er ferdig med undersøkelsen, har du imidlertid ikke mulighet til å redigere i svaret ditt.

Trykk på "Neste" for å starte din besvarelse.

For å se spørsmålene før du svarer på undersøkelsen, kan du skrive ut spørreskjema ved å trykke på printer-ikonet:

UNGDOMSRÅD ELLER ANNET MEDVIRKNINGSORGAN FOR UNGDOM

Har kommunen opprettet ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan jf. kommuneloven § 5-12?
Har fylkeskommunen opprettet ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan jf. kommuneloven § 5-12?

- (1) Ja
- (2) Nei
- (99) Vet ikke

RETTIGHETER

Hvilke rettigheter har ungdomsrådet i kommunestyret?
Hvilke rettigheter har ungdomsrådet i fylkestinget?

- (1) Møterett
- (2) Talerett
- (3) Forslagsrett
- (4) Stemmerett
- (5) Annet, vennligst spesifiser:
- (6) Ingen rettigheter i kommunestyret
Ingen rettigheter i fylkestinget

Har medlemmer av ungdomsrådet rett til å være med i forhandlinger eller komme med forslag under debatten i møter i kommunestyret?

Har medlemmer av ungdomsrådet rett til å være med i forhandlinger eller komme med forslag under debatten i møter i fylkestinget?

- (1) Ja
- (2) Nei
- (99) Vet ikke

Hvilke rettigheter har ungdomsrådet i underliggende folkevalgte organer (for eksempel utvalg/komitéeer)?

Det er mulig å velge flere alternativer.

- (1) Møterett
- (2) Talerett
- (3) Forslagsrett
- (4) Stemmerett
- (5) Annet, vennligst spesifiser: _____
- (6) Ingen rettigheter i underliggende folkevalgte organer

RETTIGHETER

Får medlemmene i ungdomsrådet møtegodtgjørelse?

- (1) Ja, for alle møter de deltar på
- (2) Ja, for alle ordinære møter i ungdomsrådet
- (7) Ja, for alle interne arbeidsmøter i ungdomsråder
- (3) Ja, for alle møter i kommunestyret
- Ja, for alle møter i fylkestinget
- (8) Ja, for konferanser og lignende
- (4) Ja, andre møter eller arrangementer, vennligst spesifiser:
- (5) Nei
- (99) Vet ikke

RETTIGHETER

Har ungdomsrådet påvirket utfallet i saker de har vært involvert i i kommunestyret det siste året?
Har ungdomsrådet påvirket utfallet i saker de har vært involvert i i fylkestinget det siste året?

- (1) Ja, i mange saker
- (2) Ja, men kun i kampsaker
- (3) Ja, men kun i noen få saker
- (4) Nei
- (99) Vet ikke

UNGDOMSRÅDSKOORDINATOR

Har kommunen en ungdomsrådskoordinator (eller lignende)? En ungdomsrådskoordinator er bindeleddet mellom ungdomsrådet og administrasjonen/ politikerne, og en støttespiller og veileder for medlemmene i ungdomsrådet.

Har fylkeskommunen en ungdomsrådskoordinator (eller lignende)? En ungdomsrådskoordinator er bindeleddet mellom ungdomsrådet og administrasjonen/ politikerne, og en støttespiller og veileder for medlemmene i ungdomsrådet.

- (1) Ja
- (2) Nei
- (99) Vet ikke

ANSVAR

Hvem har ansvaret for å ivareta ungdomsrådet i kommunen?
Hvem har ansvaret for å ivareta ungdomsrådet i fylkeskommunen?

- (1) Oppvekstsjef eller tilsvarende Utdanningsdirektør eller tilsvarende
- (2) Annet, vennligst spesifiser:
- (99) Vet ikke

STILLING

Hvilken stilling har du?

- (1) Oppvekstsjef eller tilsvarende Utdanningsdirektør eller tilsvarende
- (2) Ungdomsrådskoordinator eller tilsvarende
- (3) Politisk sekretær
- (4) Annet, vennligst spesifiser:

UNGDOMSRÅDSKOORDINATOR

Hvor stor stillingsprosent har kommunen avsatt til ungdomsrådskoordinatoren?

Hvor stor stillingsprosent har fylkeskommunen avsatt til ungdomsrådskoordinatoren?

- (1) Ingen betalt stillingsprosent
- (2) 10-20 prosent stilling
- (3) 20-50 prosent stilling
- (4) Mer enn 50 prosent stilling
- (6) Ikke definert i stillingsprosent
- (99) Vet ikke

Vi lurer også på om ungdomsrådskoordinatoren er ansatt i kommunen (utenom stillingen som ungdomsrådskoordinator). Hvis ungdomsrådskoordinatorstillingen for eksempel utgjør 20 %, er koordinatoren da ansatt i en annen 80 %-stilling (eller annet) i kommunen?

Vi lurer også på om ungdomsrådskoordinatoren er ansatt i fylkeskommunen (utenom stillingen som ungdomsrådskoordinator). Hvis ungdomsrådskoordinatorstillingen for eksempel utgjør 20 %, er koordinatoren da ansatt i en annen 80 %-stilling (eller annet) i fylkeskommunen?

- (1) Ja
- (2) Nei
- (99) Vet ikke

UNGDOMSRÅDSKOORDINATOR

Hvor i organisasjonen er ungdomsrådskoordinatoren plassert?

- (1) Kommunedirektørens stab Fylkesdirektørens stab
- (2) Innenfor helse
- (3) Innenfor oppvekst og utdanning
- (4) Innenfor plan og/eller teknisk
- (5) Innenfor kultur
- (6) Annet, vennligst spesifiser:
- (99) Vet ikke

Hvilken stillingstype har ungdomsrådskoordinatoren?

- (1) Fast stilling
- (2) Prosjektbasert
- (3) Annet, vennligst spesifiser: _____
- (99) Vet ikke

UNGDOMSRÅDSKOORDINATOR

Hvor lenge har du jobbet som ungdomsrådsadministrator i kommunen?

Hvor lenge har du jobbet som ungdomsrådsadministrator i fylkeskommunen?

- (1) Mindre enn seks måneder
- (2) 6-12 mnd
- (3) 1-2 år
- (4) 3 år
- (5) Mer enn 3 år

Hvor ofte har du kontakt med lederen for ungdomsrådet?

- (1) Daglig
- (2) Ukentlig
- (3) Månedlig
- (4) Annenhver måned
- (5) Halvårlig
- (7) Sjeldnere
- (99) Vet ikke

Hvor ofte har du kontakt med andre medlemmer av ungdomsrådet (enn lederen)?

- (1) Daglig
- (2) Ukentlig
- (3) Månedlig
- (4) Annenhver måned
- (5) Halvårlig
- (7) Sjeldnere
- (99) Vet ikke

Hva handler kontakten med ungdomsrådet som oftest om?

UNGDOMSRÅDSKOORDINATOR

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

	Helt enig	Enig	Verken eller	Uenig	Helt uenig	Vet ikke
Jeg har tilstrekkelig med tid til å følge opp ungdomsrådet på en god måte	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(99) ☐
Jeg opplever å ha et klart mandat i forbindelse med oppfølgingen av ungdomsrådet	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(99) ☐
Jeg har fått tilstrekkelig opplæring, veiledning og støtte til å følge opp ungdomsrådet på en god måte	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(99) ☐

REKRUTTERING

Hvordan blir medlemmer foreslått/rekruttert til ungdomsrådet? Det er mulig å velge flere alternativer.

- (9) Gjennom åpen søknad
- (1) Via elevråd på skole
- (2) Via fritids-/ungdomsklubb
- (3) Foreslått av frivillig organisasjoner
- (4) Foreslått av kommunestyret
- Foreslått av fylkestinget
- (5) Foreslått av administrasjonen i kommunen
- Foreslått av administrasjonen i fylkeskommunen
- (8) På konferanser eller andre ungdomsarrangementer
- (10) Fra kommunale ungdomsråd
- (6) Annet, vennligst spesifiser:
- (99) Vet ikke

Er dagens ungdomsråd representativt for ungdomsbefolkningen i kommunen?

Er dagens ungdomsråd representativt for ungdomsbefolkningen i fylkeskommunen?

- (1) Ja, på de fleste måleparametere (for eksempel kjønn, alder, sosio-økonomisk bakgrunn, minoritetsbakgrunn, religion/livssyn, bosted, seksuell orientering, m.m.)
- (2) Ja, på noen måleparametere (for eksempel kjønn, alder, sosio-økonomisk bakgrunn, minoritetsbakgrunn, religion/livssyn, bosted, seksuell orientering, m.m.)
- (3) Nei
- (99) Vet ikke

PRAKSIS

Har ungdomsrådet et skriftlig mandat eller retningslinjer?

- (1) Ja
- (2) Nei
- (99) Vet ikke

Hvor ofte har ungdomsrådet møter?

- (1) Flere ganger i måneden
- (2) En gang i måneden
- (3) En gang annenhver måned
- (4) En gang i kvartalet
- (5) En gang i halvåret
- (6) En gang i året
- (99) Vet ikke

- (1) Det varierer

PRAKSIS

Hvem kan foreslå saker til behandling hos ungdomsrådet? Det er mulig å velge flere alternativer.

- (1) Politikere
- (2) Kommunens administrasjonFylkeskommunen s adminsitrasjon
- (3) Ungdomsrådet selv
- (5) Ungdomsrådskoordinatoren
- (6) Ungdommer generelt
- (4) Annet, vennligst spesifiser:

Hvem velger som oftest hvilke saker ungdomsrådet behandler?

- (1) Politikere
- (2) Kommunens administrasjonFylkeskommunen s administrasjon
- (3) Ungdomsrådet selv
- (5) Ungdomsrådskoordinatoren
- (4) Annet, vennligst spesifiser:

Hvilken tematikk faller de fleste saker ungdomsrådet behandler inn under?

Du kan velge inntil tre alternativer.

- (1) Transport (inkl. kollektivtransport)
- (2) Helse
- (3) Mijø og klima
- (4) Skole og utdanning

- (5) Kultur og fritid
- (6) Plan- og byggesaker
- (7) Annet, vennligst spesifiser: _____
- (99) Vet ikke

PRAKSIS

Innhenter ungdomsrådets medlemmer innspill fra andre ungdommer i kommunen?
 Innhenter ungdomsrådets medlemmer innspill fra andre ungdommer i fylkeskommunen?

(1) Ja, for alle saker de behandler
 (2) Ja, for noen saker
 (3) Nei
 (99) Vet ikke

PRAKSIS

Hvordan innhenter ungdomsrådets medlemmer innspill fra andre ungdommer i kommunen? Det er mulig å velge flere alternativer.
 Hvordan innhenter ungdomsrådets medlemmer innspill fra andre ungdommer i fylkeskommunen? Det er mulig å velge flere alternativer.

(1) Gjennom elevrådet
 (2) Gjennom samtale med venner og bekjente
 (3) Gjennom sosiale medier
 (6) Gjennom andre aktiviteter som ungdomsrådet organiserer selv
 (4) Annet, vennligst spesifiser
 (99) Vet ikke

OPPLÆRING

Får medlemmene i ungdområdet opplæring i:

	Alltid	For det meste	Av og til	Sjelden	Aldri	Vet ikke
Offentlig forvaltning og politiske prosesser	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(99) ☐
De spesifikke politiske sakene ungdområdet behandler	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(99) ☐

Får nye folkevalgte opplæring om ungdomsrådets rolle?

- (1) Ja
- (2) Nei
- (99) Vet ikke

OPPLÆRING

Hvem gir ungdomsrådet opplæringen i offentlig forvaltning og politiske prosesser?

Det er mulig å velge flere alternativer.

- (1) Lærere
- (2) Ungdomsrådscoordinatorer
- (3) Politikere
- (4) Øvrige administrativt ansatte
- (5) KS
- (8) Andre medlemmer i ungdomsrådet
- (6) Annet, vennligst spesifiser: _____
- (99) Vet ikke

Hvem gir ungdomsrådet opplæringen i de spesifikke politiske sakene ungdomsrådet behandler?

Det er mulig å velge flere alternativer.

- (1) Lærere
- (2) Ungdomsrådscoordinatorer
- (3) Politikere
- (4) Øvrige administrativt ansatte
- (5) KS
- (8) Andre medlemmer i ungdomsrådet
- (6) Annet, vennligst spesifiser: _____
- (99) Vet ikke

RUTINER

Hvem har ansvaret for at medlemmene av ungdomsrådet har tilstrekkelig informasjon om aktuelle politiske saker? Det er mulig å velge flere alternativer.

- (1) Ungdomsrådets leder/ledelse
- (2) Medlemmene selv
- (3) Ungdomsrådscoordinatoren
- (4) Oppvekstsjef eller tilsvarende Utdanningsdirektør eller tilsvarende
- (5) Andre i administrasjonen

(6) Andre, vennligst
spesifiser:
(99) Vet ikke

	Alltid	Før det meste	Av og til	Sjelden	Aldri	Vet ikke
Er informasjonen som blir forelagt ungdomsrådet alderstilpasset?	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(99) ☐
Mottar ungdomsrådet som oftest saksfremlegg i god tid til å uttale seg?	(5) ☐	(4) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(1) ☐	(99) ☐

RUTINER

Hvordan blir ungdomsrådets innspill formidlet til folkevalgte? Det er mulig å velge flere alternativer.

(1) Dokumentert saksfremlegg
(2) Gjennom muntlig orientering fra ungdomsrådskoordinatoren
(3) Fra saksbehandler
(4) Fra ordfører/utvalgsleder
(5) Gjennom muntlig orientering fra ungdomsrådet selv
(6) Annet, vennligst spesifiser:
(99) Vet ikke

BUDSJETTPROSESS

Får medlemmene av ungdomsrådet innføring i kommunens budsjettprosess?

Får medlemmene av ungdomsrådet innføring i fylkeskommunens budsjettprosess?

- (5) Alltid
- (4) For det meste
- (3) Av og til
- (2) Sjelden
- (1) Aldri
- (99) Vet ikke

Når får ungdomsrådet mulighet til å gi innspill i budsjettprosesser?

- (1) En måned eller lenger før budsjettet vedtas
- (2) Kortere enn en måned før budsjettet vedtas
- (99) Vet ikke

RUTINER

Møter politikere på ungdomsrådets møter når relevante saker diskuteres?

- (5) Alltid
- (4) For det meste
- (3) Av og til
- (2) Sjelden
- (1) Aldri
- (99) Vet ikke

Er det faste møtetidspunkter mellom ungdomsrådet og en politisk representant fra kommunen (for eksempel ordfører, varaordfører, utvalgsleder)?

Er det faste møtetidspunkter mellom ungdomsrådet og en politisk representant fra fylkeskommunen (for eksempel fylkesordfører, fylkesvaraordfører, utvalgsleder)?

- (1) Ja
- (2) Nei
- (99) Vet ikke

PLANSAKER

Har kommunen en ordning for barn og unges medvirkning i plansaker (jf. pbl § 3-3)?

Har fylkeskommunen en ordning for barn og unges medvirkning i plansaker (jf. pbl § 3-3)?

- (1) Ja
- (2) Nei
- (99) Vet ikke

PLANSAKER

Hvordan ivaretas ordningen for barn og unges medvirkning i plansaker (jf. pbl §3-3)? Det er mulig å velge flere alternativer.

- (1) En egen representant, person politisk
- (2) En egen representant, person administrativt
- (3) Kommuneplanleggeren Fylkesplanleggeren
- (4) Sjekkliste/internkontroll rutine
- (5) Annet, vennligst spesifiser:
- (99) Vet ikke

PLANSAKER

Du svarte at ordningen er gitt til en person, hvilke arenaer er vedkommende med i? Det er mulig å velge flere alternativer.

- (1) Oppstartsmøter
- (2) Medvirkende i selve planprosessen
- (3) Møter mellom kommune og utbyggere
- (4) Planforum Regionalt planforum
- (5) Planutvalgsmøter
- (6) Kommunestyremøter Fylkestings møter
- (7) Annet, vennligst spesifiser:
- (99) Vet ikke

Hvis vedkommende har møterett i planutvalg og kommunestyret hvilke rettigheter har hen da? Det er mulig å velge flere alternativer.

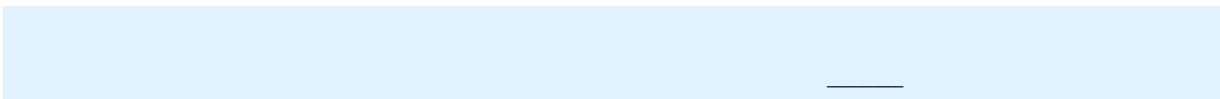
Hvis vedkommende har møterett i planutvalg og fylkestinget hvilke rettigheter har hen da? Det er mulig å velge flere alternativer.

- (1) Talerett
- (2) Stemmerett
- (3) Protokolltilførsel
- (4) Annet, vennligst spesifiser:
- (99) Vet ikke
- (6) Ikke relevant

ER DET NOE MER?

Er det noe mer du vil fortelle om organiseringen av ungdomsrådet eller om ungdomsmedvirkning generelt i kommunen, kan du skrive det inn under:

Er det noe mer du vil fortelle om organiseringen av ungdomsrådet eller om ungdomsmedvirkning generelt i fylkeskommunen, kan du skrive det inn under:

AVSLUTNING

Takk for din deltakelse!

Dine svar er nå lagret, og du kan gå ut av undersøkelsen ved å trykke på "Avslutt".

Ha en god dag videre!

7.2 Intervjuguide

Intervjuguide BUFDIR – Medvirkning på systemnivå	
Intervjuguide for kartlegging	
Vi i Rambøll har fått i oppdrag fra Bufdir å kartlegge arbeidet med ungdomsmedvirkning på systemnivå. Vi har gjennomført en spørreundersøkelse til kommuner og fylkeskommuner, og gjennomfører nå intervjuer med utvalgte aktører for å få nærmere innsikt i arbeidet.	
Formålet med intervjuet er å høre om hvilke medvirkningsorganer-/strukturer for ungdom du kjenner til, og refleksjoner rundt hva som kan bidra til å styrke arbeidet med ungdomsmedvirkning på regionalt og statlig nivå.	
Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake så lenge prosjektet varer. Har du noen spørsmål før vi starter?	
Introduksjon og bredde	
1. Kan du fortelle kort om din stilling og rolle?	
2. Hvilke statlige og/eller regionale medvirkningsorganer/-strukturer for ungdom kjenner du til? <ul style="list-style-type: none"> Hvem har ansvar for dem? (direktorat/organisasjon) 	
3. Kjenner du til samarbeidsstrukturer mellom statlige, regionale og kommunale medvirkningsorganer?	
Formål og organisering	
<i>Vi vil nå spørre mer om de/den medvirkningsorganene/strukturene for ungdom, som du kjenner godt.</i>	
4. Kan du si litt om bakgrunn og formål med de medvirkningsorganene du kjenner best til?	
5. Hvordan er de organisert? <ul style="list-style-type: none"> Hvorfor er de organisert slik? Hvor ofte møtes de? 	
Rekruttering	
6. I organene du kjenner best, hvordan blir deltagerne rekruttert? <ul style="list-style-type: none"> Hvor lenge deltar deltagerne når de først er rekruttert? 	
7. Er det enkelt å få tak i deltakere?	
Tematikk	
8. Hva slags temaer behandles i de aktuelle organene? <ul style="list-style-type: none"> Hvem er ansvarlig sektor? 	
9. I hvilke typer saker blir de aktuelle medvirkningsorganene brukt?	
Utvikling over tid	
10. Har arbeidet i/med medvirkningsorganene endret seg over tid? <ul style="list-style-type: none"> Hva består endring av? Hvorfor denne endringen? 	
Behov som kan styrke arbeidet	
11. Med utgangspunkt i din erfaring, er det forhold du kan peke på som vil kunne bidra til å styrke arbeidet med ungdomsmedvirkning på regionalt og/eller statlig nivå? <ul style="list-style-type: none"> Barrierer i dag? Eks. veiledning, finansiering, regelverk 	
Til slutt	
12. Andre kommentarer eller innspill?	